

Zirc és Kistérsége Turizmusfejlesztési Konceptiója és Programja

1999. május

Tartalomjegyzék

**A térség bemutatása
SWOT elemzés**

**4.oldal
5**

Koncepció	8
A turizmus helyi jellemzői és fejlesztetőségük	8
Bevezetés	8
A következő öt évben elérendő célok	9
A térség jellemző és fejleszthető turisztikai termékei	10
A javasolt intézkedések összefoglalása	18
A környezetgazdálkodás-védelem fejlesztési lehetőségei a turizmus tükrében	23
Természet és tájvédelem	23
Infrastruktúra ellátottság	23
A turizmus célterületei a kistérségben	34
Kapcsolatok	37
Program	38
Ökoturizmus, Falusi turizmus	38
Gyógy- és fitnesturizmus	44
Családi és ifjúsági turizmus	46
Nyári és téli sportturizmus	46
Lovasturizmus	46
Kerékpáros turizmus	47
A főbb turisztikai termékeket kiegészítő termékek	47
Vadászturizmus, Gasztro-, és Borturizmus, Egyéb vonzerők: kulturális, vallási, várturizmus, élmény (rafting) és „túlélő turizmus	47
A program megvalósítás feltételei és hatása, Turisztikai infrastruktúra fejlesztés	48
Marketing,	49
Monitoring,	51
Operatív tennivalók	54
Turisztikai oktatás továbbfejlesztése	55
Turisztikai minőségbiztosítás kialakítása,	58
Turisztikai menedzserszervezet kialakítása,	62
A mezőgazdaság és a turizmus kapcsolódási területei	63
Részletes megvalósítási program	64
1. Turisztikai termékfejlesztés több termék típusban és menedzselésük	69
2. Térségi turisztikai marketing és értékesítő rendszer kidolgozása és létrehozása	70
3. Egységes turisztikai információs rendszer kidolgozása és beindítása	71
4. A szomszéd kistérségi és a megyei tur.fejlt-i pr-okkal összehangolás	72
5. Fejlesztendő terméktípusok	73
5.1.Öko-, falusi turizmus	73
5.2.Vadászturizmus	75
5.3.Kerékpáros turizmus	78
5.4. Családi és ifjúsági turizmus	80
5.5.Gyógy-, termál-,és fitnesturizmus	82
5.6.Kulturális turizmus	85
5.7.Oktatási turizmus	87
5.8.Speciális turizmus:	
5.8.1.Lovasturizmus	89
5.8.2.Egyházi és műemléki, turizmus	91
5.8.3. Gasztro-, és borturizmus	93
5.8.4. Incentív turizmus	95

5.8.5. Téli sportturizmus	98
5.8.6. Várturizmus	100
5.8.7. Bánya, barlang, rafting, „túlélő” turizmus	102
6. A kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése	104
6.1. Turisztikai szolgáltatások fejlesztése	106
6.2. Kereskedelmi szálláshelyek bővítése, fejlesztése	108
6.3. Települései környezet fejlesztése	110
6.4. Turisztikai minőségbiztosító rendszer kialakítása	112
6.5. Egységes turisztikai menedzser szervezet felállítása	114
A munka során felhasznált dokumentumok jegyzéke	117

Mellékletek

Szabad turisztikai célra hasznosítható ingatlanok jegyzéke	118
Szállásjegyzék a Magas-Bakonyból	123
Javasolt (kerékpáros, lovas, sífutó) túraútvonal leírások	126

Javasolt túraútvonal vázlatok M 1: 100 000

A TÉRSÉG BEMUTATÁSA

A Zirci kistérség a lakosság számát tekintve Veszprém megye harmadik legkisebb térsége (27.182 fő 1997-ben), és a legalacsonyabb népsűrűséggel rendelkezik (53 fő/km²). A megye lakosságának 7.2 %-a él ezen a területen, amely szám sajnálatosan évről évre csökken az elvándorlás és a csökkenő számú születések miatt.

A helyi gazdaság csökkenő problémáinak fokozatos megoldódását, a fejlődés megtorpanási állapotából való kilábalását erősíti a megyei átlag (6.8% 1997. december 20-án) alatti 6.1%-os munkanélküliségi arány. Viszont az alacsony – mintegy 189.000 Ft-os – megkeresett évi átlagos jövedelem alapján a 9 térség közül a 6. helyet foglalja el, amely csekély kibocsátásra enged következtetni.

A térség gazdaságára egyértelműen a mezőgazdasági termelés és a hozzá kapcsolható feldolgozó ipar, valamint a faipar a jellemző, és a szolgáltató cégek és az alkalmazottak aránya (34.8%) jóval elmarad a megyei átlagtól (43.6%). A turizmus, ha lassan is de fejlődik, bár a gazdasági ágak között nem képvisel jelentős szerepet. A háttérbe való szorulása a Balaton túlsúlyával, a helyi vállalkozó kedv és felszereltség hiányosságaival jellemezhető.

Az alábbi táblázatból világosan kitűnik, hogy a térség turisztikai fogadóképessége messze elmarad a Balaton parti térségektől, viszont a tótól távol eső térségek közül a legnagyobb számú szálláshelyet kínálja, és ezt a vendégek növekvő számban ki is használják.

Térség	Kereskedelmi szálláshelyek		
	férőhelyei	férőhelyei	vendégéjszakái
		1000 lakosra	
Ajkai	774	13	480
Balatonalmádi	8778	355	11363
Balatonfüredi	20635	956	58430
Pápai	543	8	327
Sümei	357	22	639
Tapolcai	5969	157	4562
Várpalotai	263	7	236
Veszprémi	793	9	537
Zirci	900	33	1228
Megye összesen	39012	104	4945

Forrás: Veszprém Megye Statisztikai Évkönyve 1997. (KSH, 1997.)

Az idegenforgalom a térségben „bakancsos” turizmusra és rendezvények látogatására koncentrál, sokan keresik fel a Cuha völgyet, a Római fürdőt Jásd és Bakonyháza mellett, a Tési Szélmalmokat, stb. Kulturális vonzerővel Zirc, Csesznek, Veszprémvarsány, Nagyesztergár, Bakonybél, stb. rendelkezik, ám kevés a kifejezetten kulturális célzatú látogatók száma, a rendezvények inkább kiegészítőként szolgálnak.

Egyaránt pozitívum és negatívum az a tény, hogy a térségen keresztül halad a Balaton felé húzódó 82-es főútvonal, amely így összeköti ugyan a parti területeket a térséggel, de éppen ezért el is csábítja őket, a turisták nagyobb része jobb esetben pár órát hajlandó helyben eltölteni, rosszabb esetben pedig meg sem áll.

A helyi vonzerők két nagy csoportra oszthatók:

- I. a már működő, a turisták által látogatott helyek (kirándulások, túrák, vadászatok színhelyei, falunapok a helyi népszokásokkal és emlékhellyel, templomok romjai és a Cseszneki Vár)
- II. a „kagylóban rejtőző gyöngyszemek”, vagyis a lehetőségek, melyek forrás, ötlet, összefogás hiányában vagy technikai – bürokratikus – akadályok miatt eddig még nem valósultak meg. A térség „adui”, melyek kiaknázására éppen az utóbbi évek társadalomfejlődési irányai adnak lehetőséget:
 - a) a **természet** egyedi szépsége és eddig még észrevehetetlen szintű károsodása, amely egy sor turisztikai terméket alapoz meg, mint pl. a kerékpáros és lovas túrák, kocsikázás, sínbuszokkal lebonyolított természetjárások, télen síelés, sífutás és szánkózás, valamint a vadászatok, a kempingezés, nyári táborok és erdei iskolák, a gyógyintézmények működtetése, stb.
 - b) a **Cseszneki Vár**, amely fekvése és potenciális vonzereje kiemelkedő és egyedi (82-es út kanyarulatában), viszont megállító képessége messze elmarad az elvárttól. Hiányoznak a változatos, a melegebb hónapokban folyamatosan látogatható rendezvények, melyek kapcsolódnak a vár történelméhez, de nincsenek megteremtve a vendégek felfrissülését szolgáló helyiségek, étkezőhelyek, megfelelő számú szálláshelyek, valamint az ésszerű üzemeltetés feltételei sem.
 - c) a helyi **népi kultúra**, amely ugyan fokozatos fejlődést produkál, de széles körben való ismertsége, a hozzá kapcsolódó rendezvények száma sokszor még mindig nem megoldott.

Összefoglalva az eddigi felmérések adatait a térség turisztikai helyzete a következő:

**E
R
O
S
S
É
G
E
K**

- ☺ A Bakony hegyvonulatai és völgyei
- ☺ Karsztvíz-készletek
- ☺ Kiterjedt erdők és gazdag vadállomány
- ☺ Kirándulóhelyek és látnivalók
- ☺ Népi hagyományok, magyar és sváb nemzetiségi kultúra
- ☺ Műemlékek, történelmi és kulturális emlékhelyek
- ☺ Vasútvonal és fő közlekedési útvonal
- ☺ Kieépült és bővített telefonhálózat

Erősségek, amelyek érintik az agrárgazdaság és turizmus kapcsolódási pontjait

- ☺ Mezőgazdasági termékek előállítás (burgonya, gabona, kapás- és olajos növények, zöldségek és gyümölcsök, szarvasmarha-, ló-, baromfi, juh- és nyúltenyésztés)
- ☺ Élelmiszeripari termékek (zöldség és gyümölcskonzerválás, mirelit termékek, olajsajtolás, stb.)
- ☺ Fakitermelés és feldolgozás

**GY
E
N
G
E
S
É
G
E
K**

- ⊗ A történelmi nevezetességek (pl. malmok, a Cseszneki Vár, templomromok, stb.) szűk körben való ismertsége és kihasználatlansága
- ⊗ Eseti kulturális és sportrendezvények, a kiegészítő és kapcsolódó események megszervezésének hiánya
- ⊗ Alacsony színvonalú és eseti marketing, és PR – hiányzó kiadványok, hírverés, kiállításokon való részvétel
- ⊗ A turisztikai és kiegészítő szolgáltatások hiányosságai – kevés szálláshely és vendéglő, ajándéktárgybolt, benzinkút, stb.
- ⊗ Hiányzó összekapcsolódó túraútvonalak
- ⊗ Piaci tájékozottság alacsony mértéke, az információáramlás lassúsága, hatékony információs iroda, pultok, táblák hiánya
- ⊗ Földrajzi területek szerint aránytalan befektetések, kevés tőkebeáramlás
- ⊗ A turisztikai szakképzettség és idegen nyelvtudás hiányosságai

Gyengeségek, amelyek hátráltatják az agrárgazdaság és turizmus fejlődését, kapcsolatát:

- ⊗ A termőföldek kihasználatlansága, a termelési formák korszerűtlensége
- ⊗ A mezőgazdasági termelés gazdaságosságbeli gyengesége, a szervezeti háttér működésének elégtelensége
- ⊗ Az ártalmakra érzékenyen reagáló természeti környezet
- ⊗ Tőkehiány és hiányzó beruházási kedv

**L
E
H
E
T
O
S
É
G
E
K**

- ☞ A turizmus szélesülő és specializálódó formái és színvonalbeli növelése
 - Gyalogos, kerékpáros és lovas túrák szervezése, téli sportesemények rendezése
 - Kulturális és népi hagyományokat bemutató rendezvények számának bővítése
 - A vadászat színvonalbeli emelése
 - Gyógyítás, utókezelés és regenerálódás intézményi hátterének megteremtése
- ☞ A turisztikai szakképzés és továbbképzés bővülése, az angol és olasz nyelv oktatásának bővítése
- ☞ Fejleszhető potenciális turisztikai szolgáltató munkaerő
- ☞ A szomszédos térségekkel, a megyével való szorosabb együttműködés kiépítése és folyamatos fenntartása, valamint testvérvárosi és -községi kapcsolatok kiépítése síkvidéki és külföldi településekkel
- ☞ Az egyes vonzerőknek a hazai és nemzetközi turisztikai piacon való részvételi arányának növelése
- ☞ A szállás- és étkezőhelyek, a túraútvonalak mennyiségi és minőségi fejlesztéséhez tőke felkutatása és aktivizálása

Az agrárgazdaság és turizmus kapcsolódási pontjainak fejlődését elősegítő lehetőségek:

- ☞ Biotermesztés feltételeinek megteremtése, a bio élelmiszerek és gyógynövények helyi feldolgozásának, értékesítésének és exportjának megoldása
- ☞ Agrártermelő és feldolgozó-ipari vállalkozások lehetőségeinek bővítése, új termékek előállításának ösztönzése

**V
E
SZ
É
LY
E**

-
- ☛ A természeti értékek védelmének elhanyagolása – a környezetszennyezés folytatása
 - ☛ Turisztikai piacok felkutatásának elmaradása itthon és külföldön
 - ☛ A térségen kívüli turisztikai vonzasközpontok további erősödése
 - ☛ A szakképzett turisztikai munkaerő elszívásának erősödése
 - ☛ Az idegenforgalmi értékek és a településképek elhanyagolása – az épített-művi adottságok renoválásához, karbantartásához és új létesítmények építéséhez a támogatási források csökkenése
 - ☛ A térségbe érkező pénzügyi és intézményi háttér meglepedésének elmaradása

Az agrárgazdaság és turizmus kapcsolódási pontjainak fejlődését gátló veszélyek:

- ☛ Rekultivációk és parlagon heverő termőföldek hasznosításának elmaradása
- ☛ A megművelt és gondozott termőterületek és a termelt növény- és állatfajták számának csökkenése
- ☛ A helyi feldolgozóipar szűkössége
- ☛ A helyi értékesítési csatornák szűkülése

Koncepció

A turizmus helyi jellemzői és fejleszthetőségük

BEVEZETÉS:

A kistérség és Zirc város turizmusának megítélése mind a szakemberek, mind pedig a laikusok körében nagyon változatos és széles spektrumot ölel át. Vannak akik fejlődő turizmusról nyilatkoznak, míg mások az elmaradó fejlesztések, kihasználatlan lehetőségek, a kevés szálláshely és a vendéglátó létesítmények alacsony forgalma miatt mondanak negatív véleményt.

Kétségtelen, hogy a város és a kistérség lakói - főleg a tavasztól ősziig tartó szezonban - bel-és külföldi turisták százaival találkozhatnak leginkább a Cseszneki vár, a Zirci arborétum és városközpont és annak közvetlen környezetében, illetve a rendezvény helyszíneken. Ugyanakkor a szálláshelyek, panziók átlagos kihasználtsága, az egy turista által Zircen és a kistérség településein eltöltött átlagos vendégéjszaka mutató arról tanúskodik, hogy bizony van mit javítani a turizmust tervező és szervező tevékenységén. Szükséges tehát felmérni a valós helyzetet, összehasonlítást készíteni a hasonló adottságú más települések és kistérségek helyzetével, elemezni a konkurenciát. Vonzerőleltár készítésével, illetve a meglévő közelmúltban elkészült országos vonzerőleltár felhasználásával meg kell határozni az adottságokat és lehetőségeket. Ennek függvényében kell kitűzni a reálisan elérhető célokat. A célok eléréséhez feladat -és intézkedési , finanszírozási és ellenőrzési tervek készítése, elfogadása és megvalósítása a következő lépés.

Miért fontos ezek megvalósítása, illetve elérése a kistérség szempontjából ?

A világgazdaság leggyorsabban fejlődő szektora a szolgáltatási szektor és ezen belül a turizmus az egyik legdinamikusabban fejlődő terület. Évről évre nő a turizmusban részt vevők száma és költsége. Növekedése az ázsiai gazdasági válság ellenére is meghaladja a világgazdaság növekedését. Jelentősége azáltal is lemérhető, hogy egyre nagyobb azon országoknak a száma, amely országokban a turizmusban megtermelt nemzeti jövedelem és a foglalkoztatottak száma meghaladja a szinte mindenütt kiemelten kezelt mezőgazdasági szektor teljesítményét.

Ma szinte minden lakos találkozik a turizmus valamely szegmensével, akár mint belföldre, külföldre utazó turista, akár mint belföldi/külföldi turistával találkozó (legyen az kiránduló, rendezvényre érkező turista, fesztiválra érkező - családnál lakó- gyermek, testvérvárosi sportversenyre érkező delegáció, vagy hivatalos és több százezer nem hivatalos látogató), azok fogadásában közreműködő, vagy csak a következményeket viselő polgár.

Nem mindegy tehát, hogy miként viszonyulnak a kistérségi polgárok és az őket képviselő, jelenükért és jövőjükért dolgozó települési vezetők a "jövő iparágának" is nevezett turizmushoz.

E koncepció igyekszik érveket és eszközöket adni a turizmus jelentőségét már eddig is a felismerő és elismerő, azért tenni szándékozó döntéshozó, döntéseket befolyásolni tudó települési polgároknak, vezetőknek, vállalkozóknak, a kistérségben rendkívül aktív civil szféra képviselőinek.

A kistérség ma még nem tölti be azt a szerepet, amelyet földrajzi természeti és emberi tényezői lehetővé tennének. A települések önmagukban - nemcsak gazdasági gyengeségük miatt nem tudják a turistákat vonzani és több napra ott tartani. Fejletlen az infrastruktúrájuk .

Összefogva és jól szervezve azonban már most is vannak olyan termékek és látványosságok, melyek vonzanak turistákat.

A ma csak döntően átmenő forgalmat adó 82-es út, mely É-Ny-ról hozza a turistákat főleg a Balatonhoz, potenciális lehetőség már középtávon is a kistérségi turizmus fejlesztéséhez.

A másik ma reális és jól köthető lehetőség a mezőgazdaság és a turizmus kapcsolata.

A kistérség rendelkezik több olyan mezőgazdasági termékkel, mely jól hasznosítható a turizmusban, még turisztikai vonzerőt is képvisel.

Az öko-, biotermékek, az erdei termékek, a gyógynövények, fák és nem utolsósorban a BAKONY jelentős vonzerő.

Nemcsak direkt termékeként kínálhatók, hanem emlék és dísz tárgyakként, kúrákkal, gyűjtéssel egybekötött programként.

A jobb hasznosíthatóságot, a turisztikai befektetéseket, az itt tartózkodás idejének és a költési mutatóinak a növelését ma még több tényező akadályozza.

Zirc és kistérsége turizmusának alakításában a következő öt évben elérendő célok:

- **A turizmusból származó bevételeinek növelése, a turizmus területre történő befektetések, munkahelyek létrehozásának ösztönzése a feltételek biztosításával.**
- **A kistérség és a város örökölt kiváló adottságainak megőrzése , az Önkormányzatok, a civil szféra, a kamarák, a turizmus szakma vállalkozásainak/ szakembereinek és a települések minden tenni akaró polgárának bevonásával a vonzerők gyarapítása.**
- **A minőségi turizmus arányának növelése:**
 - A turisták tartózkodási idejének meghosszabbítása olyan turisztikai területek fejlesztésének ösztönzésével , mint pl. gyógy- és ökoturizmus, oktatási turizmus, élményturizmus , egyházi, műemléki turizmus.**
- **A Bakonyi Önkormányzatok Szövetségén belül olyan szervezeti egység létrehozása, amely a gazdasági területet felügyelő felelős ill. polgármester helyettes irányításával**
 - **koordinálja a turizmust tervező, szervező, tevékenységet, illetve közreműködik annak végrehajtásában,**
 - **megalkotja (az országos tervekhez kapcsolódóan) a turizmusmarketing koncepcióját és részt vesz a kivitelezésben,**
 - **a tervek megvalósítása érdekében javaslatokat dolgoz ki a pénzügyi feltételek biztosítására, gazdaságossági, megtérülési számításokat végez, illetve végeztet, figyeli a pályázati kiírásokat a minél több elnyerhető nem**

- önkormányzati forrás helyi fejlesztésekbe történő bevonása érdekében ,**
- **koordinációs tevékenységet végez a turizmushoz kapcsolódó területek szervezeti, intézményei , vállalkozásai irányában,**
 - **képviseli a kistérség turizmusát a hazai és nemzetközi szakmai szervezetekkel történő együttműködés során, a hazai és nemzetközi turisztikai szakvásárokon, kiállításokon.**
 - **a kistérség képviseletében koordinálja a turizmus területén az együttműködést az országos, megyei, régióbeli önkormányzatokkal.**

A települési kérdőívek a személyes interjúk és a helyszíni bejárás alapján (építve a kistérségi hosszútávú területfejlesztési tervre) a következő termékcsoportokat érdemes fejleszteni.

A térség jellemző és fejleszthető turisztikai termékei

A fejlesztési koncepció célja piacképes, a térség hagyományaira, meglévő infrastruktúrára alapozó turisztikai termékek kialakítása, amelyek fokozatosan, a térség és a természet teherbíró képességének megfelelően egyre több vendéget vonzanak a térségbe és magukba foglalják mindazokat a szolgáltatásokat, amelyekkel a turisták igényei maximálisan kielégíthetőek. A termékek alapját minden esetben a vonzerők jelentik. Ezek lehetnek természetiek (pl. jellegzetes táj, növény- és állatvilág, éghajlat stb.) és ember alkotta vonzerők (építészeti, műemlékek, műalkotások, hagyományok, rendezvények stb.) a turisták ezért kelnek útra, ezért keresnek fel egyes városokat, régiókat.

Zirc és kistérsége erősségét és egyediségét elsősorban a természeti vonzerők (a domborzati változatosság, a növénytakarások, állatfajok), a táj jellegzetességeinek megfelelően kialakult gazdálkodási formák, valamint a történelmi és kulturális emlékekből merítő építészet és népi hagyományok jelentik, melyekkel rendezvények, hagyományokat felelevenítő vagy hagyományteremtő események keretében ismerkedhetnek meg a turisták.

Az alábbiakban összefoglaljuk azokat a turisztikai termékeket, amelyek megfelelnek a fenti célnak, és a hozzájuk rendelt reális fejlesztési elképzelések megvalósításával előállíthatók, beindíthatók.

1. Üzleti utazások:

1.1.Hagyományos üzleti utazások:

Célja üzletkötés, piackutatás, beruházással/fejlesztéssel kapcsolatos tárgyalás, illetve megvalósult (nem zirci székhelyű vállalkozások) beruházások/fejlesztések működtetésével, irányításával kapcsolatos üzleti utazásai.

(A KSH 1992-ben végzett felmérése szerint a különböző szálláshelyeket igénybevevő turisták napi fogyasztása az alábbiak szerint alakult:

a szállodában lakó vendégek	1.762.-Ft/fő/nap
a fizetővendéglátást igénybevevők	512.-Ft/fő/nap
a kempingben lakó vendégek	362.-Ft/fő/nap)

1.2. Vásárok, kiállítások:

Zirc ma a kistérség gazdasági, turisztikai, oktatási központja. Jelenleg nem rendelkezik még olyan fizikai és szellemi infrastruktúrával, hogy a kereskedelmi és marketing feladatokat is ellássa.

Amennyiben a kiállítások népszerűsége a jelenlegi tempóban nő, úgy belátható időn belül szükségessé válik többcélú, vásárok -kiállítások és az ezekhez kapcsolódó tanácskozások (konferenciák, szimpóziumok, szakmai értekezletek) rendezésére is alkalmas épület tervezése, megépítése, mely alkalmas lehet a verseny és szabadidő sportokra, a fitnesturizmus, sőt a gyógyturizmus szolgáltatásbővítéséhez is.

1.3. Kongresszusok, konferenciák, vándorgyűlések, szemináriumok:

Mint az üzleti turizmus egészét, ezt a szakterületet is az átlagosnál hosszabb tartózkodási idő és magasabb költési hajlandóság jellemzi. Tekintettel arra, hogy az egyes rendezvények szervezését sok évvel annak időpontja előtt megkezdik, az üzletág jól tervezhető. A kongresszusszervezés nagy szakértelmet, jó kapcsolatokat, egyes rendezvények esetén az adott szakmában/tudományágban megfelelő háttérrel követel. Jelenleg nem található olyan helyszín, mely alkalmas középkategóriás elhelyezéssel és konferenciatermi felszereltséggel rendezvények megtartására.

A kongresszusok (melyek jelen esetben a mezőgazdasághoz - burgonya, fa-fatermék, erdei termék, méz, ökoturizmus, természetvédelem, bányászat, bioműanyag stb. témakörökben aktuális) az amúgy is szükséges és a fent megindokolt multifunkcionális sport-kongresszusi-kereskedelmi épületben lennének megvalósítva.

Amennyiben ez a meglévő csíramentes levegő, nyugodt környezet, termálvíz, által biztosított lehetőségekkel kiegészülve (pl. gyógykezelő, rekreációs központ) lenne megvalósítható, úgy a magját képezhetné (pl. a Debreceni Nagyerdő mintájára*) egy komplex idegenforgalmi projektnek.

1.4. Incentive utazások:

Jelenleg nem jellemző. Vannak kezdeményezések és vannak ma már megfelelő programok és szolgáltatások, amelyek alkalmasak az egyik legmagasabb fajlagos bevételt eredményező, igen magas szaktudást és megbízhatóságot igénylő üzletág rendszeresebbé tételéhez, de a kistérségben a szükséges szolgáltatások még nem elegendők. Hosszabb távon azonban érdemes foglalkozni vele.

2..Szabadidős turizmus:

2.1. Gyógyturizmus, termálturizmus, fitnesturizmus:

Zirc kistérségében még nem ismert gyógyvízzel rendelkező település.

Tiszta víz azonban szerencsére rendelkezésre áll, sőt rövid időn belül pl. napenergia igénybevételével fel is melegíthető. E melegvíz igen fontos lesz a gyógy-, és fitnesturizmushoz, de a diák-, és felnőttsporthoz is. E mellett kiegészítő szolgáltatása lenne minden más turisztikai szolgáltatásnak is.

* Debrecenben a közelmúltban adtak át egy 4 csillagos termál és gyógykezelésre is alkalmas szállodát a Nagyerdő területén.

Helye leginkább a már említett sport-kongresszusi-kereskedelmi egység mellett, vagy abban benne lenne.

Elképzelhető azonban más településen is, ott azonban kihasználtságának és megtérülésének erős korlátai vannak. (Gic, Veszprémvarsány, Bakonyszentlászló, Bakonybél.)

Természetesen e településeken, de még Zircen sem arra kell törekedni, hogy „fürdővárosok legyenek”, hanem „csak” jól szervezett kiegészítő szolgáltatásként érdemes csatolni minél több turisztikai szolgáltatáshoz, és a lakosság alapszolgáltatásaihoz.

Feltétlenül indokolt annak megvizsgálása, hogy komplex turisztikai projekt kidolgozásával miként lehet ezen a területen tőkeerős partner bevonásával minél előbb előrelépni.

A gyógyturizmusban résztvevők átlagos tartózkodási ideje a legmagasabbak közé tartozik. A vendégek a hosszú tartózkodásból adódóan sok szolgáltatást vesznek igénybe, sok esetben a szállodán kívül.

A gyógy-és rekreációs központok szolgáltatásait statisztikai felmérések szerint mintegy 1/4 arányban az adott település lakosai veszik igénybe.

Mind gazdasági, mind foglalkoztatási, mind pedig rekreációs szempontból indokolt a gyógy-és termál turizmus kiemelt kezelése.

A kistérségben előforduló gyógynövényeknek is piacot jelenthetnek az egészségmegőrzés, gyógyulás céljától érkezők. A növények gyűjtése, helyi feldolgozása színesebbé teheti a kistérség turisztikai kínálatát.

Komplex orvosi szolgáltatással a tisztavízre, napsütésre jó levegőre és gyógynövényekre épülő gyógyturizmus több településen is reális.

Kapcsolódva az egészséges életmód térhódításához, egyre fontosabb a fitnes, mely a kistrégió táji és természeti adottságai miatt a közeljövőben egyre nagyobb szerepet fog játszani.

2.2.Falusi turizmus:

Elsősorban a kistérség falvaiban lehet számításba venni, azaz majd minden településen. Mivel minden településnek ki lehet alakítani a sajátos turisztikai arculatát, ezért minden település bekapcsolódhat egy egymást kiegészítő falusi turisztikai rendszerbe. Ezt jól egészíti ki a változatos táji és természeti környezet. A Magyar Turizmus RT által megjelentetett pályázaton sikerrel részt vevők max 2 millió forint támogatást vehettek igénybe a falusi turizmus megfelelő fogadási feltételeinek kialakítására. A pályázaton gazdasági felzárkóztatás érdekében meghatározott települések lakói vehettek részt.

A jövő évi azaz a 2000. Évi pályázaton, melyben az EU támogatása is megjelenik, elő kell segíteni az arra alkalmas szállásadók pályázatának elkészítését.

2.3.Ökoturizmus:

A fejlesztési elképzelésekben fel kell használni a már meglévő, működő programokat, így pl. az IUCN Kerekegyházára és környékére kidolgozott bemutató programját és az Oktató és Bemutató Park terveit, mely teljes összhangban van a biokultúra egyesület szakmai programjaival, és a természetvédelem elveivel, miközben elősegíti a gazdálkodás megerősödését is, együtt a turizmus fejlesztésével. A többi település értékeinek bemutatásához mintaként vettük alapul a IUCN projekthez hasonló, természetesen az erre a tájra jellemző adaptációval. Így a turizmus olyan formája valósulhat meg, ami elsősorban a környezet állapota megőrzésének szempontjait veszi tekintetbe.

- A Bakonyi táj bőséges

programlehetőséget kínál majd a **zöldturizmus** híveinek. A kistérségi társulás (BÖSZ) a kínálat országos és nemzetközi megismertetésében vehet részt, részben kiadványai, Tourinform irodáján keresztül, valamint az utazási irodák és a Bf-iNP igazgatóság közötti koordinálással.

2.4. Körutazások

Mint az az elnevezésből is adódik Zirc elsősorban mint egy szervezett körutazás egyik állomása jöhet szóba. Megfelelő marketing munkával segíthető / fejleszthető üzletág. A számításba veendő lehetséges partnerek a magyar és külföldi utazási irodák, amelyek érdeklődését a marketing megfelelő eszközeivel kell felkelteni Zircnek a régióba, illetve Magyarországra szervezett körutazásokba történő beillesztése érdekében. A körutazások egyik feltétele a megfelelő programkínálat. A kistérség önkormányzatának törekednie kell arra, hogy az évente megrendezésre kerülő programok, rendezvények ideje és támogatásának ténye valamint mértéke mielőbb meghatározásra kerüljön végleges és visszavonhatatlan döntés formájában. A nemzetközi és hazai utazásszervezők egy - egy uticél bevezetését több évre tervezik és az értékesítés előkészítését min.1,5 évvel korábban elkezdi. Pl. az RDA a német autóbuszos utaztatók /vállalkozók éves találkozója és nemzetközi szakvására ma már a tárgyévet megelőző év júniusában kerül megrendezésre. Az a vállalkozás, amely eddig az időpontig nem rendelkezik kidolgozott ajánlattal, az alig számíthat megrendelésre, illetve arra, hogy szolgáltatásait ezek német turizmuson belül igen nagy gazdasági súllyal rendelkező vállalkozók beveszik programkínálatukba.

2.5. Kirándulások, várostúrák

Jelenleg a kistérség és Zirc turizmusának egyik legjelentősebb területe. Döntően a Balatontól, ill. az átutazó turistákból esetlegesen, ill. a szervezett buszos diákcsoportok és a különböző üdülő övezetekből érkező a kistérség településein rövid ideig tartózkodó kirándulók adják a térségbe érkező turisták zömét.

Három szegmensben belül javasoljuk megfelelő szervezéssel a fejlesztést:

- Az arborétum ill. az apátság megtekintésére ideérkező, majd rövid városi séta után gyorsan valamelyik balatoni programra továbbutazó (elsősorban külföldi) turisták részére a szolgáltatási és programkínálat bővítése, illetve csatlakozó reklámmal későbbi Bakonyi üdülésre invitálással az itt tartózkodás idejének növelése.

- A kistérségbe és Zircre szervezett iskolai kirándulások egyik akadálya az, hogy tanítási időszakban csak péntek - szombati éjszakára áll rendelkezésre turista kategóriába tartozó kedvező árú szálláshelyként igénybe vehető diákotthon az ide látogatni szándékozó iskolai csoportok részére. Kedvezményekkel (pl.infrastruktúra, adókedvezmény stb.), támogatással célszerű létrehozni (illetve a létrehozást ösztönözni) egy min. 50 ágyas egész évben üzemelő turista szállodát. Az Ifjúsági Házak Nemzetközi(és hazai) Szövetségének tagjaként elhelyezési lehetőséget biztosítana a holnap jó fizető turistáinak.

- A zirci kistérség rendezvényeinek egyre szélesebb körű ismertségére alapozva, annak marketing tevékenységének erősítésével, az időpontokra és támogatásokra vonatkozó döntéshozatal minél korábbi időpontra történő előrehozása, valamint az utazási irodákkal történő szorosabb együttműködéssel turisztikai csomagként való értékesítés ösztönzésével a rendezvényekre érkezők tartózkodásának meghosszabbítása.

2.6. Kempingturizmus

Minden turisztikai vonzerővel rendelkező városban és üdülőterületen van létjogosultsága a kempingturizmusnak. Hosszú távon a magántulajdonban lévő, így állandóan fejlesztett, a magasabb minőségi követelményeknek is megfelelő kempingek tudnak gazdaságosan működni. A gazdag szolgáltatási kínálat, a magas színvonalú fogadási feltételek biztosítása és a jó marketing munka együttesen biztosít(hat)ják a kemping gazdaságos üzemelését.

2.7. Sportturizmus

A kistérségnek és Zircnek jó adottságai vannak a sportturizmus területén. Vannak sportágak, amelyek képviselői országosan is elismerésre méltóan versenyeznek. A sport és a turizmus között megfelelő marketing tevékenység esetén közvetlen kapcsolat érhető el. A sikeres sportágak rendezvényei (jó előkészítéssel) nagy közönség előtt zajlanak, vagy nagy aktívan sportoló közönséget vonzanak.

Az ilyen rendezvénye elsődleges eredménye a reklám és szponzori bevételekben, az érkező sportolók, kísérőik és szurkolóik elhelyezéséből és ellátásából adódó bevételek formájában jelentkezik. Nem kevésbé fontos a adott sportágat művelők lakóhelye, illetve a rendezvénynek helyet adó település nevének a médiákban történő rendszeres megjelenése sem. A FORMA -1 verseny ma pl. önfenntartó, azaz a bevételek és kiadások egyenlege kb. nulla. Ugyanakkor Magyarországon e rendezvény a szakértői becslések szerint 9-10 milliárd Ft egyéb bevételt generál, amelynek adótartalma minimum 1,5-2 milliárd Ft.

Célszerűnek tartjuk ezért a sporttámogatások és a turizmus kapcsolatának mérlegelését is amikor a regionális, országos (nemzetközi) színvonalú kistérségi sportklubok, sportolók támogatásáról születik döntés az Önkormányzatokban.

2.8. Lovaglás

A Magyar Turizmus RT. 1999.évi Marketingtervében 8 kiemelt termékcsoporthoz szerepel: **gasztronómia -és borturizmus (1999 a gasztronómia és a bor éve), kulturális turizmus, kongresszusi és incentive turizmus, gyógyturizmus/wellness, falusi turizmus, lovas turizmus, kerékpáros turizmus és viziturizmus.**

Zirc és kistérsége különböző mértékben hat területen alkalmas turizmus szervezésére és lebonyolítására. Megfelelő fejlesztésekkel minden területen megvalósítható az előrelépés. A felsorolt 8 területből megítélésünk szerint a város és térsége a kulturális turizmus területén jutott legmesszebbre. A helyi tervezéskor fontos szempont kell legyen a központi marketing tervekhez igazodás. A kiírt és kiírásra kerülő, a Turisztikai Célelőirányzatból biztosított források felosztását célzó pályázatok e területek fejlesztését célozzák meg.

A kistérségben több, főleg a szabadhoz és a természethez kötődő verseny szervezése történik (tájékozódási futás, triatlon, sí). Célszerű lenne egy a város által koordinált versenynaptár összeállítása és megjelentetése. A kistérség marketing kiadványaiban és egész marketing tevékenységében szükséges e terület kiemelt kezelése.

Ebbe a sorba illeszthető a kistérségben még nem kellően fejlett túralovassport.

A kistérség állatállománya, a tulajdonosok szakértelme, az állattartás körülményei még fejlesztésre szorulnak. Csak fejlesztés után adnak megfelelő alapot ahhoz, hogy a lovasturizmus más formáival is turistákat vonzanak a környékre.

Még kevés a korszerű felújított, korszerűsített lovasbázis, megfelelő szálláshely és étkezési lehetőség a lovasok számára. Az állatokról való gondoskodást a helyi emberek bevonásával, felkészítésével meg lehet oldani.

Az úthálózat kijelölésén túl megfelelő térképek, útleírások, tájékoztató anyagok elkészítésére van szükség.

2.9. Kulturális turizmus

Zircen és több településen nagy hagyománya van a kulturális rendezvényeknek. Híres intézményei, közgyűjteményei megfelelő háttérrel biztosítanak a színvonalas rendezvényekhez. Itt fő helyen kell említeni az apátságot.

Bővíteni kell a bemutatható kulturális értékeket, jól eladható népszerű előadásformákban, elsősorban a diákokra alapozva.

Tennivaló van még a reklám (marketing) területén is. Ma még jellemző, hogy a rendezvények ismertető és közönségszervező kiadványainak példányszáma és megjelenésének időpontja nem teszi lehetővé a kellő időben és kellő hatékonysággal történő szervezést.

Itt is azt kell szem előtt tartani, hogy az utazásszervező irodák átlagosan egy-másfél évvel az értékesítésre tervezett utazások időpontja előtt elkészítik az útvonalterveket, kalkulációkat, magazinterveket. Amennyiben min. 1,5 évvel a tervezett rendezvény előtt nincs végleges rendezvénytár, ez nem jut el a kiegészítő információkkal az utazásszervezőkhöz, a szállodák, éttermek, buszvállalkozások nem rendelkeznek a rendezvény időpontjára vonatkozó árajánlattal stb. a program nem kerül bele az utazásszervezők hazai, illetve nemzetközi kínálatába.

Amennyiben a szervezők nem elégedettek a rendezvények látogatottságával (és itt elsősorban az ideérkező turistákra vonatkozóan) szükség lenne egy olyan piackutatási programra is, amely választ adna azokra a kérdésekre, hogy az egyes rendezvények időpontja a legalkalmasabb-e az adott rendezvény megtartására? Pl. a tapasztalatok az augusztus 20. utáni időpont néhány német tartományt leszámítva kb. szeptember közepéig turisztikai holtsezonnak számít (a belföldi turisták szempontjából mindenképpen).

2.10. Gasztronómiai és borturizmus

A magyar szőlészetben - borászatban az elmúlt néhány évben sok intézkedés történt a magyar bor minőségének javítására, imázsának helyreállítására. Azokban az országokban, ahol nagy hangsúlyt fektetnek a minőség védelmére, az eredetvédelemre, ahol első a minőség a mennyiséggel szemben ott a bor ára többszöröse az átlagénak és nagy hagyományai alakultak ki a borturizmusnak. A zirci kistérség nem tartozik ugyan a hagyományos borvidékekhez, erre éghajlata sem a legkedvezőbb, de az egyéb turisztikai kínálatot jól ki lehet egészíteni a helyi borok bemutatásával.

Ennek elsődlegesen a Bakonygyiróti pincefaluban van létjogosultsága, melynek hangulata fejlesztések után a Hajósi Pincefaluhoz is mérhető lenne.

Itt kialakítható lehet a régió jellemző borait bemutató pincemúzeum is.

A borturizmus és gasztronómiai turizmus egymáshoz kapcsolódó, a Magyar Turizmus RT által 1999-ben a kiemelt termékcsoporthoz sorolt területek. A városban és a térségben jó szakácsok is dolgoznak. Zajlik az utánpótlás képzése. Ez mind lehetőséget jelent a gasztronómiai turizmusba való nagyobb mérvű bekapcsolódásra.

Legyen a kistérség és Zirc a Bakony gasztroközpontja, speciális és egyen hagyományos ételekkel, de egyúttal a bio alapanyagokra alapozott u.n. korszerű táplálkozást lehetővé tevő a fitness és gyógyturizmushoz is jól kapcsolható ételkülönlegességekkel.

2.11. Vadászati turizmus

A kistérség területén a korábbi egy-két vadásztársasággal szemben most majd minden településen önálló vadásztársaság alakult.

A vadásztársaságok ennek következtében nem rendelkeznek megfelelő mennyiségű és színvonalú infrastruktúrával, vadászházak, lesek, és a vadgazdálkodáshoz szükséges egyéb eszközökkel.

E hiányosságokat feltétlenül pótolni kell annak érdekében, hogy a bérvadásztatásnak megfelelő körülményeket teremtsenek, valamint, hogy pótolják a kilőtt vadakat, melyek száma jelentősen csökkent az utóbbi időszakban.

Az infrastruktúra fejlesztésén túl össze kell kapcsolni a vadászturizmus kínálatába a gyógy, öko és falusi turizmus kínálatát is.

2.12. Rokonlátogatás

Fontos, hogy a lehetőségeket ezen a területen is kihasználjuk.

Az -elszármazottak,

-volt kitelepítettek és leszármazottaik, valamint

-a testvértelepülések számára vonzó programok kialakításával rövid időn belül elindíthatunk egy jövedelmet is termelő turizmust.

2.13. Családi üdülés,- gyermeküdülés-, ifjúsági turizmus

A hosszútávú turizmus alappillérei a fenti területek.

A táj, a falvak fekvése, lakossága potenciálisan erre a területre kínálja a legtöbb lehetőséget.

Ki kell használni.

A már említett területek, de elsősorban a falusi turizmus fejlesztésével a családhoz és az ifjúsághoz kötődő turizmus fejlesztése kívánja meg a legkisebb befektetést és hosszútávon ez indíthatja el a nagyobb volumenű turizmust.

2.14. Kerékpáros turizmus

- Egyre népszerűbb turisztikai program.

A német gépkocsival turistáskodók közül minden ötödik kerékpárt is visz magával külföldi utazása alkalmával. A kerékpárutak tervezésekor javasoljuk turisztikai szakemberek véleményének kikérését is. Készüljön egy egyszerű, ugyanakkor praktikus kerékpárút térkép a kistérségről és ez legyen hozzáférhető a Tourinform irodában, kempingben, szállodákban. A térség önkormányzataival összefogva, a pályázati lehetőségek kihasználásával célszerű lenne a kerékpárút megépítése a mellékelt térképvázlat szerint.

2.15. Természetjárás:

A Veszprém Megyei Természetbarát Szövetség

tevékenységének támogatásával lehet és célszerű turistákat toborozni a Bakonyi táj természetközeli megismerésére

2.16. Műemléki és vallási turizmus

A kistérség gazdag műemléki és hagyománybeli kínálata lehetőséget ad e turisztikai ág külön kezelésére is.

Természetesen ehhez szükséges a meglévő értékek megóvása és bemutatható állapotba hozása, valamint színes kísérő programokkal való ellátása.

2.17. Téli sportok

A kistérség a Bakony adottságai miatt kedvező téli sportolási lehetőségeket nyújt.

Ez ma leginkább Eplényben kihasznált. Pályái már országos hírűek és a sport, valamint a települési infrastruktúra fejlesztése után jelentős plusz forgalmat és bevételt eredményezhetnek.

Hasonló természeti adottsággal bír még több település, de ezeken még nincs, vagy kevésbé fejlett a sport infrastruktúra. Ilyenek : Bakonybél, Pénzesgyőr, Tés - sílesiklás, szánkó, több települést érintően sífutás, mely megegyező nyomvonalú a túraútvonalakkal, és több település kisebb szánkópályával kapcsolódhatna.

A JAVASOLT INTÉZKEDÉSEK ÖSSZEFOGLALÁSA

A program megvalósításának feltételei és hatása a térség fejlődésére

A koncepcionális javaslatok - amelyek teljes részletezettség nélkül is jelzik a foglalkoztatási és jövedelem termeléshez, a lakosság életszínvonalának javításában betöltött(hető) szerepének jelentőségét - megvalósíthatók, ehhez azonban új szemléletre, szervezethez és tőkére van szükség.

A kistérségi idegenforgalmi program gazdája a Bakonyi Önkormányzatok Szövetsége ill. a jövőbeni idegenforgalmi térség-menedzser. A gazdasági feltételek megalapozásához elengedhetetlen feltétel egy tárgyban „megvalósíthatósági tanulmány” alapján létrehozandó „alap”, amely magában foglalja egyrészt az érdekelt önkormányzatok és szervezetek által „behozott” vagyონrészeket, azok hozadékát és a különböző forrásokból táplálkozó forint tőkét. Fontos közgazdasági feltétel a helyi adók térségi szemléletű újragondolása és egy, a fejlesztést ösztönző pénzügyi, építéshatósági, környezetvédelmi, csendrendeleti stb. szabályozó rendszer létrehozása.

Kiemelten fontos gazdasági kérdés a foglalkoztatási és jövedelemszerzési szempontok érvényesítése. Közhasznú munkások nagyszámú foglalkoztatási idegenforgalmi projekteken - ez többszáz munkanélkülinek, több évre biztosítaná a munkalehetőséget -, a lakóépületek komfortosítása és kiadásra történő alkalmassá tétele, a lakó- és településkörnyezet fiatalító- és felújító utcakép javító programok realizálása, túrautak karbantartása, jelek, táblák kihelyezése és karbantartása stb.

Az önkormányzatok prioritásként javasoljuk az idegenforgalmi vállalkozások ösztönzését és segítségét, továbbá a fő turisztikai termékek és piacok realizálására forgatókönyvek készítését. A kistérségi turizmus program megvalósításának kiemelkedően fontos eszköze

egy új szemléletű marketing tevékenység kibontakoztatása, amelyhez Lengyel Márton professzor tanácsai alapján az alábbiakban hívjuk fel a figyelmet.

- A családi és az ifjúsági üdültetés a térség fő image alkotó termékeit képviselik, azokat a legjobb hazai és nemzetközi tapasztalatok figyelembevételével kell kialakítani. Marketingjük a családokra, az iskolákra és óvodákra koncentrál, a veszélytelenségét, a természetközelséget és az animációt emeli ki.
- A gyermeküdüléshez az animátorok kiképzését a pedagógusok körében célszerű azonnal elkezdeni (a nyári munkalehetőség elősegítheti, hogy a legjobbak is hivatásuknál maradjanak, pedagógiai ismereteik adottak, a speciális technikák és a nyelvek elsajátítása jelent számukra feladatot).
- A nyugdíjas korosztály turizmusa egy általunk még kellően ki nem használt nagy lehetőség egy sor gondunk orvoslására. Ez a korosztály csak Európában százmilliót jelent. A nyugdíjasok szabadidővel „korlátlanul” rendelkeznek, a fejlett országokban diszkrécionális jövedelmük is jelentős, motivációjuk az utazásra igen erős: a nyugdíjas klubokon, egyesületeken keresztül érhetőek el. Utazásuk során törődést, figyelmet, társaságot és változatos programokat igényelnek. Itt is kulcskérdés a tájékoztatás. A főszezonon kívüli turizmus egyik fő piaci szegmensét jelenthetik.
- A campingezés életformát és nem csupán szálláshelyet jelent. Fontos a camingeket a nemzetközi normák szerint korszerűsíteni, sportolási lehetőségekkel és animációval ellátni. Az egyszerű sátorhelyekkel szemben célszerű nagyobb mértékben a lakókocsis turisták és nyaralóházat igénylő vendégek fogadására berendezkedni.
- A lovaglás akkor lehet sikeres, ha túraútvonalakat alakítunk ki stílszerű szálláshelyekkel, megszervezzük a lótenyésztést és a kiegészítő szolgáltatásokat (úszás, tenisz, folklór programok, stb).
- A vadászat már jelenleg is jól működő terméket jelent. A jövőben fontos a racionális vadgazdálkodás fenntartása, ehhez a megfelelő jogi és szervezeti feltételek biztosítása. Fontos a külföldi vadászok körének bővítése, és több kiegészítő szolgáltatás megszervezése számukra.
- A termálturizmus új formáját jelentenék a fitness-központok. Kiépítésük előnye, hogy új terméket jelentenének Magyarországon és közönségük is szélesebb körből szervezhető, mint a hagyományos gyógyturizmusa. Hátránya, hogy nem annyira erős motivációra épít, mint a gyógyturizmus, ezért fontos a szolgáltatásokat más lehetőségekkel is kibővíteni (pl. lovaglás, vadászat, kerékpártúrák).
- A gyógyturizmus marketingje első helyen az orvosokat és biztosítókat célozza meg, őket még a tervezés szakaszában célszerű tanulmányútra meghívni és állandó kapcsolatot fenntartani velük. A gyógyüdülőhelyek rendje és tisztasága, valamint kulturális programokkal és szórakozási lehetőségekkel való ellátásuk kell, hogy kiegészítse a színvonalas gyógyszolgáltatásokat ahhoz, hogy az erősödő nemzetközi versenyben az élvonalba kerülhessünk.

- A természetjárás elsősorban a hazai lakosság körében és kisebb mértékben a hazai és külföldi szakmai körökben számíthat közönségre. A meglévő tájvédelmi körzetek, természetvédelmi területek és más védett területek mellett a térség növény- és állatvilágával, természeti attrakcióinak bemutatása javasolható.
- A falusi turizmus nem egyszerűen fizetővendéglátást jelent, hanem a vendégnek a falusi életmódba való bekapcsolását és változatos időtöltéséről való bekapcsolását és változatos időtöltéséről való gondoskodást is. Tekintettel a házigazda és a vendég közötti kommunikáció fontosságára, külföldi vendégre főleg a németnyelvű falvak számíthatnak, de ez a kör az ifjúság nyelvtanulásával fokozatosan bővíthető. A falusi életmód mindenben lehet hagyományos, kivéve a fürdőszobát - azt ma már kötelező minden vendégfogadó házban kialakítani - és fontos a nemzetközi távhívás lehetőségét is biztosítani. A vendéglátókat is fel kell készíteni a fogadásra - célszerű lenne ennek érdekében ismét kiadni Sági Ernő Vilmos 1934-ben megjelent A falusi vendéglátás mestersége c. írását. Hosszútávon e forma fő közönsége a városokban lakó lakosság lehet. A turizmus több más formája is kötődik a falusi vagy más vidéki környezethez, ezeknél is a mindig a turisták igényeire alapozva kell kifejleszteni a termékeket, és a fő vonzerőt megtestesítő szolgáltatásokat (agro-, öko-, kulturális, nemzetiségi-, stb. turizmus).

Javasolt intézkedések :

- **a BÖSZ és az önkormányzatok döntsenek a turizmus, mint az egyik kiemelésre méltó gazdasági ágazat támogatásáról.**
- **Döntsenek az Önkormányzatok arról, hogy az idegenforgalmi adóból és a kapcsolódó központi költségvetési támogatásokból származó bevételeit már 1999-től a település turizmusának támogatására fordítja. Ehhez kapcsolódóan a kistérség idegenforgalmi szakembereinek véleményét figyelembe véve határozza meg azokat a területeket, amelyek fejlesztése turisztikai célú fejlesztésnek minősül.***
- **Az Önkormányzatok vizsgálják meg a település arra alkalmas területének üdülőövezetté minősítésének lehetőségét. Készüljön komplex fejlesztési koncepció az ökokincs jobb hasznosítására. Ennek csak akkor van létjogosultsága, ha az Önkormányzat ok hosszú távon kizárják a területén olyan termelő üzemek létesítését, amelyek működése környezet- és egészségvédelmi szempontból zavarhatja egy üdülőövezet egészségmegőrző, illetve egészség helyreállító terápiás tevékenységét.**
- **Döntsenek az Önkormányzatok a turizmus legtöbb lakosnak kapcsolódási lehetőséget adó falusi turizmus illetve a 8 kiemelt termékcsoporthoz történő beruházások támogatásáról (pl. adókedvezményekkel, infrastrukturális beruházásokkal).**
Határozza meg azokat a befektetési kedvezményeket, amelyekkel a világszínvonalú gyártó üzemek létesítésekor adható kedvezményekhez hasonlóan a fenti turisztikai területekre beruházók toborozhatók.

* Badacsonytomaj nem csak az idegenforgalmi adóbevételeit és kapcsolódó költségvetési támogatásokat fordítja vissza a turizmusba, hanem a turisztikai vállalkozásoktól származó többi helyiadóbevételeit is.

- Az önkormányzati választások eredményének kedvező volta esetén önkormányzati turisztikai bizottságot hozzanak létre az új képviselők külső szakértők bevonásával. (Nem önkormányzatonként, hanem a BÖSZ keretén belül.)
- Az Önkormányzatok hozzák létre azt a szervezeti egységét (pl. Turisztikai Iroda), amely közvetlenül a gazdasági területet felügyelő kistérségi felelős ill. alpolgármester irányításával végzi turizmust tervező, szervező, koordináló tevékenységét. Döntsenek az Önkormányzatok az iroda működési feltételeinek anyagi ,tárgyi és személyi feltételeiről, azok hosszú távú biztosításáról. Összhangban a Turinform irodával.

Javaslat a Turisztikai Iroda tevékenységi és feladatkörére (együttműködve a Turinform irodával):

- Közreműködik a kistérség piacfelmerésen/piackutatáson alapuló, az országos marketingtervekhez és fejlesztési koncepciókhoz igazodó rövid és középtávú marketingtervének elkészítésében, elkészíttetésében és végrehajtásában.
 - Feltárja a turizmusba bevonható új (szak)területeket .
 - Közreműködik Zirc és kistérsége turizmusfejlesztési koncepcióinak kidolgozásában, az önkormányzati fejlesztések bonyolításában.
 - Feladata a turisztikai és egyéb fejlesztési pályázati kiírások figyelése, közreműködés a pályázatok elkészítésében.
 - Javaslatot készít Zirc Kistérség komplex turisztikai információs rendszerének kialakítására. (Kiadványterv, információs és útbaigazító táblarendszer, Internet, közúti figyelemfelkeltő táblák stb.)
 - Koordinációs tevékenységet végez szakterületén az önkormányzat turizmust érintő területeihez is kapcsolódó irodáival, múzeumokkal, kulturális intézményekkel, a turizmus vállalkozásaival, a térség önkormányzataival, megyei önkormányzattal.
 - Feladata a szakmai kapcsolattartás a régiós, országos és nemzetközi szakmai szervezetekkel (Magyar Turizmus RT, OIB, Gazdasági Minisztérium Turizmus Szakterület, Regionális Idegenforgalmi Bizottság, Gazdasági Kamarák, Szállodaszövetség stb.) a Tourinform országos hálózattal, turisztikai saksajtóval, a Magyar Turizmus RT Nemzeti Turisztikai Képviselőivel.
 - Végrehajtja az Önkormányzatok turizmus területén illetékes bizottságai által meghatározott feladatokat.
- Kezdeményezze Zirc Önkormányzata olyan tartós és rendszeres együttműködés kialakítását a térség Önkormányzataival, amely folyamatosan biztosítja a koordinációt a fejlesztési elképzelések kidolgozása és megvalósítása során, az együttes fellépés lehetőségét a különböző régiós és kistérségi pályázatokon . Mindenekelőtt Veszprémvarsány, Bakonyszentlászló, Bakonybél, Dudar, Cesznek, Tés, Eplény Önkormányzataival , valamint a Megyei Önkormányzattal való szorosabb együttműködés növelheti a fejlesztések hatékonyságát.
 - A városközpont üzletpolitikája alakításánál a város lakóinak biztonságos és színvonala ellátásán túl a belváros gyalogos jellegének erősítésére kell törekedni. Turisztikai szempontból olyan üzletek kialakítását kell akár kedvezményekkel is ösztönözni ,amelyek révén a központ "élettel telik meg". A turisták és

természetesen a városlakók is az olyan belvárosi tereket keresik, ahol mindig történik valami. Az Önkormányzatnak az üzletek létesítésének engedélyezésekor ezeket a szempontokat is figyelembe kell vennie. Adott esetben e szempontok érvényesítésekor pl. a területfoglalási díjak megállapításakor kedvezmények legyenek adhatók. Önkormányzati tulajdonú üzlethelyiségek pályázata során pl. előnyt élvezhessenek a fenti szempontokhoz jobban alkalmazkodó pályázók.

- A tömegközlekedés színvonala rengeteg kívánnivalót hagy maga után akár a Zircre vonattal történő érkezést, akár a helyi buszközlekedést tekintjük. Ma nagyon sok turista (bel-és külföldi) veszi igénybe az említett közlekedési eszközöket. Célszerű lenne egy egyeztetés a MÁV illetékeseivel a helyzet áttekintése érdekében. A Zircen áthaladó vasúti személyszállító szerelvények minősége rendkívül változó. Rendszeresen közlekednek piszkos, takarítatlan elaggott szerelvények. Érdemes a hátrányból előnyt kovácsolni és nosztalgia vonatokat járatni. Így még Győr felől is a turisztikai idényben vonzó vasúti turizmust lehet aktivizálni. Természetesen kultúrált szerelvényekkel és szolgáltatásokkal.

A változtatás a zirci és kistérségi utazók érdekét tekintve is sürgető. Hasonlóan kritikán aluli a helyi közlekedés állapota. A környezetet szennyező, egészséget romboló előregedett buszpark nagyon rossz benyomást jelent az idelátogató turistáknak. A magasabb színvonalú szolgáltatásokat igénybevevő és az átlagnál többet költő - és éppen ezért a magyar utazási irodák és turisztikai szolgáltatók által favorizált - nyugati turisták környezettudata, környezetvédelemmel kapcsolatos szemlélete sokkal kritikusabb, mint a hazai gazdasági korlátokat kényszerűen elfogadó magyar és kelet-európai turistáké. Hosszú távon nagyon sok turistát veszít az a település, amely nem fektet kellő súlyt e környezeti szempontok érvényesítésére.

- Feltétlenül javítani kell (a megye többi településével együtt) a Turisztikai Célelőirányzat terhére kiírt turisztikai fejlesztési pályázatokon való részvétel hatékonyságát.
- Zircnek és a BÖSZ-nek lépéseket kell tennie, hogy a területfejlesztési céltámogatásokból a turizmus terület is részesedhessen gazdasági súlyának megfelelő mértékben.
- Elismerve a turizmus gazdasági, társadalmi, jelentőségét, az Önkormányzatok jelöljenek ki a turisztikai szakma képviselőivel konzultálva egy olyan időpontot, amely visszatérően a "turizmus napja"-ként mindig az adott év egy azonos terminusában lehetőséget biztosít (a Parlamenti Vitanap mintájára) az Önkormányzati testülettel és a Polgármesteri Hivatal munkatársaival és a turisztikai szakma minden érintett közreműködőjével a turizmus helyzetének megvitatásra.

Javasoljuk ennek kapcsán egy szakmai díj alapítását, amely lehetőséget biztosítana az adott évben a város és térsége turizmusáért legtöbbet teljesítő szakember elismerésére.

A környezetgazdálkodás - környezetvédelem fejlesztési lehetőségei és az infrastruktúra kapcsolódása a turizmus tükrében

Természet- és tájvédelem

Veszélyeztető tényezők

A térség természeti értékeit veszélyeztető tényezőket a gazdasági folyamatok, valamint a természeti adottságok kedvezőtlen alakulására vezethetjük vissza.

A következőkben a kistérség-fejlesztési program idevonatkozó infrastrukturális fejezetéből idézzük a turizmus fejlesztéséhez is elengedhetetlen koncepcionális pontokat :

A hálózati infrastruktúra fejlesztése

A korábbi években, a kistérségbe összpontosuló személy- és áruforgalom, villamos energia-, gáz- és vízfogyasztás kikényszerítette a regionális hálózatok fejlesztését. A közúti és vasúti közlekedés, a víz- és csatornahálózat, a villamos energia és gázellátás, valamint a hírközlés nagy hálózati fejlesztése az igényektől lényegesen elmaradt annak ellenére, hogy a térség szereplői felismerték a "hálózatok" jelentőségét a térség modernizációjában. Mindezek főként pénz- ill. tökehiánnyal magyarázhatók, de - és ez sem mellékes - hiányzott ill. elégtelen volt a településközi összefogás és koordináció.

A kistérségben (hasonlóan az országos és megyei viszonyokhoz) erősen nyitott a közműolló. Ezért az egyik legfontosabb fejlesztési program a szennyvízhálózat fejlesztése, amely a környezet kímélése miatt is, a vízbázis védelme miatt is csak a maximális szennyvíztisztítási fokozattal működtethető. E mellett meg kell oldani a szennyvíziszap elhelyezését és ártalmatlanítását is.

A hulladék gyűjtése részben megoldott, de a hulladék elhelyezés közép és hosszú távon már nem megoldott, a hulladék szelektív gyűjtése, ártalmatlanítása, újrahasznosítása pedig teljesen megoldatlan.

Az úthálózat szerkezetileg még hiányos (több régen megvolt kapcsolat újraélesztése szükséges), a meglévő hálózat minősége javításra szorul és a kerékpáros, lovas, gyalogos, mezőgazdasági utak döntően még hiányoznak.

A már kiépült telefonhálózat lehetővé teszi a telekommunikáció bővítését (üzleti, hatósági, kereskedelmi, média, biztonsági-védelmi területen).

Az infrastrukturális hálózatok fejlesztési feladatait között prioritások az úthálózat, a szennyvízhálózat, a tisztító rendszerek, a gázhálózat és a térségi szemétkezelés fejlesztése,

valamint a vízhálózat és a villamos energiahálózat korszerűsítése. A telefonfejlesztés az említetteknel mérsékeltbb ütemű fejlődésével számolhatunk.

Szükségletek, feladatok:

- Megfelelő tervek készítése az összehangolt kistérségi fejlesztési tervre alapozva.
 - Finanszírozási források feltárása, belföldi és nemzetközi pályázatokon történő indulás.
- A lakosság és a befektetők bevonása, érdekelté tétele a fejlesztésekben.

A zaj- és rezgéshatások erősen lokális jellege miatt a zajhelyzet sem a kistérség nem az egyes települések léptékében e fejlesztési terv keretein belül nem határozható meg.

A stratégia műszaki vetültei két csoportra oszthatók:

- egyik csoportot a humán stratégia műszaki feltételrendszere, kölcsönhatásai,
- a másik csoportot a műszaki infrastruktúrák fejlesztési célkitűzései, ezek prioritásai és kihatásai képezik.

A humán stratégiában megfogalmazott prioritások műszaki vetületei differenciáltan jelentkezők.

- A kistérség természeti flórájának és faunájának megőrzése, a helyi természetvédelmi koncepciók kidolgozásával összefüggő infrastrukturális kérdések inkább korlátozó, mint hálózatfejlesztési tényezők. A természetvédelmi területeken hálózati elemeket nem, vagy csak a természetvédelmi hatóság egyeztetésével, engedélyének és előírásainak megfelelően lehet átvezetni. A közmű (elsősorban **szennyvízközműnek**) építése itt prioritást kell, hogy kapjon. A termelő ágazatok, de legfőképpen az idegenforgalom infrastruktúra- kiszolgálása minimális környezeti terhelés mellett lehetséges.

- A természetvédelmi koncepcióval integráltan megvalósuló idegenforgalmi fejlesztés elsősorban az ún. " csendes turizmus", öko- vagy zöldturizmus fejlesztését jelenti. Ez részben kisebb tömegek mozgását, a mozgástér korlátozását, illetve környezetbarát elemek (attrakciók) kínálatba fűzését jelenti. Ezek infrastruktúra ellátása egyrészt megkívánja a szennyvízközművek és hulladékgyűjtés, illetve elszállítás létesítményeinek kiépítését, másrészt a környezetbe illesztett közlekedés (túrútvonalak) kialakítását (lovas, kerékpáros, gyalogos turizmus).

- A közös kistérségi környezetgazdálkodási program elsősorban az ezt kiszolgáló hálózatok megépítését, meglévők kiegészítését igényli (elsősorban út- és csatornaépítéseket).

- Az oktatás integrációjának műszaki infrastrukturális kihatásai hasonlóak.

A műszaki infrastruktúra (közmű) fejlesztésének belső prioritásai elsősorban az ellátás területi, illetve az ágazatai között meglévő aránytalanságok mérséklésére, közelítésére és a gazdasági tevékenységek jobb kiszolgálására, valamint a természeti környezet megőrzésére törekszenek.

- Legfontosabb infrastruktúrafejlesztési feladat tekinthető a szennyvízelvezető hálózat és tisztítás fejlesztése, a közműhálózat szűkítése. Itt az érintett szakfejezetben javasolt fejlesztések átgondolása és folyamatos megvalósítása szükséges.

- Második prioritásként említhető a gázellátás folytatása, a megfelelő ellátottsági színvonal biztosítása.
- Harmadik de talán a turizmus szempontjából legfontosabb prioritás a tájékoztatási (interaktív) infrastruktúra kiépítése, a meglévő rendszerek összekapcsolása.

Közlekedés

Az őshonos flóra és fauna megőrzésének magától értetődő helyei a természetvédelmi területek. Ugyanakkor a nem védett, jelenleg, vagy a közelmúltban megművelt mezőgazdasági területek, gazdaságok is szükségszerűen megőrzői az őshonos flórának és faunának.

Ahhoz, hogy a természetvédelmi övezetek és a mezőgazdasági területek fenti funkciójukat megfelelően elláthassák, úgy kell fejleszteni a gazdasági élete, a közlekedést, az idegenforgalmat, hogy annak környezeti ártalmai kiküszöbölhetők vagy legalábbis mérsékelhetők, kézben tarthatók legyenek.

A nem védett területeknél ezt sajnos csak a gazdaság közreműködőinek önmérséklése, jószándéka tudja biztosítani.

A természetvédelmi területeknél ez a kérdés látszólag megoldott, hiszen az illetékes természetvédelmi hatóságnak törvényes eszközei vannak.

Egyrészt a már meglévő, a védett területeket érintő közlekedési létesítmények (utak, gyalog-és kerékpárutak, vasutak) használatát kis mértékben korlátozhatják, (forgalmi előírásokat kezdeményezhetnek, kerítéssel védhetik a nem kívánatos látogatóktól a védett területeket, élőhelyeket, stb.)

Másrészt ilyen létesítmények létesítését az engedélyezési eljárás során jelentősen befolyásolják, vagy akár meg is akadályozhatják.

Éppen ebben van a dolog veszélye. Mert - kivéve néhány valóban szűk területre korlátozható tényleges

"génbank" létét - a társadalom számára nincs érdemi haszna a megvédett flórának és faunának, ha az csak az emberek által nem megközelíthető, öncélú védett objektum.

Az, ha csak a természetvédő szakemberek és kutatók látogatják és tanulmányozzák ezeket a természeti értékeket, túl nagy luxus a társadalom számára. Mert végül is a körülöttünk lévő világ van az emberekért és nem fordítva.

Ezt persze nehéz elhiteni és megértetni azokkal a szakemberekkel és hivatalnokokkal, akiknek a kezébe - egyébként indokoltan - korlátozó hatalmat adott a törvény, vagy végül is a társadalom

Fenőnek olyan generációk, melynek tagjai nem ismerik meg, és ezáltal nem is fogják szeretni, vagy legalább érdekelni ezeket a kincseket. Éppen ezért nagyon fontos a természet direkt bemutatása, az együttélés gyakorlati formáinak kimunkálása és a diákok

részére történő bemutatása. Ez történhet kirándulás, erdei iskola, sportverseny, de még vadászat alkalmával is.

Ugyanakkor természetvédelmi hatóságok néha túlzott szigora is megérthető hiszen az utóbbi évtizedekben a gazdaság és politika hatalmas károkat okozott a természeti értékekben, amit kéntelenek voltak tehetetlenül szemlélni. (Gondoljunk csak a túlhajtott meliorizációra, meggondolatlan ipartelepítésre.)

A közlekedés fejlesztőinek, szervezőinek mindenképpen törekedni kell egy mindenkinek megfelelő kompromisszumra a természetvédelemmel !

Ennek a kölcsönös megegyezésnek az eredményeképpen egyrészt valóban távol kell tartani a védendő természeti értékektől a környezetszennyező forgalmat és annak infrastruktúráját.

Másrészt viszont olyan lehetőséget kell teremteni, hogy az emberek a lehető legkisebb károkozással felkereshessék ezeket a helyeket.

Ezért nyilvánvalóan szelektálni kell, hogy milyen közlekedési eszközök engedhetők be egy ilyen területre. Ez a meglévő létesítményeknél alkalmazható eljárás.

Ugyanakkor a fejlesztésnél olyan útvonalakat és hálózatokat kell kialakítani, melyek figyelembe veszik a természeti szempontokat.

Ez a kérdés talán legélesebben az igenforgalom esetén válik fontossá. Ezért javasolt konkrét megoldásokat. a következő fejezetben taglaljuk mélyebben.

Az élet- és környezetminőség fejlesztése

A környezet fejlesztése térségi és települési szinten is stratégiai jelentőségű feladat. Ennek az az oka, hogy az elmúlt évtizedek alatt folyt bányászati-, fakitermelő és agrártevékenység deformálta a tájat, pusztította a táji és települési környezet minőségét, szennyezte a természetes és humán környezetet, amely értékvesztéshez vezetett, a kedvezőtlen hatások veszélyeztetik a térség élővilágát, termelési és szolgáltatási tevékenységét. Ily módon, kedvezőtlen térségi és regionális hatásain túl, nem kívánatosá minősülhet a látogatók és befektetők számára is. A térség átfogó és települések mélységében konkretizált tájrendezési, környezeti reorganizációs, környezetvédelmi (rendezési és fejlesztési) beavatkozások, területrendező munkák nélkül a térség gazdasági felemelkedése nem valósulhat meg.

Elsődleges feladat a vonzásnövelő tényezők fejlesztése mellett a lehetőség szerint helyreállítani a kistérség jellegzetes és változatos arculatát és megőrizni a természetes táj legjelentősebb értékeit:

- a mezőgazdasági területeken a szükség szerinti és a célt szolgáló művelési ág változtatását,
- a ma már erodált domb- és hegyoldalak újraerdősítését, az elhanyagolt erdőterületek újrahasznosítását,
- a völgyek egyedi értékelés alapján történő hasznosítását,
- a meddőhányók, bányagödrök rekultiválását,
- a használaton kívüli építmények elbontását vagy újrahasznosítását.

Ajánlott különös gondot fordítani a sajátos növény és állatvilág, a jellegzetes erdőállomány típusok, a természetes növénytársulások és védett állatfajok felülvizsgálatára, pótlására és megőrzésére, továbbá a növényi és állati géntartalékok természetes körülmények közötti fenntartására a térségben. A feladatok megoldása a természeti környezet és a településeken alakuló életmódok, életformák közötti harmonikus kapcsolatot és ugyanakkor a keretek sokrétű tudományos kutatásokkal alátámasztott kialakítását is magában foglalja. A természeti értékek megismerése, az élményszerzés feltételeinek kialakítása egyaránt szolgálja a helyi lakosok és a vendégek közművelődését, szabadidejük kulturált eltöltését és a turizmus lehetséges környezetét.

A távlati fejlesztés kiemelt feladatai közé sorolható az épített és a természeti környezet közötti kiegyensúlyozott kapcsolatok helyreállítása. A fokozottan védett természetvédelmi területek önfenntartó ökoszisztémaként történő kezelése javasolható. Gondoskodni kell a térségi környezet európai mintákon alapuló javításáról, a rekultivációnak folyamatos figyeléséről és betartásáról.

A tájrendezés alapelve a környezeti károsodás megszüntetése, a komplex tájvédelem. Meg kell oldani a felszíni vízrendezés, útépitést és szemétszállítást, a villamos energia és vízellátást. A belterületeken a rendezettség, az ellátás fokozása, a kulturált fogadási feltételek megteremtése érdekében a telek-megosztás ésszerű adottságokat figyelembe vevő szabályozása. A belterületek növelésének differenciált korlátozása javasolható, ezen belül:

- a termelési és szolgáltatási célú területek előközművesítettségének prioritása
- a közösségi (kereskedelmi, szállás, vendéglátó, szolgáltató, sport, szórakoztató stb.) létesítményeknek koncentrált területi elhelyezése
- a sportolásra és kirándulásra hasznosítható területek, az üdülésre hasznosítható épületek jellegüknek megfelelő intenzív közösségi és tájbarát felhasználása, a területek funkcionális rendjének kialakítása

A térség erdőiben a természetszerű erdőgazdálkodást olyan módon célszerű fejleszteni, hogy az erdőterületek gazdasági, környezetvédelmi és közjóléti funkciói hosszú távon is biztosítottak legyenek. Növelni célszerű az elsődlegesen környezetvédelmi rendeltetésű erdők arányát. A fokozottan védett területeket természetvédelmi rendeltetésű erdőként kell besorolni. Alapvetően a termőhelyi viszonyoknak megfelelő őshonos fajokat kell előnyben részesíteni. A térség szélsőséges termőhelyein levő és gazdaságosan nem művelhető erdőit a haszonszabályozásból ki kell venni.

Kiemelt jelentőségű a mezőgazdaság számára gazdaságos művelésre nem alkalmas területek tájképi, környezetvédelmi szempontból megnyugtató használata (legelőként való hasznosítás, bogyós gyümölcsök, gyógynövények termesztése, stb.). A felszabaduló földek kisparcellás használatba adása és esetleges beépülése helyett a művelési mód megváltoztatását gyepesítéssel, erdősítéssel és más termelési igényt szolgálva rendezett módon kell végrehajtani.

A lankásabb területeken lévő mezőgazdasági – gabona, takarmány és zöldség-gyümölcs termő – területek védelmét, lehetőség szerinti bővítését és rekonstrukcióját nem csupán gazdasági érdekek, de a táj változatosságának a megfontolása is indokolja. A mezőgazdasági kisüzemi funkció fejlődése mellett üdülési, szálláslehetőség szerepkör

létesítése is megengedett az állandó építmények változatlan összetétele és folyamatos karbantartása mellett. Az üdülési funkció veszélye miatt ugyanakkor javasoljuk a gazdaságosan nem hasznosítható mezőgazdasági területek önkormányzati illetve erdőgazdasági kezelésbe adását vagy a helyi lakosság mezőgazdálkodásának támogatását.

Az erdészeti terület-felhasználásra vonatkozóan mindenképpen szükséges az értékek megőrzése és a sajátos arculatú térségek kialakítása. Ezek érdekében javasoljuk egyes beépített területek takarófásítását (rendezetlen, modern tájba nem illő építkezés), a mezőgazdasági művelésből kikerülő területek gyepként és erdőként hasznosítását, a tájsebek (gödrök, meddőhányók) rendezését, rekultivációját, fásítását. A tájvédelem és az idegenforgalom hatására újra kell gondolni az erdőgazdálkodás kialakult rendszerét is.

Mindezek, valamint a megfelelő szálláshelyek (fizetővendég szobák, panziók, fogadóhelyek) kialakítása érdekében a leginkább vállalkozó szellemű utcaközösségek körében a fogadókészség felmérése és falu- vagy utcafejlesztő társulások, társaságok szervezése, utcakép-vázlatok, makettek készítése, tanácsadó szolgálat szervezése, falufelújító háttérpar fejlesztése.

Összefoglalva: A térség egészére javasolható a szétszórta elhelyezkedő adottságok integrált, a szolgáltatások telepítését is megalapozó hasznosítása. Ezek mellett a települések minőségét, fiatalítását szolgáló intézkedések, szabályozók kidolgozása javasolt. A térség átfogó és minden településre kiterjedő fejlesztési és rendezési koncepciójának elkészítése halaszthatatlan feladat.

A térség települési környezetminősége sok helyen elmarad a követelményektől és a XXI. századi elvárásokat reprezentáló fejlett régiók és a turizmus megkívánta településminőségétől. A települési környezetminőség javítása az egyik térségfejlesztést eldöntő kérdés. Leromlott települési környezetbe nem jön a tőke, nem érzi jól magát a hazai vállalkozó, romlik az ott élők közérzete, fokozódik az elvándorlás, teret kap a reménytelenség és a cselekvőképtelenség.

A településrekonstrukciók célja az utcák, terek vagy az egész település megfiatalítása, újjáépítése és vonzóvá tétele, az életkörülmények megjavítása a lakókörnyezet korszerűsítésén keresztül. A településmegújításnak elvileg állandó folyamatnak kell lennie, de sem a gazdasági lehetőségek, sem a rendelkezésre álló kapacitások nem teszik lehetővé a bonyolult feladatok maradéktalan megoldását. A megoldás csak a helyzet javítása, kisebb-nagyobb mértékű korrigálása lehet, de még ez is csak több lépcsőben lehetséges. A települések rekonstrukciójának is szoros összhangban kell lennie az ország település állományának fejlesztési, felújítási koncepciójával, az egyes települések (településrészek) egymásra gyakorolt hatásával, a vonzáskörzettel stb.

A településrekonstrukció csak akkor lehet eredményes, ha azok előirányzása, megvalósítása, időbeli ütemezése a település összes adottságát figyelembe véve történik.

A települések megújítása a rekonstrukciós eljárás különböző módszereit igényli:

- teljesen avult településrészek, ahol a létesítmények erkölcsileg és műszakilag annyira avultak, hogy fenntartásuk, felújításuk költségei olyan jelentősek, hogy teljes árpítésük indokolt (*szanálás*), de még ebben az esetben is törekedni kell a települési adottságok lehetőség szerinti megtartására;

- részben avult területek, ahol a bontásra szoruló épületek mellett még használható, gazdaságosan korszerűsíthető épületek vannak, a közművek csak bővítésre szorulnak, illetve csak helyenként igénylik a hálózatcserét. Ebben az esetben az adottságok, gazdaságossági számítások határozzák meg az átépítés, felújítás mértékét (*rehabilitáció*);
- a történeti, műemléki adottságokkal rendelkező településrészek *konzervációja*, ahol a felújításnál az értékek megőrzése, szinten tartása a fő feladat, de esetenként a környezetbe illeszkedő új épületek, intézmények létrehozása indokolt.

A kistérség falvainak felújítása - az épített környezet fejlesztése egyidejűleg több célt is szolgál. Ezek közül a legfontosabb: az ingatlanok leértékelődését felváltó vagyonszerzési folyamatok kikényszerítése, a lakás, lakókörnyezet és településkörnyezet olyan új minőségének megteremtése, amely a legszélesebben értelmezett vonzást gyakorolhat az ott élők megtartására és a befektetők fogadására.

A megújulási folyamat elindítása valamennyi, de különösképpen a preferált falvak, illetve speciális adottságú települések ill. településrészek teljes körű vagy részleges felújítása stratégiai kérdés.

Meg kell valósítani

- a településközpontok (város-, falu központok) modernizálását,
- az exponált utcák, terek felújítását és rendezését,
- a régi és az újonnan épült településrészek „harmonizálását”, továbbá
- a szanálásra kerülő, központi helyen fekvő épületek helyén épülő új lakóépületek „utcaképbe” történő illesztését.

A kistérség megújulásának tárgyi feltétele egy térségi rendezési terv elkészítése, ill. a megyei rendezési terv kistérségi megállapításainak összehangolása a térségfejlesztési koncepcióval, továbbá, hogy minden falu rendelkezzen egy korszerű ÁRT-val és egy erre épülő fejlesztési fedvénnyel. Ehhez mindenekelőtt indokolt a tervek elkészíttetését finanszírozni nem tudó települések támogatásának megszervezése.

Vizsgálataink igazolják, hogy a térség települései csak abban az esetben tudják vonzásukat fokozni, ha

- a hagyományos településkép ápolása és elismertetése mellett következetesebben valósítják meg azon szankciókat, melyek akadályozzák a tájba és a településképbe nem illő, aránytalan, léptékrontó és a helyi építészeti formakincstől idegen lakóépületek megépítését,
- érvényesítik a szanálásra kerülő épületek helyén vagy a foghíjak beépítése során a szigorú beépítési előírásokat,
- megkövetelik, hogy építészeti és színillesztés, utcakép-vázlat nélkül ne épülhessen fel egyetlen épület se.

A zöld területek további bővítése, a rendezett utcakép, a szép és esztétikus településkép, a természetes és az épített környezet harmóniája idegenforgalmi vonzerő is. A vonzó, esztétikailag kellemes és komfortos településen növekszik az építési telkek, ingatlanok, épületek értéke, amelyekkel az önkormányzat és a magánosok jövedelemre tesznek szert.

A falufejlesztés és felújítás ezért nemcsak közérzet-javító, hanem alapvetően vagyongörző és növelő tevékenység. A falufejlesztés (építés, fenntartás) a városokénál fajlagosan és mennyiségében is kisebb tőkeigénnyel megvalósítható feladat. A tőke ingatlanba fektetése mindenki számára jövedelmező, sőt, ha figyelembe vesszük ennek következményeit a termelési és a legkorszerűbb idegenforgalmi tevékenységek számára kialakuló települési háttér nyújtotta új lehetőségeire, az egész gazdaság megújításának is egyik lehetséges alternatívája. Javaslatunk az, hogy erre a célra elkülönített helyi alap (alapítvány) létesüljön, amely pályázat útján hozzájárul az ingatlantulajdonosok eszközeinek mozgósításához: olyan előnyös feltételek kialakulásához, amely mozgásba hozza az ingatlanpiacon érdekelt befektetőket.

Normatív és más módon, de egyértelműen falufejlesztésre és felújításra vehető központi eszközökre is természetesen szükség van, a folyamat helyi elindítás azonban alulról kell, hogy elinduljon.

A helyi önkormányzati, vállalati, intézményi, lakossági, és hazai és külföldi vállalkozói tőke számításba vétele mellett, sőt ezen célokra irányított működése érdekében olyan falufejlesztési / felújítási stratégia, üzletpolitika és reorganizációs alap kialakítása szükséges, amely finanszírozhatóvá teszi a fejlesztést és fenntartást.

Egy távlati és egy rövid távú üzletpolitika garantálhatja az építési és rehabilitációs program gazdaságos megvalósítását. A gazdasági alapszámításoknál modellezni kell a megszerzhető támogatások (a szabályozott és az egyéb módon megszerzhető tőke) nagyságát, a helyi önkormányzati és a lakossági érdekeltségi alapok, ill. tőke források nagyságát, továbbá a vállalkozói és egyéb helyi vagy megyei tőke mozgósításának lehetőségeit.

A településrészekre, néhány utcára vagy térre kiterjedő referenciamunka beindítását a helyi település szövetségeknek ill. képviselő testületeknek vállalnia kell. Ehhez mindenképp szükséges

- ⇒ a valóságos helyi fogadókészség felmérése a leginkább vállalkozó szellemű utcaközösség körében,
- ⇒ a felmérés eredményétől függően a falufejlesztő és -felújító gazdasági társulások megszervezése,
- ⇒ a lakosság és a helyi vállalkozók szakszerű tájékoztatása a vállalkozás számukra is előnyös és jelentős lehetőségeiről,
- ⇒ a készülő, ill. a szükség szerint átdolgozásra kerülő rendezési terv kiegészítése utcakép vázlatokkal,
- ⇒ a tervezéssel párhuzamosan a községek valódi vagy számítógépes makettjének elkészítése, hogy vizuálisan is bemutatható legyen a jelen és a tervezett jövő,
- ⇒ a felújító háttéripár, ill. gyártó kapacitások a szűkebb térségben való foglalkoztatása,
- ⇒ a helyi / térségi vállalatok és intézmények megnyerése és érdekeltségük biztosítása.

Tudatos hatósági munkával elérhető

- a helyi értékek jobb megismerése és a minőségi átalakulás felgyorsulása,
- egy új piacképes, vizuális környezet kialakulása, ami bevételi forrást jelent az önkormányzatnak és javíthatja a községek megjelenítését, piaci potenciálját,
- az önkormányzat értékteremtő törekvéseinek, identitásának és lokálpatriotizmusának erősödése,

- hogy a design eszközrendszerével mederben tartható a reklám- és információs tevékenység további robbanásszerű növekedéséből fakadó környezeti terhelés,
- a humán környezetnek megfelelőbb tárgyak kialakítása, a reklámpszeológiai követelmények hatékonyabb érvényre juttatása,
- hogy új területen a településminőségben érvényesülhet a design és reklámgrafika révén a helyi piaci kínálat.

A térség újjáépítésében és mindenre kiterjedő megújulásában szerepet kell adni a nagy számban megalakuló helyi településfejlesztő és szépítő társaságoknak és az iskolába szerveződő mozgalmaknak, szakköröknek is.

Kiemelten indokolt ösztönözni és megvalósítani

- ⇒ a településtervezési és a gazdasági tervezési- és szabályozási rendszer korszerűsítését,
- ⇒ a helyi önkormányzati munka alapjául szolgáló gazdasági és pénzügyi rendszer modernizációját,
- ⇒ a területfejlesztési alapból vagy erre a célra elkülönített forrás (alap) biztosítását, amelyhez pályázat útján juthatnának a falufejlesztési- és felújítási programmal rendelkező önkormányzatok,
- ⇒ közcélú alapítványok, falufejlesztési és felújítási alapítvány megalapítását,
- ⇒ kiemelt fejkvóta, kedvezményes kamatú hitel, adókedvezmény, ÁFA megelőlegezés és más, az önkormányzati működést is segítő pénzügyi eszközök működtetését,
- ⇒ az említett gazdasági eszközökön túlmenően az infrastrukturális feltételek javítását a különböző alapok, hálózatok fejlesztését segítő célcsoportos állami keret és egyéb állami támogatás feltételeinek kialakításán keresztül.

A tőkén ill. pénzügyi eszközökön túl a falu megújulási folyamatot segíthetik egyéb helyi kezdeményezések (pl. kalákák szervezése vagy közhasznú munkák nagyobb hányadának a feladatcsokorra történő orientálása).

A kistérségnek fel kell készülnie a versenyre, ezért fel kell vállalnia a megújulási folyamatok programját, egyben vállalkozni általánosítható tapasztalat nyújtásra is.

Érdemes felhasználni a falusi turizmus meglévő szervezetének a Falusi Turizmus Veszprém Megyei Egyesületének és helyi tagjainak mozgósító és szervező erejét is.

Idegenforgalom

Az idegenforgalomnak természetesen célterületei a szép és különböző fokon védett természeti területek. Itt - mint az előző fejezetben kifejtettük - a természetvédelmi és az idegenforgalmi érdekek között ellentmondás van.

Ez a Bakonyban szerencsére a szemlélet miatt kevésbé okozott és okoz problémát. Természetesen elősegíti az ökoturizmus fejlesztését az is, hogy szigorúan védett terület itt nincs.

Ugyanakkor keresni kell azokat a jogi lehetőségeket is amivel a közös jó ügy elősegíthető.

A természetvédelmi hatóságokon kívül azonban a magánosítás eredményeként akadály is felmerült. Az új erdőtulajdonosok gyakran akadályozzák meg az erdők felkeresését.

Az erdő törvény kötelezővé teszi ugyan, hogy biztosítsák az erdők átjárhatóságát, de az új tulajdonosok ennek nem szeretnek eleget tenni.

Az idegenforgalom által megközelítésre szánt védettebb területeknél alkalmazható a kombinált személyfuvarozás. Ilyen megoldások működnek már ma is, - bár nem elsősorban természetvédelmi megfontolásból, hanem a turisták romantikus igényeinek érdekében.

Az alábbi megoldásokat a szemlélet jellemezésére, példaként ismertetjük, bár azok nem mindenütt adaptálhatók:

Szekszárd közelében , Keselyüsen, illetve Bárányfokon a gépkocsival, autóbusszal érkezők kisvasútra szállhatnak és a részben nyitott kocsikon mintegy 20 km-es utat tesznek meg a szigorúan védett területen. Érdekes megfigyelni, hogy ha az utasok csendben vannak, a rendszeresen közeledő vonatokhoz hozzászólt vadállatok egyáltalán nem zavartatják magukat. Vaddisznó koca malacaival, a sínektől 5-10m távolságra nyugodtan ballag.

Ez a megoldás a vasút megléte, viszonylagos kis sebessége miatt, megfelelő „túrakocsikkal” itt is alkalmazható.

A Börzsönyben a Nagyhideg-hegy szigorúan védett természetvédelmi terület, ugyanakkor turistaház és az ország legtávolabbi használható síterepe van rajta. Téli időszakban a gépkocsival érkezőket az ún. Cseresznyésrakodónál megállítják, ott őrzött parkolóhelyen hagyhatják kocsijukat és aki nem akar gyalog felmenni, azokat az erdészet mikrobusza szállítja a hegytetőre az egyébként sorompóval lezárt útszakaszon.

A leghatékonyabb megoldás az lehet, ha megfelelően kialakított, illetve legalább burkolat nélkül is, de kijelölt és karbantartott kerékpár-túrautak vannak a területen. Arra sem árt lehetőséget teremteni, hogy esetleg **őrzött parkolóhelyeken**, vagy az utolsó tömegközlekedési megállóhely közelében **kerékpárkölcsonzó** működjön. Ez egyrészt bevétel, másrészt természetesen kontroll, mert a látogató neve a személyiségi jogok csorbítása nélkül értelemszerűleg rögzítésre kerülhet.

Külsőségi területeken a turizmust szolgáló kerékpárutak kialakítása nem annyira az építési költségek miatt nehéz (mert hiszen kedvező talaj esetén egy száraz időben használható földút is megfelelhet), hanem a hely biztosítása. Természetesen a földút csak akkor jöhet szóba, ha nem hivatásforgalom kívánja használni a kerékpárutat.

Ha sikerül olyan megoldást találni, ahol nem kell magánterületet kisajátítani és a tulajdonosok nem, vagy csak elviselhető mértékben korlátozhatják a turista- út használatát, kis költséggel nagyobb összefüggő hálózatot lehet kialakítani.

Itt válnak fontossá azok a jogi lehetőségek, melyekről fentebb írtunk:

Az erdők átjárhatóságát törvény biztosítja (bizonyos korlátozások lehetségesek).

Minden olyan úton, ahol valamilyen, pl. a gépjárművek forgalmát korlátozó tábla van, gyalog és kerékpárral szabad közlekedni.

Mindebből adódnak a következő, kisajátítást nem igénylő lehetőségek:

- 1.) A folyók patakok és a nagyobb csatornák gátkoronáján kialakítható kerékpárút,
- 2.) A jogilag és műszakilag mindenképpen rendelkező külterületi mezőgazdaági utak,
- 3.) Az erdei utak
- 4.) Meglévő vasúti pálya mellett, még közlekedési területen.

Az egyes megoldások értékelése:

Az 1. megoldás előnye az is, hogy a gátak tetején, a víz közelében vezetett kerékpárútról legtöbbször vonzó és változatos látvány nyílik. Az árvédelmi gátak teteje száraz időben általában burkolat nélkül is használható, hiszen a Vízügy járműveinek el kell tudni menni rajta. Amennyiben azonban burkolatot akarnak rá építeni, úgy az szükségszerűen legalább 3m széles és megfelelő teherbírású lehet, különben a vízügyi teherautók hamar tönkretennék azt. Ehhez pedig a Vízügy nyilván nem járul hozzá, mert nekik a földút is megfelel. Ennek ellenére elképzelhető egy megállapodás közös teherviseléssel épülő, kerékpárúthoz szükségesnél szélesebb és erősebb burkolat építéséről. Ez mindegyik érdeknek kedvező. A burkolt kerékpárúthoz kisajátítás nem, csak hozzájárulás szükséges.

A 2. megoldás azért kedvező, mert a megváltozott tulajdonviszonyok miatt a termőföldek megközelítését amúgy is meg kell oldani. Ezek az utak a törvény szerint a helyi önkormányzatok tulajdonába kerültek, amelyeknek nincs elég pénze a rendezésre. A gátaknál említett formában azonban még burkolatépítés is szóba kerülhet, vagy legalábbis a földút karbantartási költsége megosztható

A 3. megoldás műszakilag hasonló lehetőséget kínál, mint az előző, bár itt magántulajdonú erdő esetében körültekintő jogi előkészítés szükséges.

A 4. megoldás ilyen szempontból egyszerűbb, mert a meglévő vasút közlekedési terület. A vizsgált térségben meglévő vasutak forgalma nem nagy, ugyanakkor gyönyörű, értékes területeken is áthaladó.

Állami tulajdon lévén, kisajátításra nincsen, de a fejlesztés természetesen csak úgy oldható meg, ha a vasút üzemeltetője biztonsági és fenntartási szempontból is hozzájárul. A vasút alacsony sebessége miatt azonban biztonsági akadály nem valószínű, főleg ha van hely némi fizikai elválasztásra, például növényzet telepítésére. Fennmaradási, pályaelőmozdítási szempontból a kerékpárút a vasútnak még előnyös is lehet.

Közlekedésfejlesztési javaslatunkban ezért a kerékpárút hálózatának kialakításánál - legalábbis ütemezés szempontjából - eltérünk az országos közútfejlesztési programban szereplő regionális kerékpárút - nyomvonalaktól. A hálózat kialakításánál természetesen a kistérségen túlnyúló területekre is teszünk nyomvonal - javaslatokat.

Ezt egészíti ki a javasolt, a településeket összekötő, a látnivalókat felfűző túrakerékpár-úthálózat a földutakon. Ezek, természetesen csak jó leírás és térkép segítségével használhatók jól.

A turizmus célterületei a kistérségben

CÉLTERÜLETEK

A kistérség változatos turisztikai kínálattal rendelkezik, ami lehetővé teszi, hogy sokrétű, különböző igényekkel bíró vendégkör alakuljon ki. Így a divat, vagy az egyes küldőterületeken bekövetkező gazdasági változások kevésbé befolyásolják a kistérség iránti turisztikai keresletet.

A településeken megfigyelt vendégforgalom alapján a főbb küldő területek a következők:

belföld: nagyvárosból érkező hétvégi pihenők városi iskolák diákjai kirándulók, átutazók, téli sportra vágyók, természetkedvelők

külföld: német, olasz, osztrák és holland vendégek; motiváció:

- lovastúrák, kerékpártúrák, vadászat, (hosszabb tartózkodás), ökoturizmus, gasztronómia (egy napos kirándulók), kulturális turizmus,

A következőkben meghatározzuk az egyes turisztikai termékek célpiacait illetve az elérhető piaci szegmenseket.

Ökoturizmus

belföld: városokban élő természetbarátok, környezetvédők (egyesületeken keresztül)

-alföldön élők

-gyerekes családok

-Balatonnál nyaralók

külföld: síkvidékiek (Németország, Hollandia,) Skandinávia, mediterránium

Családi és Ifjúsági turizmus

belföld: városi, síkvidéki családok és iskolák, sérült gyerekek rehabilitációs intézetei (az intézeteket látogató, fennmaradó alapítványokon keresztül)

Környezetvédelmi, erdészeti, ökológiai szakiskolák, főiskolák, egyetemek diákjai

külföld: családok, a határainkon túl élő magyar fiatalok, síkvidéki testvértelepülések diákjai

Lovaturizmus

belföld: városi iskolák, ahol nincs lehetőség a lovaglás oktatására, amatőr lovasok (városkörnyéki lovasiskolákon keresztül)

külföld: amatőr és profi lovasok (versenyzők) lovasiskolákon, egyesületeken keresztül elsősorban Ausztriában , Olaszországban, Németországban és Hollandiában. Kiránduló vendégek Budapestről és a Balatonról (szállodákon keresztül)

Kerékpáros turizmus

belföld: városi iskolák, nagyvárosi családok

külföld: családok, fiatal, aktív turisták elsősorban Ausztriából, Németországból és Hollandiából

Gyógy- és fitnessturizmus

(a csíramentes jó levegőre és a klubokon keresztül) veszélyeztetett csoportok:

gyógynövényekre
gyógyturizmus)

alapozott menedzserek, súlyfelesleggel küszködők
külföld: szeniorok, nyugdíjasok elsősorban
Ausztriából, Olaszországból, Németországból
Hollandiából

KAPCSOLATOK

Alapvető lehetőség a tervezett turizmus bővítésére a meglévő és a kiépítés alatt lévő önkormányzati, szervezeti és a civil szféra kapcsolatainak bevonása.

Nemzetközi kapcsolatok :

Itt a meglévő és kapcsolatok Zirc testvérvárosi kapcsolatrendszere, mely a vizsgálati munkarészben található részletesen.

Hasonlóképpen a "testvértelepülési" kapcsolatok felhasználása, turizmusba történő bekapcsolása igen fontos. Majd minden nagyobb település rendelkezik ilyen kapcsolatokkal.

Jelentős szerepe lehet ebben Zircnek, Dudarnak, Veszprémvarsánynak, de Bakonyszentlászló, Fenyőfő, Gic, Bakonybél, Eplény, Tés adottságainak kihasználását is elősegíthetik e kapcsolatok.

Belföldi kapcsolatok :

A meglévő pl. balatoni kapcsolatok továbbépítése, az alföldi települési kapcsolatok bővítése reálisnak látszik.

A táj és a kínálat lehetővé teszi, hogy mind a belföldi, mind a külföldi küldő területeknél figyelembe vegyük a kiegészítő jelleget (pl. balatoni és budapesti turisták kirándulásai a Bakonyba), ill. a síkvidéken lakók új élményhez juttatását a Bakonyban.

PROGRAM

Zirc és térsége viszonylag távol esik a nagyobb idegenforgalmi központoktól, ugyanakkor megközelíthetősége a 82-es főúton vagy vasúton nem okoz különösebb gondot, ezért a vendégek egyrészt az átutazó, a területen csupán pár órát eltöltő turistákból, másrészt a bakancsos kirándulócsoportokból, akik elsősorban a természeti ritkaságokra kíváncsiak, harmadrészt a konkrét céllal több napra érkező látogatókból kerülnek ki. Ebből adódóan az alábbi alapvető célokat kell elérni a turisztikai lehetőségek fejlesztése során, éspedig:

- ↪ az átutazó, potenciális vendégkör megállítása és több órára vagy több napra való marasztalását,
- ↪ a pár órás időtöltési szándékkal érkezőknek alternatív és kiegészítő programok ajánlását,
- ↪ a több napos vendégeknek sokszínű, az aktív pihenést és szórakozást szolgáló programok biztosítását.

Az alább említett és kifejtett terméktípusok mindhárom cél elérésében segítenek.

TERMÉKFEJLESZTÉS

1.) Ökoturizmus

A Bakony és a kistérség ökológiailag érzékeny területei nem képesek hosszú távon elviselni a tömegturizmust, ezért a cél csak az lehet, hogy a turisták számát korlátozott mértékben, a speciális érdeklődésű vendégek köréből próbáljuk meg bővíteni. Ezek a turisták (függetlenül attól, hogy melyik turisztikai terméket „fogyasztják”) hosszabb időt fognak a térségben tölteni, a szolgáltatások szélesebb körét veszik igénybe, és közelebbi kapcsolatba kerülnek a helyi lakosokkal, kultúrájukkal, hagyományaikkal. Ez a közelebbi kapcsolat illetve a természetközelség biztosíthatja, hogy a turizmus a lehető legkisebb (káros) hatással járjon a kistérségben.

A kedvező természeti adottságok ellenére a térségben nem túl jelentős a turizmus, habár az utóbbi években lassú növekedés tapasztalható. Az idegenforgalom most is kötődik a tájhoz, ugyanakkor fejlődéshez további lehetőségeket kínálnak a környék természeti értékei és a vidék természetközelsége. A táj egyedülálló természeti értékekkel rendelkezik: például az ősfenyves Fenyőfő környékén, a Cuha völgy látványosságai, ritka állat - és növényfajok, stb. Az ökoturizmus és a falusi turizmus iránt egyre fokozódó érdeklődés a környezetkímélő, zöld vagy szelíd turizmusnak nevezett idegenforgalom fejlődését fogja elősegíteni. Itt családi alapon működő falusi turizmus kialakítása a cél. A tevékenységek a következőket foglalják magukba:

- a) falusi házak egésze bérbeadása vagy kiadása, a megfelelő feltételek (fürdési lehetőség, ivóvíz, telefon és szórakoztató technika) biztosításával.

- b) a falusi házak, vendégváró helyek egy részének panzióvá való átalakítása, annak lehetőségével, hogy a vendég részt vehet a család mindennapi életben, tekintést kapva a hagyományos állattenyésztés és növénytermesztés folyamatába,
- c) „házi” – azaz házias ételeket kínáló magánházak – vendégfogadók kialakítása szállás biztosítása nélkül, ahol bemutatathatók a hagyományos gazdálkodási módszerek és a háziállat- és növényfajták; előnyük, hogy mesterséges és vegyi anyagoktól mentes ételek kerülhetnek az asztalra.
- d) a területen történő idegenvezetés, a tájképi, kulturális és természeti értékek bemutatása,
- e) lovagoltatás és lovas kocsikázás biztosítása,
- f) kerékpáros túrák szervezése, kölcsönzés és szerviz biztosítása.

Az ezzel már foglalkozó gazdaságok, panziók, tanyák és magánházak jó tapasztalataiból kiindulva a helyi gazdálkodók és családok számára követendő példát számára jelent, s emellett magasabb jövedelmet kínál.

Az elképzelés lényege az, hogy a terület nevezetes pontjait egy útvonal mentén gyalog, túrakerékpáron, lóháton vagy lovas kocsival, sílécen, lovasszánon bejárva, képet kaphatna a látogató a terület természeti adottságairól, kulturális hagyományairól, az egészséges életmód helyi lehetőségeiről. Az útvonal mentén megvalósuló programok célja a hagyományok bemutatása, ápolása, a természet- és környezetvédelmi ismeretek bővítése, az ökológiai szemlélet kialakítása.

Az útvonalat kísérő programokat a térség idegenforgalmi vállalkozásainak szolgáltatási hátterére támaszkodva, de azoktól szervezetileg elkülönülve kívánják megvalósítani. Az elképzelés legnagyobb erénye az, hogy új beruházások, fejlesztések nélkül, pusztán a már meglévő látványosságok egyfajta összevont tálalásával igyekeznek a kitűzött célokat megvalósítani. Emellett az ökotúra-útvonal megvalósulása lépcsőzetesen is elképzelhető, hiszen az eltérő időpontban megjelenő programlehetőségek fokozatosan bővíthetnek a kínálatot.

Ezen lehetőségek közé tartozhatnak a fakitermelés, a bányászat eszközeit és a velük való munkavégzést bemutató szabadtéri kiállítások, az ezekhez fűződő hagyományőrző rendezvények. gazdagíthatja a programot a juh- és lótarás bemutatása, lovagoltatás megszervezése is.

Maga az útvonal magába foglalhatja a már túrázásra használt és az országos kék túraútvonalakat, melyek összekötésével alakulnának ki az ökotúra-útvonalak. Példának okáért a tervezett lókúti üdülő falu kitűnő összefogója, „bázisa” lehet az ökotúrák megszervezésének.

Az ökotúra-útvonal kialakításánál lehetőség van arra, hogy a lóval vagy kerékpárral, esetleg sílécen, nem vagy csak nehezen megközelíthető területek is helyet kapjanak a programok, látnivalók között, ezért ennél a témánál különösen fontos, hogy szakképzett túravezetők könnyítsék meg a túrázást, valamint pontosan meghatározott útvonalak, térképek, részletes ismertető nyomtatványok álljanak rendelkezésre.

Az ökotúra-útvonal javasolt programját az alábbi természeti és kulturális elemek alkották:

Települések	Természeti értékek, látványosságok, adottságok	Történelmi nevezetességek, műemlékek
Bakonybél	Som-hegy, arborétum tulipánfákkal, Tisztavíz-forrás, Boroszlán tanösvény	Bencés kolostor és templom a XVIII. sz.-ból, falumúzeum, erdészeti és természetvédelmi kiállítás, Szentkút a kápolnával Szent-Gellért látogatásának emlékére
Bakonygyirót		pincesor - sváb sorpincék jellegzetes formája, barokk templom
Bakonynána	Gaja patak, Római Fürdő, Savanyú Jóska barlangja	Vízi malmok
Bakonyoszlop		Eszterházy kastély - gyermekotthon, fatornyos templom,
Bakonypéterd		I. és II. világháború hősi halottainak emlékműve, kápolnával, római katolikus templom
Bakonyszentkirály	Nevelőotthon parkja, halastó Hajmáspusztánál	barokk stílusú református templom, millecentenáriumi emlékmű a középkori templom falmaradványaiból készítve
Bakonyszentlászló	Vak Bottyán János kuruc generális nevét őrző forrás, Cuha-völgy	románkori alapokra épült evangélikus templom, Eszterházy kastély melletti kerek katolikus templom
Borzavár	Kőrös-hegy, kék túra útvonal, barlangok, források, Szépalmapusztai arborétum	
Csesznek	Kőmosó-völgy a barlangjaival, Gézaháza környéke	gótikus stílusú Vár, falumúzeum, római katolikus templom, református harangláb, zsidótemető, szabadtéri színpad
Csetény	Eszterházy kastély 10 ha-os parkja	római kori település maradványai, honfoglaláskori temető, református templom román templom alapjaival, Eszterházy kastély
Dudar		XVII. sz.-i műemlékjellegű református templom, a temetőben század eleji sírok
Eplény	vadászterületek, Malom-völgy	sípálya (1,5 km) éjszakai kivilágítással, kápolna
Fenyőfő	ősfenyves és ősborókás, vadászterületek	román alapú barokk templom,

Gic		Jankovics kastélyban működő általános iskola, kápolna
Hárskút	Az ország legmagasabban fekvő települése ritka növényfajok (alpin primula, gombák)	a Dunántúl legmagasabban fekvő települése, Molnár-tanya, Rák-tanya
Jásd	Malmi-patak	kettős sáncú földvár a kelta korból, Szentkút gyógyforrással
Lázi		Római katolikus templom, Hősök tere Tuskópuszta, Jáhnmajor
Lókút	mély völgy és meredek hegyoldalak	római katolikus templom
Nagyesztergár		Ányos-kúria, római katolikus templom Madonna képpel, Veimpuszta
Olaszfalu	alsóperegpusztai arborétum	XII. sz.-i román templomrom
Pénzesgyőr	Pénzlik barlangok, Szömörke-völgy, Judit-forrás	Bábolnai ménes Kerteskőn
Porva		gótikus templom XV. sz.-ból, Szapolyai Orsolya címeres sírkövével, Ménesjárápuszta
Románd		falunap
Sikátor	Platános erdő	római katolikus templom XVII.-ből
Szápár		XVIII.-i katolikus templom vörösréz toronnyal, Kohus László kovácsműhelye és múzeuma
Tés	A legtöbb szeles nappal bíró település	működő szélmalomok, kovácsműhely-múzeum
Veszprémvarsány		Kéttornyú katolikus templom XVIII.-ből
Zirc	Az ország legmagasabban fekvő kisvárosa Arborétum (20 ha)	XVIII.-i apátsági templom, klasszicista monostor, Reguly Antal Műemlék Könyvtár, Bakonyi Természettudományi Múzeum, Reguly Múzeum, Mezőgazdasági Gépmúzeum, XII. sz.-i gótikus pilléreköteg, barokk kistemplom, galéria, Bakonyi Patheon

A nem kifejezetten védett területeken a gyógynövények gyűjtése és helyi feldolgozása (szárítás, csomagolás, névre szóló címkézés) is részét képezheti a programoknak, egyedi lehetőséget kínálva és természetközeli élményt nyújtva ezáltal a látogatóknak („Szedd magad” mozgalom). Zirc kistérségében az alábbi gyógynövény fajok említhetők meg a teljesség igénye nélkül:

A kistérségben fellelhető gyógynövények

Galagonya virág + termés	Bodzavirág + bogyó
2 fajta hársfavirág (ezüst és kőhárs)	2 fajta Kamilla
Cickafark virág	Ezerjő virág
Mályva gyökér	Lapugyökér
Sóskaborbolya	Iglice mag
Tarack gyökere	Csalánlevél és gyökér
Szederlevél	Gyöngyvirág levele
Ökörfarkkóró	Borovicska bogyó
Szappangyökér	Pirosító gyökér
Maszlag levele	Bilindek levél + virág
Meggyszár	Diófa levél
2 fajta pemete	Vadgesztenye
Akácvirág	Napraforgó virág
Nyárfarügy	Borsmenta
Fodormenta	Anyarozs
Búzavirág	Ribizli levele

A növények begyűjtéséhez képzett vezetőre van szükség, a feldolgozáshoz szükséges infrastruktúrát a szálláshelyet, étkezést biztosító falusi vendéglátónak kellene megoldani. Az ökoturizmushoz kapcsolódva az alábbi települések falusi vendéglátói vonhatók be szálláshelyként, étkeztetési lehetőségként:

Bakonybél, Bakonygyirót, Bakonynána, Bakonyoszlop, Bakonypéterd, Bakonyszentkirály, Bakonyszentlászló, Borzavár, Csesznek, Eplény, Fenyőfő, Gic, Hárskút, Jásd, Lókút, Pénzesgyőr, Porva, Románd, Szápár, Tés

Egy példa a természetkímélő gazdálkodás tervére

(Mely megvalósítható lehet pl.: Veszprémvarsány, Bakonyszentlászló, Bakonyszentkirály, Olaszfalu, Lókút-Pénzesgyőr, Hárskút térségében.)

A fenti települések környezete természeti értékekben meglehetősen gazdag, gazdálkodási lehetőségekben viszonylag szegény település. A művelt terület termőképessége az átlagosnál gyöngébb. Eközben több ezer lakosának nagyobb része kapcsolódik a mezőgazdasági tevékenységhez. A települések igazgatási területén számos természeti és kulturális érték található. Még él a hagyományos falusi gazdálkodás is, ahol viszonylag természetkímélő mezőgazdasági termelés folyik. Ez együttesen jelentős tájképi értéket ad. A mezőgazdasági termelés intenzívvé válása - ami komolyan veszélyeztetné, felszámolná az említett táji értékeket - jelenleg gazdaságilag nem tűnik járható útnak, igaz a jelenlegi gazdálkodás sem perspektivikus hosszú távon. Így a természeti értékek megőrzése, természetes adottságok kihasználására részben kényszer, részben lehetőség a nagyközség számára. E lehetőségek fölmérése, hasznosítása, valamint a természeti értékek megőrzése tenné alkalmassá területüket, hogy bekapcsolódjanak a Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) programjába. A IUCN-program keretében felmérés készül

Magyarországon a mezőgazdaság és a természetvédelem kölcsönhatásáról. A felmérést végző munkacsoport javasolta egy ún. modellterület kijelölését, ahol tanulmányozni lehet a környezetkímélő eljárások bevezetésének lehetőségét. Az előzetes gazdasági és társadalmi vizsgálatok alapján Kerekegyházán indult a munka. A program előmozdítására egyesület alakult. A program egyik eredménye az a tapasztalat, ami szakmai, gazdasági fölmérésekből adódik. Emellett számos más intézkedés történt, terv született, amelyek a természet védelmét szolgálják. Lássuk először ezeket, melyek itt a Bakonyban is reálisak és szükségesek, valamint hosszútávon elősegítik a turizmus fejlődését is.

A hosszú távra szóló kezelési terv fő célkitűzései

Az IUCN támogatásával folyó programok területén a természeti értékek védelmében hosszú távra a következő fő célokat tűzte ki:

1. Megőrizni és fejleszteni a terület természeti, illetve kulturális értékeit, így a növényvilágot, az állatvilágot, a geológiai sajátosságokat, illetve a településeket, hagyományos földművelési eljárásokat, a klasszikus magyar háziállat-és növényfajtákat.
2. Megőrizni a táj sajátosságait.
3. Létrehozni egy sajátos övezeti rendszert (zónarendszer), amely biztosítja a természetes és kulturális örökség megőrzését.
4. Létrehozni egy együttműködési rendszert a helyi lakosokkal, hogy megismerjék a különböző zónák előírásait.
5. Beépíteni a zóna- és együttműködési rendszert a gazdálkodás megtervezésébe.
6. Kiküszöbölni a tájról az idegen növény- és állatfajokat.
7. Kidolgozni a tájhoz illeszkedő erdészeti gyakorlatot.
8. Növelni a még fennmaradható foglalkoztatási szintet.
9. Növelni a környezeti tudatosságot a helyi emberek körében.
10. Létrehozni egy oktatási egységet több terület szakértőjével, akik megkönnyíthetik a program kivitelezését.
11. Összegyűjteni a szükséges tőkét és megvalósítani a szükséges beruházásokat.
12. Beépíteni a környezetileg érzékeny területekkel kapcsolatos és hasonló programokat a magyar jogrendbe, különös tekintettel a földhasználatra.
13. Terjeszteni az eredményeket Magyarországon.

A kezelési tervet összeállító munkacsoportot Kelemen Judit ökológus vezette.

A témakör hazai előzménye: Interaction Between Agriculture and Natura Conservation in Hungary, IUCN, 1991 (Szerzők : Márkus Ferenc, WWF, Dr. Fésűs István, FM, és mások)

Oktató és Bemutató Park kialakítása

Érdeemes volna egy kisebb területen oktató és bemutató parkot kialakítani, ahol bemutathatják a tájra jellemző növényzetet, a régi fajtákat, amelyekkel sok esetben környezetet kímélő gazdálkodás valósítható meg. E program jól illeszthető a Zirci Arborétumhoz. A parkban elő lehet segíteni a madarak és a kétélűek megtelepedését a területen. A parkban természetesen követelmény az organikus termelési technika. Javaslatként telepíthető egy ökoturista táborhely ahol meghatározott intézményi gondolkodás oltalmazná az érzékeny környezetet. Itt az ökoturizmus témakörében gyakorlatokat is lehet tartani.

A környezetkímélő turizmus lehetősége

A kedvező természeti adottságoknak köszönhetően jelentős nőhet a turizmus. Az idelátogató vendégek száma még nem jelentős. Az idegenforgalom most is kötődik a tájhoz, ugyanakkor fejlődéshez további lehetőségeket kínálnak a környék természeti értékei és a vidék természetközelsége. A táj egyedülálló természeti értékekkel rendelkezik. A Bakony élővilága nagyszerűen tanulmányozható lehet a kialakítható ökotúra-útvonal mentén. Az ökoturizmus és a falusi turizmus iránt egyre fokozódó érdeklődés a környezetkímélő, zöld vagy szelíd turizmusnak nevezett idegenforgalom

fejlődését fogja elősegíteni a modellterület. Itt családi alapon működő falusi turizmus kialakítása lehet a cél.

A tevékenységek a következőket foglalhatják magukba:

- a, az egész ingatlan bérbeadása, a megfelelő feltételek biztosításával.
- b, az ingatlan egy részének panzió szerű hasznosítása,
- c, az ingatlan egy részének panzióvá való átalakítása, annak lehetőségével, hogy a vendég részt vehet a család mindennapi életben, betekintést kapva a hagyományos állattenyésztés és növénytermesztés folyamatában,
- d, a gazdaság egy részének vendégfogadására való átalakítása szállás biztosítása nélkül, a hagyományos gazdálkodási módszerek és az őshonos háziállat- és termesztett növényfajok és -fajták bemutatása érdekében,
- e, egészséges tápanyagok termelése a vendégek, étkeztetése érdekében,
- f, a területen történő idegenvezetés, a tájképi, kulturális és természeti értékek bemutatása,
- g, lovagoltatás és lovaskocsikázás biztosítása.

2.) Gyógy - és fitnessturizmus

Az országos termálprojekt titkárság információi szerint található elfojtott melegvízű kút a kistérségben amely strandfürdő vagy akár gyógyfürdő kialakítását is lehetővé teszi. A források vízhozamától függően több (különböző hőfokú) melegvízes medence illetve gyerek- és hidegvizes sportmedence építése valósítható meg, amelyre a helyiek és a látogatók részéről is igény mutatkozik. A fürdők kellemes kiegészítőivé válhatnak a kistérség turisztikai kínálatának, de ezen túlmenően a gyógyulni vágyóknak is jó szolgálatot tehetnek (ilyen irányú befektetésekhez mindenképp a forrás vizének bevizsgálása szükséges).

Mindez építhető a régióban szerencsére fellelhető tiszta hidegvízre is, amit pl. napenergiával a nyári hónapokban fel lehet melegíteni.

A megvalósításra több településen (pl. Bakonyoszlopon egy oktató - üdülő központ süket gyermekek számára, Hárskúton egy rehabilitációs központ, Lókúton az üdülő faluban egy gyógyszálló) merült fel konkrét igény.

Gyógyforrás is található a térségben, mégpedig Gicen egy elfojtott melegvízű forrás, amely strandfürdő vagy akár gyógyfürdő kialakítását is lehetővé teszi.

A fürdő hagyományos szolgáltatásai mellett gyógy- és fitness központ kialakításával komplex turisztikai termékcsomag beindítására lenne lehetőség. A gyógy- és fitness központ a következő szolgáltatásokat nyújthatja:

- orvosi vizsgálat, szakorvosi felügyelet a gyógykúrák során,
- fogorvosi vizsgálat, ellátás,
- szauna és gyógymasszázsok, gyógypakolások,
- bioszolárium (napozás bõrgyógyász felügyeletével a magaslati területeken),
- kondicionáló terem, torna tréneerekkel (egyéni mozgásprogramok),

- speciális terápiák alkalmazása mozgásszervi betegeknek, szellemi, testi fogyatékos gyermekeknek
- a gyógyvíz hatásához illeszkedő alternatív gyógyászati módszerek: akupunktúra és akupresszúra, gyógynövények alkalmazása ivókúrák, inhalálás, pakolások formájában stb.
- tenispálya, squash-terem
- egészséges táplálkozást népszerűsítő konyha, makrobiotika
- súlycsökkentő, életmód-változtatást segítő kúracsomag orvosi felügyelettel kiegészítve

Szálláshelyeket több kategóriában ajánlott biztosítani a különböző igényeket képviselő vendégkör számára. Szükséges családi apartmanokra, a mozgásszervi betegségekben szenvedők számára speciálisan felszerelt szálláshelyekre, exkluzív fizetővendéglátóhelyekre, esetleg egy kisebb szállodára a fürdő közelében. Bungalók, faházak és kemping kiépítésével, felújításával lehetőség nyílik a szélesebb vendégkör megnyerésére is.

A fenti program közös szervezés keretében több közeli településen megvalósítható. Így szóba jöhet Zirc, Gic, Fenyőfő, Bakonybél, Lókút, Hárskút, Tés. A gyógy- és fitnessturizmushoz már most is megvan több összetevő, mint például a gyógynövényturák megszervezése, amely keretében a gyógynövények megismerését, gyűjtését, feldolgozását és a gyógyításban való felhasználásukat is elsajátíthatnák az érdeklődő turisták, akikben észrevétlenül kötődés alakulhat ki a térséggel és temékeivel kapcsolatban, mely hosszú távon piacot biztosíthat a helyi mezőgazdaság e speciális ágazatának is.

Ilyen gyógyászati lehetőség a kistérségben jellemzően még nincs

3.) Családi, és ifjúsági turizmus

Ez a programcsomag elsősorban a családok és a síkvidéki iskolák diákjai számára lehet érdekes. A vendégkör bővítésénél támaszkodhatunk például a testvértelepülési kapcsolatára, de nagyobb potenciális piacot jelent a belföldi gyermekek népes tábora.

A klasszikus üdülést és kikapcsolódást szolgáló kirándulások mellett a térség kiválóan alkalmas a jellegzetes adottságokra építő, az ismeretbővítést szolgáló, egy-egy témakört képviselő tábor és tanfolyam beindítására, például „öko”-tábor, kézműves foglalkozások, lovaglótábor, sporttábor, stb.

A gyerekeknek megfelel a tiszta, rendezett, de olcsóbb szálláslehetőség is pl. a falusi iskolák tornatermeiben, tantermeiben. Az étkezést nyáron az iskolák, óvodák konyhái biztosíthatják a diákok, nagycsaládok számára. A számukra a változatos és szórakoztató, a figyelmet lekötő programok jelentik az igazi igényt, tehát kiemelten erre a területre kell koncentrálni. Mindenképpen érdemes „befektetni” ebbe a csoportba, mivel felnőttként éppen ők térhetnek vissza a térségbe, és ingyenreklámmal biztosítva ajánlani fogják ismerőseiknek is.

Programjukat bővíti a települések kulturális hagyománya, építészeti emlékei, köztük Csesznek vára, a zirci apátság, sok népi épület és templom stb. és a bennük lehetséges rendezvények, Zirc kulturális, vallási lehetőségei is.

4.) Nyári és téli sportturizmus

A turizmus egyik kitörési pontjaként is kezelhető a téli sportok iránti érdeklődés felkeltése, mivel a téli hónapokban alapvetően kevesebben kelnek útra pihenés vagy szórakozás céljából. Elsődleges feladat a síelésre és szánkózásra alkalmas terepek kialakítása és karbantartása Eplény mellett más bakonyi településeken is, mint pl. Bakonybél. A sportolásra szánt időt remekül kiegészíthetik – vagy rossz idő esetén helyettesíthetik – a helyi hagyományok és kultúra rendezvényei (pl. karácsony és farsang körüli népszokások).

A több napos itt-tartózkodást lehetővé teszi a megfelelő felszereltségű szálláshely és közlekedés is.

5.) Lovasturizmus

Még kevés helyen tartanak lovat, de a táj és a terep megismerése itt Bakonyban jó terepet adna a lovas turizmus számára.

Kis beruházással ki lehet alakítani lovas pihenőket, állomásokat.

Meglévő túrautakon a legtöbb település jól elérhető.

Teljesen hiányzik azonban még az információs rendszer kiépítése, és egy összefogó szervezet létrehozása.

A vendégfogadó helyek - útvonalakat, szállást és étkezést nyújtó helyek - hálózatát szükséges kijelölni úgy, hogy lehetőség legyen a lovasok számára csillagtúra vagy körtúra keretében bejárni a kistérség nevezetességeit. A kezdők számára az oktatást is biztosítani kell, illetve megfelelő szálláshely biztosítása és szakképzett felügyelet mellett lehetőséget kell biztosítani mozgáskorlátozott, fogyatékos gyerekek terápiás lovagoltatására is, nyári táborok keretében. A lovaskocsizás (télien a lovas szánok) számára is megfelelő útvonalat javasolunk kijelölni.

6.) Kerékpáros turizmus

A kerékpáros programcsomag az ökotúrák és lovastúrák nevezetességeit, látnivalóit, szálláshely-hálózatát foglalja magába. A programcsomag két látogatócsoportot célozhat meg, éspedig

- egyrészt azokat, akik eleve kerékpáron érkeznek a térségbe illetve haladnak át rajta, akiknek szükségük van kiépített vagy legalább járható kerékpáros útvonalakra;
- másrészt az egyéb célból és módon idelátogató turistákat, akik változatosságként veszik igénybe a kerékpárt, bejárva a terület nevezetességeit.

Ez utóbbi vendégcsoport számára érdemes vasúti megállóhelyek és távolsági autóbusszállomások közelében kerékpárkölcsonzót és szervizt fenntartani, amelyek ezen túlmenően információs pultokként is működhetnének (kerékpáros útvonaltérképek, kiemelve rajtuk az útvonalak mentén található látványosságok, stb.).

A főbb turisztikai termékeket kiegészítő lehetőségek

Vadászat

A kistérség gazdag állatvilága (kis- és nagyvadak egyaránt élnek a Bakonyban) vonzó a külföldi (elsősorban osztrákok, német, olasz) turisták számára. A települések vadásztársaságai eddig is foglalkoztak vadásztatással. A vadászházak, panziók nyújtják a szükséges szálláshelyeket.

A vadászat és a lovasturizmus összekapcsolódásával egyedi turisztikai vonzerőt kaphatna a kistérség: régi magyar vadászati módok bemutatása, oktatása (íjászat, solymászat).

Gasztro-, és borturizmus

A régióra nem jellemző a bortermelés, ezzel együtt a kistérségben van a Bakonygyiróti pincesor, mely bátran felveheti a versenyt a Hajósi pincefalival.

Mivel a térség borai nem túl híresek, viszont a régióban sok jó bor van, ezért e turisztikai ág önállóan nem, de e pincesorral mint kiegészítő vonzerővel működhet.

Múzeumként és bemutatóhelyként, valamint rendezvényhelyszínként kiváló lehetőségei vannak, és jól kiegészítheti a kistérségi turisztikai szolgáltatásait.

Nagyobb vonzerőt jelenthet azonban a bakonyi gasztronómia bemutatása, mely két területen lehet eredményesen továbbfejleszhető :

- a régvolt bakonyi ételek, italok területén, hozzá illő környezetben, ruhákban, kiegészítve kulturális bemutatókkal azaz „gasztrokulturális rendezvényként,
- a fitneszturizmushoz kapcsolódva korszerű, egészséges termékekkel, biotermékekkel, bemutatva az alapanyagok származási helyét és feldolgozását is.

Kulturális és vallási turizmus, várturizmus

A kistérség korábban felsorolt értékeire alapozottan.

Élmény-, és „túlélő” turizmus

A dudari bánya felső járatainak megmentésével országosan egyedülálló „bányaturizmust” lehetne szervezni, melynek bevétele segítene a bánya een szakaszának fenntartásában.

A bakonyi táj számtalan lehetőséget ad un. RAFTING túrákra, akár vízen, akár hegyek között, akár téli viszonyok között.

A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁS FELTÉTELEI ÉS HATÁSAI

A koncepcionális javaslatok - amelyek teljes részletezettség nélkül is jelzik a foglalkoztatási és jövedelem termeléshez, a lakosság életszínvonalának javításában betöltött(hető) szerepének jelentőségét - megvalósíthatók, ehhez azonban új szemléletre, szervezethez és tőkére van szükség.

A kistérségi idegenforgalmi program gazdája a Bakonyi Önkormányzatok Szövetsége ill. a jövőbeni idegenforgalmi térség-menedzser. A gazdasági feltételek megalapozásához elengedhetetlen feltétel egy tárgyban „megvalósíthatósági tanulmány” alapján létrehozandó „alap”, amely magában foglalja egyrészt az érdekelt önkormányzatok és szervezetek által „behozott” vagyონrészeket, azok hozadékát és a különböző forrásokból táplálkozó forint tőkét. Fontos közgazdasági feltétel a helyi adók térségi szemléletű újragondolása és egy, a fejlesztést ösztönző pénzügyi, építéshatósági, környezetvédelmi, csendrendeleti stb. szabályozó rendszer létrehozása.

Kiemelten fontos gazdasági kérdés a foglalkoztatási és jövedelemszerzési szempontok érvényesítése. Közhasznú munkások nagyszámú foglalkoztatási idegenforgalmi projekteken - ez többszáz munkanélkülinek, több évre biztosítaná a munkalehetőséget -, a lakóépületek komfortosítása és kiadásra történő alkalmassá tétele, a lakó- és településkörnyezet fiatalító- és felújító utcakép javító programok realizálása, túrautak karbantartása, jelek, táblák kihelyezése és karbantartása stb.

MARKETING

A marketing elsődleges célja biztosítani, hogy a kistérség vonzerői és ezekből kifejlesztett turisztikai termékei piacra találjanak. A térség esetében különösen fontos, hogy a kínálatnak megfelelő érdeklődési körű, ugyanakkor viszonylag korlátozott nagyságú piacok legyenek a marketing célpontjai. Az érzékeny, védett természeti környezet, a helyi lakosok kultúrája, hagyományai, életformája jelenti a kistérség legfőbb vonzerejét, amire a szolid turizmustól eltérő formái káros hatással lennének, károsítva magát a vonzerőt.

A marketing sikere a megfelelő eszközök kiválasztásán, az időzítésen és a szervezőmunkán múlik. Az egységes arculat (szlogen és logó), az együttes megjelenés (kiadványokban, kiállításokon) és a koordinált szervezőmunka megkönnyíti és hatékonyabbá teszi az üzenetek célba juttatását, jogosan várva a pozitív eredményt.

Mindhárom követelmény megvalósításához kiemelten ajánlott egy önálló szervezet – a kistérségi marketing iroda – kialakítása, amely összefogja és irányítja a fellelhető adottságok kiajánlásának munkáját, és emellett megszervezi a térségben már működő, egy-egy turisztikai területet vagy települést támogató idegenforgalmi intézmények közötti folyamatos kommunikációt. Tevékenységi körébe az alábbi funkciók tartozhatnak:

Piackutatás, potenciális vendégkör felmérése a bemutatkozó túravezetők, hazai és külföldi egyesületek (természetbarát, környezetvédő, lovas, kerékpáros, életmód-stb.) iskolák, alapítványok megkérdezésével

Az elérendő piaci csoportok meghatározása: a piackutatás eredményei alapján címlisták összeállítása, kapcsolatok kialakítása

Egységes arculat kialakítása: pályázat kiírása szlogen és logó megtervezésére (elsősorban a helyi lakosok körében). Olyan szlogen megfogalmazására van szükség, amely a belföldi piacon és külföldön egyaránt használható – a fordítás ne okozzon a jelmondatban hatás- vagy értelemvesztést.

Turisztikai csomagok összeállítása: szálláshelyek, étkezési lehetőségek, programok összegyűjtése, időpontok, árak, kapcsolati személyek hozzárendelésével

Tájékoztató kiadványok elkészítése: térkép (fedvény a speciális túraútvonalak feltüntetésével), tájékoztató, bemutatkozó kiadvány a látnivalókról, nevezetességekről, programokról, szálláshelyekről, étkezési lehetőségekről, és egyéb, a vendégkör által potenciálisan igényelt szolgáltatásokról (pl. orvosi ellátás, szgk szerviz, pénzügyintézetek, hivatalos szervek, stb.), ennek tartalmi összeállítása, megtervezése vagy terveztetése, nyomdai kivitelezése. Ezen túlmenően regionális, megyei vagy tematikus kiadványokban való megjelenés koordinálása.

A turisztikai csomagok kiajánlása: kapcsolatfelvétel a bemutató túraszervezőkkel, egyesületekkel, iskolákkal, testvértelepülésekkel direkt levél (esetleg személyes felkeresés) formájában.

A kistérség képviselete: részvétel kiállításokon, vásárokon (utazás, Welcome to Hungary, BT: berlini turisztikai szakvásár) a megyei irodával és a kamarával közösen. Bemutatkozó anyagok eljuttatása a többi vásárra, ami valamilyen formában (tematika, megyei megjelenés) kapcsolódik a kistérségekhez.

Információs szolgáltatás: a szolgáltatók, programgazdák és programok adatainak összegyűjtése, eljuttatása az országos adatbázisba, frissítése. Adatszolgáltatás, felvilágosítás telefonon, levélben, személyesen érkező megkereséseknek megfelelően. Tájékoztató táblák, térképek kihelyezése, folyamatos aktualizálása.

Értékelés, visszajelzés: kérdőívek segítségével a vendégek elégedettségének mérése, adatgyűjtés, lehetőség szerint reális statisztikák készítése (küldő országok, érdeklődési kör, szolgáltatások formái és színvonala szerint a vendégek, vendégéjszakák száma, költségi adatok, kirándulóforgalom számbavétele), visszajelzés a szolgáltatók felé.

„Testvérvárosi” kapcsolatok: a gyakorlatban működő külföldi kapcsolatok ápolásán és újak felkutatásán túl a hazai turistaközpontokkal való együttműködés kiépítése, egymás programjainak ajánlása, egy-egy napos program megszervezése egymás területén, megadva ezzel a nagyobb változatosságot és a választás lehetőségét (pl. unalom elkerülése érdekében).

A térségi marketing iroda tevékenysége nem jelent egyet a már fennálló és működő helyi vagy térségi intézmények megszűnésével. Ellenkezőleg, éppen arra van szükség, hogy ezek a szervezetek közösen, ugyanakkor egy egészséges mértékű, ösztönzőleg ható konkurencia jegyében folytassák munkájukat. Viszont mindenképpen el kell kerülni az

érdekkülönbségekből fakadó oly mértékű ellentétek kialakulását, amelyek esetleges hatalmi harcokat, a turisztikai piacról való „kiszorítósdi” eredményezhet.

A térségi marketing iroda működése nem képzelhető el hatékony, naprakész információkat szolgáltató és hálózatban működő információs iroda nélkül. Az információs iroda alapvető feladatai:

1. Információ gyűjtés
2. Információ nyújtás
3. Kapcsolattartás

1. Ennek keretében az elsődleges cél egy adatbázis összeállítása, amely tartalmazza a térségben található összes vonzerő és szolgáltatás paramétereit, és a változásokat azonnal rögzíti. Fontos leszögezni, hogy az iroda jelentőségének és hatékonyságának érdekében nemcsak a turizmushoz kapcsolódó adatok gyűjtését kell megvalósítani, hanem a térséget érintő minél több területről szólókat.

2. Információ adására minden nagyobb lélekszámú ill. forgalmat bonyolító településen ajánlott lehetőséget biztosítani ún. információs pultok létesítésével, ezen túlmenően pedig minden településen, öko-, kerékpáros és lovas túraútvonalakon, érdemes a legfontosabb információkat feltüntető táblákat felszerelni. Az irodának és a pultoknak három típusú információ kezelésére kell berendezkedniük: a mindenki számára elérhető adatok (programlehetőségek, szállásadók, étkeztetők, stb.), melyekhez a helyiek, a turisták és az átutazók egyaránt hozzájuthatnak, a vállalkozókról szóló gazdasági adatok, amelyek kapcsolódhatnak a harmadik típusúhoz: a befektetési lehetőségek adataihoz; e két utóbbi adattípus kiadásának bizonyos feltételekhez kell kötődnie.

3. A kapcsolattartás egyrészt a térség szereplőivel való kommunikációt jelenti – érdekeltté téve őket az adatbázisban való szerepléshez –, másrészt pedig minél több, regionális vagy országos, esetleg nemzetközi hálózatokba való bekapcsolódást is takar. Erre legalkalmasabb a feltételek kiépítése után az Internetre való rákapcsolódás. A szolgáltatóknak és programkínálókknak azonban már most lehetőségük van összekapcsolódni, amint megalakul az információs iroda hálózata, kábeltévék és telefonvonalak összekötésével.

MONITORING

A monitoring a turizmushoz kapcsolódó feladatok rövid vagy hosszabb távra tervezett megvalósításának figyelését, ellenőrzését foglalja magába. Nem elég ugyanis megfogalmazni a célt és törekedni az elérésére, a folyamat visszacsatolást és kontrollt igényel ahhoz, hogy valóban az a cél, azokkal a feltételekkel, abban az időben valósuljon meg, amelyet kitztek és amely kondíciókkal tervezték meg azt.

A megvalósításra váró feladatok, akciók rendszerezése lehetővé teszi a kistérségi és településközi - térségi - fejlesztési tevékenységek összehangolását, amihez nagy segítségül szolgál a folyamatos áttekintésre szolgál, többdimenziós információs „táblázat” rendszer. Ebben a rendszerben a feladatok megnevezésén túl áttekinthető a feladatok

- jellege, közelebbről, hogy kutatási, tervezési, vagy végrehajtási tevékenységről van-e szó;
- ágazati minősítése KSH tevékenységjegyzék szerint,
- időbeni sürgőssége, tudniillik, hogy
 - sürgős,
 - közepesen sürgős,
 - távlati;
- megoldásának szintje, közelebbről, hogy a feladat
 - kormányzati,
 - minisztériumi,
 - megyei, ill. regionális,
 - helyi önkormányzati, vagy
 - egyéb: vállalati, társasági, szövetkezeti, intézményi, banki, stb.megoldást kíván-e.

A rendszer tartalmazza végül, hogy a feladat megoldásáért mely szervezet felelős, és mely szervezet(-ek) közreműködése számít.

Az együttműködési feladatok végrehajtásának számítógépes nyilvántartását nagymértékben segítheti pl. az IBM kisszámítógépre kifejlesztett „feladat- és teljesítéskövető” és a „feladatütemező” rendszer.

A számítógépes kapcsolat-elemző és figyelő rendszer elősegítheti:

- a kistérség egészét érintő közös érdekeltégű turisztikai feladatokat és azok végrehajtásának optimális szervezését,
- az egyes településekre, illetve településcsoport egészére készülő tervek áttekinthetőségét, megalapozását és a párhuzamos fejlesztések elkerülését,
- a településközi, térségi kapcsolatok, a szervezetek közti integrációból származó gazdasági előnyök (egyszeri és folyamatos költség-megtakarítások) megszerzését és az innováció, továbbá térségi koordináció minőségi javulását,
- az alap- és melléktevékenységek, a szolgáltatások és segédüzemek térségi szemléletű fejlesztési feltételeinek megteremtését és az ebből származó megtakarítások realizálását,
- a helyi, a közép és a felső irányítás és érdekegyeztetés színvonalának emelését, szervezettebbé és célirányítottabbá tételét, az új hazai és nemzetközi tendenciák jobb felismerésének, fejlesztési és szervező munka tervszerűségének fokozását, a kölcsönös segítség és együttműködés feltételeinek biztosítását,
- a turisztikai és a lakossági ellátás színvonalának emelését, valamint az életkörülmények javítását és arányos fejlesztését, és egy
- a fejlődésgyorsító regionális üzletpolitika és marketingmunka kibontakozását.

A kistérség turizmusfejlesztési programjának sikere döntően azon múlik, hogy a társulás aktivitását sikerül-e célraorientáltan felgyorsítani, illetve olyan cselekvési tervet készíteni, amely folyamatosan ütemezi a feladatok megvalósítása érdekében teendő lépéseket.

A végrehajtás folyamatos egyeztetést, iterációs munkát és visszajelző tevékenységet igényel. Különösen fontosnak tartjuk a sürgős, illetve azonnali teendők helyes

megválasztását. A programkínálat gazdagsága és szélessége abban az esetben nem jelent veszélyt, ha a végrehajtását decentralizált és jól szervezett munkaszervezetekre bízzák.

A fenti érvekre alapozva javasoljuk, hogy a kistérségi társulás a turizmusfejlesztési program végrehajtása irányítására egy Programfejlesztési, valamint egy Koordinációs és Monitoring Tanácsot hozzon létre.

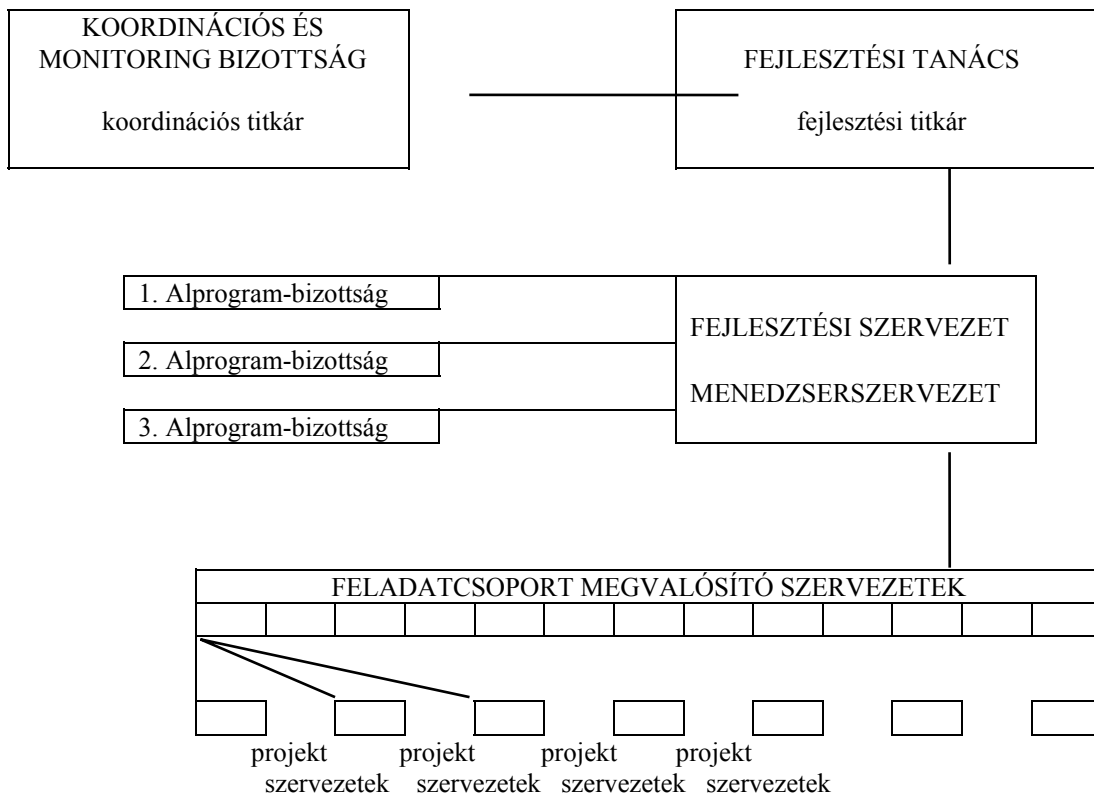
A PROGRAMFEJLESZTÉSI TANÁCS feladatai:

- jóváhagyja a fejlesztési programokat és azok éves feladatterveit,
- meghozza a fejlesztéssel és annak megvalósításával kapcsolatos stratégiai döntéseket,
- megtárgyalja, elfogadja és a Koordinációs és Monitoring Bizottság elé terjeszti a monitoring jelentést,

A KOORDINÁCIÓS ÉS MONITORING TANÁCS feladatai:

- szervezi a program végrehajtásának munkáját,
- dönt a pályázati kiírások és feladattervek tartalmáról,
- dönt az előterjesztett projektek kiválasztásáról,
- dönt a program-megvalósítás operatív teréről, amely tartalmazza a menedzserszervezet és más megvalósító szervezetek, valamint az albizottságok feladatainak megállapítását is.

Feladatcsoportokat és projekt-megvalósítási szervezeteket, személyeket kell kijelölni, akik **felelőséget vállalva** végzik a dokumentumban meghatározott feladataikat.

OPERATÍV TENNIVALÓK

A programozók külön is felhívják a figyelmet az alábbi sürgős, illetve azonnali tennivalókra:

1. A turizmusfejlesztési program ismertetése, közzététele és a helyi társadalom szereplőivel történő elfogadtatása, civil szervezetek bevonása.
2. A fejlesztési program finanszírozási javaslatának elkészítése és elfogadása, decentralizált pénzalap létesítése,
3. A fejlesztési program szervezési és szervezeti feltételeinek megteremtése: szakmailag felkészített, cselekvőképes szervezetek alakítása.
4. Kistérségi - sokcélú - információs és visszajelző rendszer kiépítése és működtetése, kiemelten a turisztikai célú településközi és térségeközi együttműködést segítő rendszerekre.
5. Helyi és térségi tájékoztatási-képzési és PR programok szervezése, tanfolyamok és tréningek indítása, széleskörű tapasztalatcsere kibontakoztatása.
6. A turizmusfejlesztési koncepcióban, illetve programban foglaltak megvalósítását lehetővé tévő tervek, projektek, megvalósíthatósági tanulmányok, pályázatok, tenderek, stb. készítése vagy készíttetése, a fejlesztési pénzforrások évről évre történő bővítése, kihasználása a térség, illetve egyes települések kedvezményezettségében.
7. A turisztikai fejlesztési célokat szolgáló befektetési program, vagyon- és befektetési katalógus és térségi marketing kiadvány készítése.
8. Helyi és térségi fejlesztő, felújító társulások, társaságok, szervezetek létrehozásának kezdeményezése lehetőleg működő (pl.:Kapolcs) hazai, példák átvételével.
9. A természetes és épített környezet védelme és új minőségének létrehozását segítő építéshatósági hálózat kiépítése, a mainál vonzóbb táj és település kialakítása érdekében nagyszabású program kibontakoztatása.
10. Az emberi (szellemi) és szervezeti erőforrások számbavételét és mozgósítását, továbbá szükséges bővítését, a térségi rendszerek kiépítését.

A pontok száma természetesen ésszerűen és célszerűen bővíthető; nem „parancsolat”, sokkal inkább a cselekvéssorozat vezérfonalaként szolgál, „a feltételek megteremtésének módszerül” ajánljuk.

TURISZTIKAI OKTATÁS-TOVÁBBKÉPZÉS

Országos kitekintő:

Az idegenforgalmi szakemberek képzése Magyarországon nem tekint vissza távoli múltra, a kereskedelmi és vendéglátó szakmák voltak azok, amelyek az egyes turisztikai szakágazatok tevékenységeinek folytatásához jogosítványt biztosítottak. Kezdetekben a Budapesti Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola látta el a felsőfokú képzéseket az említett területeken, viszont alig több mint egy évtizede idegenforgalmi és szállodaipari szakközgazdászok is oklevelet szerezhettek ezen intézményen belül.

Az idegenforgalomi ágazat gazdaságban betöltött szerepének növekedésével, a magánvállalkozások és a keletkezett munkahelyek megjelenésével egyre nagyobb igény lépett föl a piacképes ismeretekkel rendelkező, szakképzett munkaerőre. Ezen igény kielégítésére hozták létre a megyei beiskolázású idegenforgalmi szakközépiskolákat, több helyen az országban. Ezek az intézmények két tanítási nyelven oktatnak, az általuk adott bizonyítvány pedig középszintű vezetői képesítést is nyújt.

Felnőttképzésben és továbbképzésben két országos képző intézmény is részt vesz, állandó konkurenciaharc mellett: a Kereskedők és Vendéglátók Országos Szövetsége (KISOSZ), valamint a Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. (KIT).

Országos szinten három felsőfokú intézmény tevékenysége említésre méltó: a Veszprémi Egyetemé, a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemé, ahol turizmus tanszék üzemel, valamint a székesfehérvári Kodolányi Főiskolé. A pécsi Jannus Pannonius Tudományegyetem földrajz tanszéke is foglalkozik posztgraduális idegenforgalmi képzésekkel.

Súlypontok az idegenforgalmi képzésben:

A már működőképes magyar idegenforgalmi szakemberképzés komoly problémákkal küzd országos szinten. A tanfolyamok és a felsőbb képzések túlzottan elméleti síkúak, nem épül rájuk az a piacképes gyakorlati oktatás, amelyet elvárnak a turizmusban gazdálkodó szervezetek.

Jelentős hátránynak számít, hogy nem csak a képző intézmények nélkülözik a fejlett országokban napi munkához használt információs és technikai eszközrendszert, hanem a piacon működő vállalkozások is.

Addig, amíg nem alakul ki a képzések és a munkahelyteremtés közötti egyensúly, az oktatáshoz rendelt anyagi források - majdnem mind – céltalanul elvesznek.

Feltétlen meg kell említeni azt a tényt, hogy a turisztikai képzések túlkínálatot eredményeztek. Az OKJ-s bizonyítvány értékének túlonúl hangoztatott jelentősége miatt túlképzés lépett föl bizonyos szakmaterületeken, ugyanakkor más szegmensekben kimagasló hiány tapasztalható (főként vidéken). Mindez annak a jelenségnek is betudható, hogy Magyarországon – majdnem misztifikáltan – „húzó ágazatként” kezelik a turizmust. A fizetési mérleg hiányának pótlásában, országos és területi szinten egyaránt, jelentős szerepet tulajdonítanak neki, mivel az aktív (beutazó) idegenforgalom 20%-kal kedvezményesebben juttatja az adott területet devizához. Ennek a „gyors” meggazdagodásnak a „meleg szele” érintette meg az elmúlt tíz évben a vállalkozói réteg nagyobb részét is, amelynek folytán „langyos jelenről” beszélhetünk napjaink

idegenforgalmában. Amennyiben nem történnek célirányos változások, értékrend- és szellemváltások, igen „hideg jövő” jósolható ebben a gazdasági ágazatban (a statisztikai adatok 1998 évre vonatkozóan prognosztizálják ezt az állapotot).

A fenti elmélkedés szolgálja a kistérségi képzési koncepció kialakítását, amelynek pillérei az alábbiak:

- 1. gazdaságfejlesztés az ágazaton belül, a működő vállalkozások képzésekbe történő bevonásával;**
- 2. szegmentált, célirányos képzések indítása, kutatásokra épülő létszám-meghatározással;**
- 3. imázs- és szemléletváltás;**

1. A kistérség célja nem lehet más, mint az ország gazdaságához igazított konjunkturális helyzet megteremtése az ágazaton belül, amely a turizmus területén gazdálkodó vállalkozások összefogása nélkül elképzelhetetlen. A fentebb említett gyakorlati képzés a munkaerő-piaci egyensúly eléréséhez vezetne. A környező országokban duálisnak nevezett szakmai oktatás a legjobb módszer, ez adaptálható a leginkább (legkönnyebben) Magyarország területén is. Egyszerűsége és nagyszerűsége abban áll, hogy a szakmára jelentkező csak akkor kezdheti el elméleti tanulmányait, ha érvényes szerződése van egy működő vállalkozással, amely nemcsak a gyakorlati hely biztosítására kötelezi el magát, hanem garantálja (leellenőriztten) a szakmai minőség feltételeit, kritériumait is. A szerződés kiterjed a képesítés megszerzését követő hat hónapra is, amely időszak alatt a gyakorlati oktatást vállaló egység foglalkoztatni köteles a frissen végzettet. A német és osztrák gazdasági kamarák kutatásai alapján elmondható, hogy képzéseik a célirányosság mellett munkahelyteremtők is. Magyarországon, így a mi kistérségünkben is gond a megfelelő szakképesítésű alkalmazott, a fenti eljárás biztosíték lenne a jogszabályok által előírt működési feltételek megteremtésére, a vállalkozások zavartalan gazdálkodására.

2. A Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara nyilvántartásának felhasználásával megfelelő felméréseket lehetne készíteni az egyes területeken működő vállalkozások munkaerő-igényéről, így a képzéseket szegmensekre bontottan fókuszálva lehetne indítani, természetesen a jelentkező gazdasági szervezetek bevonásával. Itt lehetne megszabni azt a létszámhatárt (főként a képzésekkel foglalkozó vállalkozások – Bt.-k - számára), amely nem okozna túltelítettséget a munkaerőpiacon. Ez az intézkedés népszerűtlen lenne az oktató intézmények és vállalkozások szempontjából, de egészséges versenyt hozna létre a minőségi képzések viszonylatában. Jelenleg a tanulólétszám (és nem a minőség) növeléséért folyik a harc, mivel a tandíjak összege biztosítja azt a magas bevételt, amellyel ezek a cégek magukat fenntartják.

3. A magyar imázs, amely főként az erős nemzeti jelképekre korlátozódott, az utóbbi években már veszített értékéből, úgy is mondhatnánk, hogy prostituálódott. Ezt a képet kell módosítani a területen található értékek, adottságok, vonzerők felhasználásával, mégpedig az emberi hozzáállás, lelkiület, szellemiség átformálásával, pozitív irányú befolyásolásával. A Balaton közelsége, a kistérség relatívan jó megközelíthetősége (É-Ny-ról és a Balaton felől) lehetővé teszi a szabad turistaforgalmat és áramlást, csak „ki kell vetni a valós értéket hordozó adottságainkból szőtt hálónkat”.

A lakosság és a vállalkozók szemléletváltását a turizmusban rejlő távlati és állandó lehetőségek hangsúlyozásával kell megvalósítani úgy, hogy a „törzsvendég” (visszatérő) legyen a tevékenységek „szlogenjének” alapja. Az európai értékrendekhez igazítottan szükséges a magyar kvalitásokat a turisztikai marketingbe beépíteni.

Az idegenforgalomi oktatás jelenlegi adottságai, jövőbeni lehetőségei:

- **alapképzésben, középfokon:**
 - Zánkán a Gyermeküdülő Centrum területén működő középiskolában
- **felnőtteképzésben, továbbképzésben közép- és felsőfokon:**
 - Veszprémi Egyetem Turizmus Szaka
 - Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. Veszprém megyei képviselete
 - Veszprémi Regionális Munkaerőfejlesztő és Képző
 - KISOSZ Kereskedők és Vendéglátók Veszprém Megyei Szövetsége
 - néhány kisebb, oktató és továbbképző Bt.

Képzések:

Szakmunkás és középiskolai:

Szakács, cukrász, felszolgáló

Idegenforgalmi ügyintéző és szállodás

Idegenforgalmi ügyintéző	OKJ 51 7872 01	középfok
Idegenvezető és host, hostess	OKJ 54 7872 02	középfok
Vendéglátó menedzser	OKJ 54 3434 04	felsőfok
Falusi vendéglátó	OKJ 31 7822 01	középfok

Az idegenforgalmi ügyintéző és idegenvezető-host, hostess tanfolyamok, képzések igen magas számban találhatóak, szükségtelen létszámban bocsátanak ki rosszul képzett munkavállalókat, akiknek elhelyezkedése kérdéses, bizonytalan.

A szállodai szakmák nem képviseltek tanfolyamokkal, pedig a Szakképzési Törvény és a 45/1998. (IKIM) rendelet előírja megfelelő szakképzettséget.

Az elkövetkezőkben fontos lenne a szakemberek képzésének és továbbképzésének folyamatát a megye és a kistérségek, így Zirc és kistérsége turisztikai fejlesztési koncepciójához igazítani. Ennek megfelelően olyan megállapodást kellene kötni a képző intézményekkel és a gyakorlati oktatásban résztvevőkkel, amely csak a szükséges létszámnak és szakmának a lefedését szolgálja.

Szakterületek, amelyek szakképesített munkaerőhiányban szenvednek:

- turisztikai információszolgáltatás és marketing;
- szállodaipar;
- falusi turizmus- és agroturizmus területén egyaránt;
- ökoturizmus;
- fizetővendég-szolgálat;
- kerékpáros turizmus;
- lovas turizmus;

- gyógyturizmus (az Egészségbiztosítási Pénztárral közös módszertan szerint lenne érdemes dolgozni);
- rendezvényszervezés, etikett-protokoll;

Az oktató és képző intézmények mellett a Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara is szerepet tud vállalni a kutatásokban, a vállalkozói szféra megkeresésében; a szakmai koordinációban, a továbbképzésekben. A tematikák kidolgozása szakértői munkát igényel, de minták mindenképpen adaptálhatók az osztrák és a német gyakorlatból.

Lényeges szempont a képzési program megvalósításában, hogy a Gazdasági Minisztérium a Turisztikai Célleitörvénytervezet terhére pályázati támogatást hirdetett 1999 évre, turisztikai oktatás területére.

Lehetséges fejlődéshez vezethet a Veszprém azon törekvése, hogy Universitást hozzon létre.

TURISZTIKAI MINŐSÍTŐ ÉS MINŐSÉGBIZTOSÍTÓ RENDSZER

A cél, hogy a magyar és nemzetközi turisták részére speciális szolgáltatásként egy garantált színvonalat nyújtó idegenforgalmi hálózat alakuljon ki.

Ennek alapja már működik a vendéglátóhelyek esetében, ahol a Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara minősíti az egységeket.

Minősítési rendszerük továbbfejlesztésével, és támogatásával, valamint a minőségbiztosítás bevezetésével egy egységes megyei ill. térségi rendszer alakulhat ki, mely akár egy országos rendszer alapja is lehet.

Ehhez szeretnénk néhány elvi javaslatot tenni:

A hálózat tagjai csak megfelelő színvonalú, megyei minősítést elnyert vállalkozások lehetnek, akik kiérdemlik a turisták szimpátiáját és megbecsülését, vállalják a minősítési követelmények betartását.

A hálózatba jelentkező cégek minősítése a minősítő szervezet által kidolgozott speciális, minőségellenőrzési rendszer szerint történik.

A rendszer konform kell, hogy legyen az ISO-9000 -el, és rövidtávon, el lehetne érni, hogy **hivatalos ISO minősítésnek is elfogadható** legyen a komplex idegenforgalmi minősítések területén.

A minőségellenőrző rendszer minősítési része három lépcsős lehet:

- A minősítés első lépéseként audit tevékenység keretén belül az 1.sz. mellékletben részletezett tartalmú ellenőrző lista kerülne felvételre szakvéleményekkel ellátva.
- Majd egy állandó szakértői csapat a leadott bírálatok és kitöltött vizsgálati kézikönyv, valamint saját tapasztalatai alapján előterjesztést tesz a végső zsűri részére.
- Az előkészített bírálatok alapján egy nemzetközi, szakmailag elfogadott szakértőkből álló grémium (a kamara keretein belül), a ítéli oda az általuk megfelelő színvonalat elérteknek a minősítést.

Minden fázisba az érintett szakmai szervezetek, **kamarák** és az idegenforgalom állami irányító szervezetei, a megye és a RIB delegálhatnának tagokat.

A rendszer szerinti ellenőrzés, átvilágítás mindazon cégeket, szervezeteket érinti, akik ezt **önként vállalják**. A vállalkozókat ebben az önkéntességben az (is) motiválhatja, hogy bekerüljenek egy címjegyzékbe - kalauzba amelyik a legfontosabb PR és marketing információkat tartalmazza, és mely alapján készülhet a nemzetközileg terjesztett marketing kiadvány.

A minősítés szakmai csoportonként történik.

A minősített szervezetek egy évre érvényes okirattal ellátott minősítést szereznek, melyet feltüntethetnek helységük falán (minősítő tábla), szerepeltethetik hirdetésekben, kiajánlásaikban, PR anyagaikban.

Az ellenőrző auditon belüli eseti visszaellenőrzéseket maguk a vendégek és a be nem jelentett ellenőrök végzik el, akik észrevételeiket közvetlenül a minősítő szervezethez juttatják el. A minősítésre méltatlanná vált szolgáltatók pl. a magyar és külföldi autóklubok rendszeresen megjelenő újságaikban, az interneten és a Magyar Turizmus Rt. és a kamarák kiadványaiban azonnal meghirdetésre kerülnek.

A minősítési folyamat során feltárt hiányosságok kiküszöbölésére a minősítő szervezet a vállalkozók részére komplett programot és szükség esetén kivitelezői, minősített beszállítói, ajánlati jegyzéket is szolgáltat.

A minősítettekről rendszeresen, nagy példányszámú, színes több nyelvű marketing kiadványt érdemes megjelentetni. Terjesztése a turisták által leglátogatottabb helyeken lehetne.

A kiadványban található egységeket felkereső vendégek részére garantálni kell azt, hogy ha ezen egységeket választják pihenésük, időtöltésük, étkezési, szórakozási helyük céljaként, akkor joggal lehetnek biztosak abban, hogy mind a szolgáltatásban, mind a felajánlott, felszolgált anyagok tekintetében, az árképzést is beleértve, a legjobb színvonalú szolgáltatást, emberi kapcsolatot kapják.

További cél lehet, hogy egy a Michelin katalógushoz hasonló, de annál szigorúbb minősítési rendszeren alapuló turisztikai katalógus összeállítása, melyben a legszeleesebb körből kerülhetnek be a minősített szervezetek, szolgáltatók.

A rendszer lényege, hogy a nyugati turisták által már megszokott, ismert rendszer szerint történjen az adatok összeállítása és közlése is, és amit a belföldi és EU-béli turisták is elfogadnak.

A katalógusba csak minősített szervezetek kerülhetnek.

A katalógusba való kerülés nem megvehető, nem automatikus.

A katalógusba kerülő szervezetek egységes terjedelmű megjelenést kapjanak.

Mit kapjon a minősítést vállaló önként jelentkező:

- 1, Teljes átvilágítást cégéről, vállalkozásáról

- 2, Pozitív minősítés esetén -védnöki táblát, címet
- nemzetközileg terjesztett marketing kiadványokba részletes, egységes rendszerű megjelenési lehetőség adatokkal, kínálattal
- fentiek által biztosabb és jobban fizető vendégkört eredményez.
- 3, A minősítést el nem értek esetén szakmai felkészítő anyagot a minősítés elnyerésének érdekében.

Mi szükséges a minősítést vállalóktól:

- 1, Reális önértékelést
- 2, A szerződésben foglaltak folyamatos betartását, állandó minőséget (ellenkező esetben nyilvánosan meghirdetett kizárással jár)
- 3, Kedvezmények nyújtását a vendégeiknek, különösen az autókлуб igazolvánnyal rendelkezőknek (egyéni kialakításában de meghirdetve a kiadványban)
- 4, Vállalják a vendégek visszajelző kártyáinak csatolását a számlához.

A minősítést elősegítő adatlapok javasolt fő témacsoportjai

Azonosító adatok - Név, hely, cím, Engedélyezési, regisztrációs adatai stb.

Természeti környezet Elhelyezkedése, Elérhetősége, Megközelítés módja, Természeti látnivalók

Közeli látnivalók, kapcsolódások, azok szervezetsége

Naturális adatok (m², db, stb) Ingatlan adatok, ingóságok, alkalmazott technikák és technológiák,

hardverek és szoftverek, információs és kommunikációs rendszerek és technikák
Egyéb infrastruktúra

Létszám és szakképzettségi adatok

A vendégekkel foglalkozók szakképzettségi és gyakorlati adatai

Gazdasági környezet

Vállalkozási forma, vállalkozási nagyság(rend), Tulajdonviszonyok, Idő (kor) adatok

Nyitvatartási adatok (évi, szezonális, havi, heti és napi)

Hazai (a vállalkozás helye a hazai piaci viszonyok között), konkurencia vizsgálat

Külföldi (a vállalkozás helye a külföldi piaci viszonyok között), konkurencia vizsgálat

Szervezeti felépítés, Menedzsment, Döntési hierarchia

Szolgáltatás tervezés, (megcélzott színvonal)

Potenciális vendégkör vizsgálat, vendéggyűjtés, fogadás, kiszolgálás: szociális igények, szabadidő ki/el töltés, rekreáció, és intellektuális igények kielégítése

Egyedi igények kielégíthetőségének lehetőségei

Szolgáltatási jegyzék (Szolgáltatási adatok)

Kiegészítő szolgáltatások és egyedi szolgáltatásai (specialitások)

(Szerződéses kapcsolatai, a szolgáltatási körének bővítésére)

Szolgáltatási dokumentációk (specifikációk: elvárás, teljesítés, minőség szabályozás)

Szolgáltatási hatékonyság elemzés

- Folyamatba épített kontrol elemek, belső személyes ellenőrzések, külső visszacsatolások értékelése
- Image** Jelenlegi megjelenés természetes és formai jegyei (logo, szlogen, színdinamika stb.)
Image védelem és fejlesztés
- PR, marketing és üzleti tervezés** A szolgáltatásokkal megcélzott vendégkör, Hazai marketing
- Külföldi marketing
- Rövidtávú üzleti tervezés, kapacitás kitöltés (kihasználás), szerződéses állomány
- Középtávú üzleti tervezés, kapacitás kitöltés (kihasználás), szerződéses állomány
- Megújuló képességi tervek, elképzelések, ezek biztosítékai
- Megtervezett védekezési mechanizmusok a piac előre becsülhető változásaira: a vevőkör jogos (szavatossági, kártalanítási stb.) igényeinek kielégítési módja saját károk enyhítésének, kivédésének módjai pl: kapacitás, létszám stb.
- puffer leépítése, passzívák felszabadítása stb.
- Piaci katasztrófa helyzet kivédésére történő felkészülés módjai: felelősségi-biztosítás kötése, tartalékképzéssel történő védekezés, stb.
- Árképzés** Árképzési peremfeltételek és alapelvek
- Biztonság** Üzemeltetési, munka, tűz és vagyonbiztonság, higiénés és egészségügyi körülmények, környezetvédelem
- Karbantartás, karbantartás tervezés**
- Beruházás** Rövid és középtávú beruházás tervezés, Szintentartás és pótlás
- Beszállítói és partnerkapcsolatok, minőség -minőségbiztosítás**
- Referenciák:**
- Meglévő, érvényes minősítései
 - Elért szakmai eredményei, személyes és kollektív
 - Vendégkönyvi elismerései, legismertebb vendégei
 - Meglévő szakmai-szervezeti tagsági viszonyai
 - Szakmai (minősítést jelentő) rendezvényei (konferenciák, kiállítások stb)

Minősíthető területek

(az igényeknek megfelelően bővíthet)

- Szálláshelyek szállodák, panziók, kempingek, falusi vendéglátók, apartman és szobakiadók
- Vendéglátóhelyek éttermek, boros pincék, sörözők, stb.
- Idegenforgalmi, programszervező irodák
- Pénzváltók
- Sportpálya szolgáltató (tenispályák, golfpályák stb.)
- Strandok, uszodák
- Lovaszolgáltatók
- Szórakoztató egységek (diszkó, bár, stb.)
- Utaztatók (busz, taxi, fiáker stb.)
- Szolgáltatók, kölcsönzők
- Emléktárgy kereskedők (csak kurrens, népművészeti ill. védett terméket árusítók)
- Egészségügyi (magán) ellátás
- Rendezvények

SZERVEZETFEJLESZTÉS

A program megvalósításának fő koordinátora a térségfejlesztési társulás operatív szervezete lehet.

Így a BÖSZ operatív szervezetét fejleszteni kell létszámban és eszközökkel is.

Ennek több feltétele van :

- Be kell gyűjteni a térség információit és naprakészen kell tartani. Itt a turisztikai információkat a Zirc-inform végzi és végezheti. Ezt kell kiegészíteni önkormányzati és üzleti információkkal és ez együtt lehetővé teszi egy pl. a vezetékes hálózatokon működtethető interaktív információs hálózat gyors kiépítését és önfenntartását.
- Fel kell venni projektmenedzsereket, akik felelősek az egyes szakmai területek fejlesztéséért. A projektmenedzserek fizetését pedig jól előkészített projektek pályázásával, beindításával lehet megalapozni. Pl.: Megpályázott támogatásokból el lehet készíteni a kistérség túrakerékpár útvonalát a teljes kiegészítő szolgáltatási, program, és szolgáltatási háttérrel együtt. El lehet készíteni a szükséges térképet leírásokat, táblarendszereket, közmunkával a túraútvonal kialakítását, fenntartását. A célterület belföldi és testvértelepülési érdeklődőivel próbatúra kell szervezni, majd megfelelő marketing tevékenység után mint piacérett projektet meg kell hirdetni profitorientált szervezetnek történő eladásra.
- Az ebből befolyt összegből lehet újabb projektmenedzsereket felvenni.
- Hasonlóan folytatni a fejlesztést addig, amíg a kistérség fejlesztése szempontjából legfontosabb kvalifikált projektmenedzserekkel nem rendelkezik a kistérség.
- A várható teljes létszám kb. 10 év. Ennek felbővülési ideje kb. 8 év.
- A projektmenedzserek nonprofit irodaként működve segítik az önkormányzatokat szakmai, pályázati anyagokkal, információkkal, konkrét szakmai anyagok készítésével és a projektek menedzselésével. Hasonlóképpen megbízást vállalhatnak információ terjesztésben, karbantartásban, pályázatok készítésében , szervezésben stb., melyek befolyt összegeiből az iroda önfenntartó lehet. Erre már hazai példák is vannak.
- A kistérségi menedzseriroda alapja már csírájában megvan. Ezt kell továbbfejleszteni a BÖSZ, VKIK, és Zirc-Inform együttműködésével

A MEZŐGAZDASÁG ÉS A TURIZMUS KAPCSOLATA

Rendkívül fontos a két terület szoros együttműködése, melyre kitért a kistérségfejlesztési program is ill. az anyag készítésével egyidőben készül a kistérség agrárstruktúra fejlesztési programja a SAPARD programba való bekapcsolódás érdekében.

A legfontosabb kapcsolódási pontok:

- helyben megtermelt termények és termékek turisták részére történő eladása
- tájkép és hagyományok őrzése
- falusi turizmus alapjaként a hagyományos falusi gazdálkodás
- turistákon keresztüli „export”

- helyi alapanyagokból készített ajándék és emléktárgyak.

Mivel a SAPARD program egyik nevesített célja a vidéki turizmus fellendítése is, ezért a fenti fejlesztésekkel a kistérségi vidék és agrárstruktúra fejlesztési program elkészülte után össze kell hangolni és be kell emelni az ide tartozó fejlesztési célokat !

Részletes Megvalósítási Program

AZ IDEGENFORGALOM FEJLESZTÉSE

A zirci kistérség sokrétű vonzerővel bír: természeti adottságai, kultúrája, hagyományai lehetővé teszik, hogy változatos érdeklődési körű turisták találják meg a területén a nekik megfelelő látnivalót, programot. A turisták minden igényét kielégítő, összetett turisztikai termékek kialakításával a kistérség vonzerői egységbe szervezhetőek, hatásuk megsokszorozható, kialakítható a terület számára az egységes, de a változatosságot hangsúlyozó arculat. Ennek segítségével már hatékonyabban elérhetőek lesznek a megcélzott érdeklődési körű turisták.

A termékfejlesztést három kiemelt kategóriában tervezzük: wellness, speciális érdeklődések és kombinált programok. Minden termék kialakításánál hangsúlyozni kell az alapvető vonzerővel összhangban lévő szolgáltatások megszervezését, megteremtését.

Alapvetően azonban a családokat, az ifjúságot érdemes megcélozni.

Fő terméktípusok pedig a természethez kötődő ökoturizmus, az ehhez is kapcsolható a túrakerékpározás és a túralovaglás.

A magaslati és jó levegőt kihasználva pedig a gyógy- és fitneszturizmus, melynek kiegészítőjeként szóba jöhet a termálvíz, a kulturális turizmus.

Jó lehetőség van a vasúti turizmusnak is, és érdemes fejleszteni a rendezvényeket.

A termékek kialakításához, fejlesztéséhez illetve a turisták fogadásához is elengedhetetlen az egységes kistérségi turisztikai információs rendszer kialakítása, az adatgyűjtés és szolgáltatás megszervezése, információs irodák felállítása, tájékoztató és promóciós kiadványok tervezése, elkészítése.

A potenciális vendégek elérése érdekében a kialakított termékeket túraszervezőkön keresztül illetve közvetlenül is ki kell ajánlani, elérhetővé kell tenni. A térség egészére vonatkozó marketingstratégia, kommunikációs terv és a beutaztatást, értékesítést szervező iroda felállítása elengedhetetlen a megcélzott vendégkör sikeres, hatékony eléréséhez.

A termékek, az információs rendszer, a gazdaszervezet és az egységes kommunikációs elemek (kiadványok, logó, színek, helyi jellegzetes ajándék és emléktárgyak) közvetítik majd a vendégek, partnerek felé a kistérség egységes arculatát, ami lehetővé teszi, hogy a kistérség nyújtotta lehetőségek kiemelkedjenek az országos kínálatból.

A többi kistérség hasonló terveire, fejlesztéseire alapozva található majd kapcsolódási pontok a környező területekkel, különösen Zircel, melyek révén a kistérségi szinten

TURIZMUSFEJLESZTÉSI PROGRAMOK

- 1. Turisztikai termékfejlesztés és -menedzselés**
- 2. Térségi turisztikai marketing és értékesítő rendszer kidolgozása és létrehozása**
- 3. Egységes turisztikai információs rendszer kidolgozása és bővítése**
- 4. A szomszéd kistérségekkel, de elsősorban a Veszprém megyei turizmusfejlesztési programmal való összehangolás**
- 5. Fejlesztendő terméktípusok**
 - 5.1. Öko- és falusi turizmus
 - 5.2. Vadászturizmus
 - 5.3. Kerékpáros turizmus
 - 5.4. Családi- és ifjúsági turizmus
 - 5.5. Gyógy- és fitness turizmus
 - 5.6. Kulturális turizmus
 - 5.7. Oktatási turizmus
 - 5.8. Speciális érdeklődések
 - 5.8.1. Lovas turizmus
 - 5.8.2. Egyházi és műemlékturizmus
 - 5.8.3. Gasztro-, és borturizmus
 - 5.8.4. Incentív turizmus
 - 5.8.5. Téli sportturizmus
 - 5.8.6. Várturizmus
 - 5.8.7. Bánya, barlang, rafting és „túlélő”turizmus
- 6. A turisztikai infrastruktúra fejlesztése**
 - 6.1. Turisztikai szolgáltatások fejlesztése
 - 6.2. Kereskedelmi szálláslehetőségek bővítése és színvonalának emelése
 - 6.3. Települési környezet fejlesztése
 - 6.4. Turisztikai minőségbiztosító rendszer bevezetése
 - 6.5. Turisztikai menedzserszervezet fejlesztése

A turizmusfejlesztés szorosan kapcsolódik a megyei koncepcióhoz és az MT RT. által kidolgozott prioritás rendszerhez. Egyúttal szerves része kíván lenni az egységes kistérségi és megyei kínálatnak.

A. Helyzetleírás

- A Zirci kistérség ma még a Közép-Dunántúli Régió kihasználatlan turisztikai kincse. Zirc és térsége a főleg Győr felől és a Balatonról, valamint az alföldi területekről érkező vendégkör részére fontos. Ma, amikor több ok miatt változóban van a turizmus értékrendje (természetközeli, a családi és belföldi turizmus számára), árban és ember közelségben is kedvező a térség, és ezáltal is felértékelődik.
- A fejlesztés eddigi kis volumene összefüggésben van a régióba érkező külső tőke kis mennyiségével. A szükséges fejlesztések kizárólag helyi forrásokra támaszkodva nem valósíthatók meg. A turisztikai termékfejlesztéssel és a hozzá szükséges hátterek (infrastruktúra, marketing, PR, szervezetek működése, stb.) biztosításával elősegíthetjük, hogy külső források érkezzenek a kistérségbe.
- A természeti szépségek és a megyei kínálat bővítésének lehetősége csak akkor használható ki a térségbe érkező turisták számának növelésére és költési mutatójának javítására, ha helyben rendelkezésre állnak a turisták fogadásának feltételei. Ez a feltételrendszer ma még hiányos (szolgáltatások száma és színvonala, a szervezett falusi vendéglátás és a több napra szóló változatos program lehetőségek hiánya, stb.).

B. Szükségletek

A helyzetleírás alapján a legfontosabb szükségletek a következők:

- A turizmusfejlesztés, szervezés és marketing tevékenységek szervezeti és szakmai háttérének megteremtése.
- A térség egységes turisztikai információs rendszerének kialakítása és működtetése.
- A térség turisztikai arculatának kialakítása, az új turisztikai termékek kialakítása és a meglévők felújítása.
- A térségben lévő lehetőségek tudatosítása a befektetők, beruházók körében bel- és külföldön egyaránt.
- Az új turisztikai vagy ahhoz kapcsolódó befektetési és fejlesztési lehetőségek minél nagyobb mélységű előkészítése.
- A finanszírozási hátterek javítása.

C. Feladatok

A szükségletek alapján több konkrét cél került megfogalmazásra.

- Kistérségi turisztikai fejlesztő szervezet tevékenységének erősítése, valamint információs szervezet bővítése és a hálózat kiépítése
- Egységes PR és marketing stratégia kidolgozása
- Egységes információs rendszer kidolgozása

- Turisztikai termékcsomagok kidolgozása
- Professzionális befektetés-ösztönzési tevékenység kialakítása

D. Várható eredmények

A program sikeres megvalósítása esetén közvetve és közvetlenül egyaránt pozitívan hat a térség gazdaságára is. A legfontosabb várható eredmények, pozitív hatások az alábbiakban foglalhatók össze:

- Kialakul a kistérség egyedi turisztikai arculata.
- Növekszik a kistérség turisztikai, gazdasági lehetőségeinek ismeretsége.
- Növekszik a turisták informálásának és hatékony, gyors kiszolgálásának feltételrendszere.
- Létrejönnek és bővülnek a térség vonzó turisztikai termékei, termékcsomagjai.
- Növekszik a térségbe érkező külső befektetők száma.
- Javul a turisták minőségi ellátása.
- Növekszik a térségbe érkező turisták száma és költési mutatója.
- Nő a munkalehetőségek és munkahelyek száma.

A program folytatása 1999. után is természetszerűen szükséges. A munkát a kistérségi turizmusfejlesztési szervezet végzi, mely addigra önfinanszírozóvá válhat. A turisztikai programok fejlesztése, a marketing tevékenység és a szervezés folyamatos.

E. Program prioritások

Prioritási kategória	Az alprogram száma	Az alprogram neve:
I.	1. 2. 3. 4. 5.1. 5.2. 5.3. 5.4. 5.5. 5.6. 5.7.	Turisztikai termékfejlesztés és -menedzselés Térségi turisztikai marketing és értékesítő rendszer létrehozása Egységes turisztikai információs rendszer kidolgozása és bővítése A szomszéd kistérségek és megyék turizmusfejlesztési programjaihoz való kapcsolódás Öko- és falusi turizmus Vadászturizmus Kerékpáros turizmus Gyermek és ifjúsági turizmus Gyógy- és fitnessturizmus Kulturális turizmus Oktatási turizmus
II.	5.8.1. 5.8.2.	Speciális érdeklődések: Lovas turizmus Egyházi és műemléki turizmus

	5.8.3. 5.8.4. 5.8.5.	Gasztroturizmus Incentív turizmus Téli sportturizmus
--	----------------------------	--

Turisztikai termékfejlesztés és -menedzselés	
Alprogram száma: 1.	Prioritás kategória: I.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A térségbe érkező turisták számának növelése, komplex termékek kialakítása	A kistérség vonzerőire építve a térség turistavonzó és megtartó lehetőségeinek fokozása
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Kapcsolódás az összes termékcsoporthoz, a marketing-, természeti környezetfejlesztési, gazdasági környezetfejlesztési programhoz, valamint a munkahelyteremtő és képzési programokhoz, a turisztikai infrastruktúra fejlesztéséhez.
A szükséglet bemutatása:	Kihasználatlanok a térség adottságai, mint a jó levegő, a nyugalom, a természet kincsei. Nincs feltárva a kistérség turisztikai vonzereje, megtartó képessége, korlátai, lehetőségei. Nincsenek összefogva a szétszórt kínálatok, és esetlegesek a termékfejlesztések.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	Fel kell mérni a kistérség meglévő turisztikai kínálatát és a potenciális vonzerőket. Erre az információra alapozva az egyes terméktípusok bővítését kell megtervezni és megvalósítani, valamint új, az adottságokkal és lehetőségekkel harmonizáló termékek bevezetésének megalapozására és kiejánlására is szükség van. A termékfejlesztés során ügyelni kell a települések és környezetük teherbíró képességének határait és a védett vagy védendő területek kímélésére. A fenti feladatok megoldására egy turisztikai menedzser szervezet felügyeletével és irányításával sor, amely folyamatosan közreműködik a turisztikai vállalkozásokkal és szervezetekkel, az információs és marketing szervezettel, valamint a megyei, regionális, hazai és külföldi szervezetekkel is kapcsolatot tart.
Érintett térségek:	A kistérség minden települése
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Turisztikai szolgáltatók, rendezvénygazdák, önkormányzatok, BÖSZ, Tourinform iroda, kamarák.
Időbeni ütemezés:	Folyamatos termékfejlesztés Termékfejlesztés kezdete: 1999. III. n.é.
Javasolt eredménymutatók:	A kistérségi turizmus érték- és jövedelemtermelő képességének javulása, a turizmusban foglalkoztatottak bővülése, egységes arculat kialakulása, az ad-hoc és átutazó-turizmus arányának csökkenése a célturizmus javára, javuló költségi mutatók.
Előkészítettség, hivatkozások:	Meglévő pályázati lehetőségek (pl. termékfejlesztési pályázatok)
A program folytatása, folyamatossága	Fizikai környezet megteremtésével, beruházásokkal együtt fejleszhető tovább

Térségi turisztikai marketing és értékesítő rendszer létrehozása	
Alprogram száma: 2.	Prioritás kategória: I.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A térségbe érkező turisták számának növelése, komplex termékek kialakítása	A térség feltáratlan turisztikai értékeinek aktív PR és marketing munkával történő erősítése.
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Kapcsolódás az információs rendszerfejlesztési, természeti környezetfejlesztési, gazdasági környezetfejlesztési programhoz, az infrastruktúra és munkahely-teremtési programokhoz.
A szükséglet bemutatása:	Esetleges a turisztikai piacon való megjelenés. Egyenként nehéz és nem eredményes a megcélzott piacterület elérése. Hiányzik az egységes marketing stratégia, az egységes turisztikai arculat, amely a tágabb környezetben megjelenhetne.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A turisztikai piacon a kistérség egységes arculatát bemutatórendszer kialakítása, amely a térségről, az egyes vonzerőkről szóló kiadványokban is megjelenik. A megcélzott piaci szegmensek megszervezése, egységes marketing stratégia kialakítása. Ezen célokat az említett menedzser szervezet valósíthatja meg kapcsolatai, tapasztalata és összetartó ereje révén.
Érintett térségek:	Tourinform iroda nyitása Zircen. A turisztikai értékesítő rendszer fő pontjai Veszprémvarsány, Bakonyszentlászló, Csesznek, Bakonybél, Eplény, Dudar. Információs pultok és kommunikációs végpontok minden településen.
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	BÖSZ, vállalkozási központ, tourinform központ, Magyar Turizmus Rt., turisztikai szolgáltatók.
Időbeni ütemezés:	A marketing koncepció kidolgozása 1999. III. n.é. Szervezet kialakítása és kiadványok folyamatosan
Javasolt eredménymutatók:	A térség ismertségének növekedése, az eladhatóság hatékonyabb megszervezése, a programlehetőségek bővülése, egységes megjelenési forma.
Előkészítettség, hivatkozások:	Meglévő pályázati támogatási rendszerek.
A program folytatása, folyamatossága	A turisztikai termékfejlesztéssel összhangban

Turisztikai információs rendszer kidolgozása és bővítése	
Alprogram száma: 3.	Prioritás kategória: I.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A térség ismertségének növelése, a területre érkező turisták, érdeklődők, befektetők, partnerek jobb tájékoztatása.	Egységes tájékoztatási rendszer kidolgozása és működtetése, a tájékoztatás technikai feltételeinek javítása.
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Kapcsolódás a marketing-, természeti környezetfejlesztési, gazdasági környezetfejlesztési programhoz, az infrastruktúra fejlesztéséhez
A szükséglet bemutatása:	Szűkös a megalakult tourinform iroda jelenlegi információ nyújtásra szolgáló technikai eszköze, hiányzik vállalkozókat, szolgáltatókat összekapcsoló információs hálózat. Hiányoznak a turisztikai információ biztosítását szolgáló feltételek, mint a naprakész információs bázis, a térséget befogó információs pult- és táblarendszer, hiányoznak a turisztikai kiadványok.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A tourinform iroda információs bázisának kialakítása és folyamatos bővítése. Az adatokból információs pultok és táblák megtervezése, létrehozása és elhelyezése a frekventált helyeken. A térségről kiadványok készíttetése, eljuttatása utazási irodákhoz, szakkiállításokra. A térség megjelenésének megszervezése a megyei, regionális és országos sajtóban, helyi, regionális tv-adásokban, valamint az Interneten.
Érintett térségek:	A végpontokban minden település, az információs pultokban a mikrotérségi központok, a rendszer központjában Zircen a tourinform iroda
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Magyar Turizmus Rt., az idegenforgalomban és befektetésekben érdekelt minisztériumok, tourinform hálózat, önkormányzatok, vállalkozói központ, BÖSZ, Posta, telefonszolgálatok, kábel TV szolgáltatók.
Időbeni ütemezés:	A tourinform iroda adatbázisának feltöltése: 1999. III. n.é. Az információs rendszer és térségi hálózat kialakítása 1999. III. n.é. Az adatbázis aktualizálása folyamatosan
Javasolt eredménymutatók:	Egységes megjelenésű információs táblák, pultok, tourinform irodák. Minden településen elérhető számítógépes, televíziós, telefonos információs rendszer.
Előkészítettség, hivatkozások:	Meglévő pályázati támogatási rendszerek.
A program folytatása, folyamatossága	A marketing terv és a termékfejlesztéssel, beruházásokkal párhuzamosan

**A szomszéd kistérségek és megyék
turizmusfejlesztési programjaihoz való kapcsolódás**

Alprogram száma: 4.	Prioritás kategória: I.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A térségbe érkező turisták számának növelése, komplex termékek kialakítása	A kistérségbe a környező régióból minél több turista vonzása, illetve az idelátogató vendégek számára választási lehetőségek biztosítása
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Kapcsolódás a marketing-, természeti környezetfejlesztési, gazdasági környezetfejlesztési és infrastruktúra fejlesztési programhoz, valamint a többi térség és megye turisztikai programjaihoz.
A szükséglet bemutatása:	Csak esetleges a kapcsolat a környező térségekkel, megyékkel, illetve a fontosabb turista piacokkal, mint a Balaton és az alföldi régió. Nem segítik egymást az elvileg kiegészítő kínálatok. Nincs egységes kínálati struktúrájú információs rendszer kiadvány, megjelenés.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	Meg kell találni a szomszéd régiókat a kiegészítő kínálati pontokat és a többiekétől eltérő specialitásokat, kuriózumokat, majd a megjelenő információs kiadványokban, hirdetésekben kiállításokon alternatív választási lehetőségekként ajánlott szerepeltetni. Ehhez kapcsolódva szükség van a meglévő és a kialakítandó tourinform irodák munkáját, rendszerének összehangolására, egységes információs rendszer kialakítására.
Érintett térségek:	A kistérség minden települése
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	A BÖSZ és a vállalkozási központ, a tourinform iroda, valamint a szomszédos megyék és régiók, kistérségek idegenforgalmi hivatalai, szervezetei
Időbeni ütemezés:	Kínálat és termékfejlesztés összehangolása 1999. III. negyedév Szervezet összehangolás, közös kiadványok 1999. IV. negyedévtől
Javasolt eredménymutatók:	Közös fejlesztési program és a programsomagok száma, a megvalósulásuk mértéke és színvonala, összehangolt marketing
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális támogatási rendszerek és pályázatok.
A program folytatása, folyamatossága	A marketing terv és a termékfejlesztéssel, beruházásokkal párhuzamosan

Ökoturizmus és falusi turizmus	
Alprogram száma: 5.1.	Prioritás kategória: I.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A térségbe érkező turisták számának növelése, komplex termékek kialakítása	A térség arculatát meghatározó természeti értékekre építő termékek kialakítása
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Kapcsolódás a többi termékcsoporthoz, marketing-, természeti környezetfejlesztési, épített környezetfejlesztési programhoz.
A szükséglet bemutatása:	A térségben kevés a különböző igényeket kielégítő, a térség természeti adottságait és népi hagyományait bemutató programlehetőség, amelyhez kapcsolódva a fogadási kapacitásnak is telítetlen a kínálati piaca.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A helyi hagyományokra, a falvak és tanyák adottságaira építve a falusi vendéglátás feltételeinek kialakítása: az emberek felkészítése, programok, rendezvények szervezése. A természeti környezet gondozásával, megfelelő tájékoztatással a természetközeli életmódot keresők megnyerése.
Érintett térségek:	A kistérség minden települése, kiemelten a bakonyi települések
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Önkormányzatok, idegenforgalmi szervezetek, falusi turizmus szervezetei, vállalkozói, érintett sportszervezetek, természetvédelmi szervezetek, BÖSZ
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. III. n.é. Piaci bevezetés a szállás kapacitás összehangolásával.
Javasolt eredménymutatók:	Bővülő turisztikai termék kínálat, gyarapodó fogadóhelyek, növekvő turistaszám
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Fizikai környezet megteremtésével, beruházásokkal együtt fejleszthető tovább, és a falusi vendégfogadás szervezésével.

5.1. Ökoturizmus és falusi turizmus

A falusi és ökoturizmus esetében a térség viszonylag érintetlen természeti környezete, a hangulatos falvak, a hegyvidéki táj völgyekkel és szurdokokkal tarkított speciális képe az alapvető vonzerő. Ezek a formák csak akkor fejleszthetők, ha a vonzerővel összhangban lévő szálláshelyek, szolgáltatások elérhetők, kialakíthatók. A falusi vendéglátáskor elsősorban az ott élő embereket kell meggyőzni arról, hogy turisták fogadása a sok fáradtság mellett az ő számukra is nagy haszonnal jár. Szükség van az emberek felkészítésére, minőségi előírások betartására. Jó példát jelenthetnek a már jól működő falusi fogadóhelyek, panziók. A helyi hagyományok (népszokások, vadász hagyományok, gasztronómia, történelmi emlékek) felelevenítésével sajátos arculatot kaphatnak a települések.

Az ökoturizmus fejlesztése megköveteli a természeti környezet fokozott védelmét, az infrastruktúra (gyalogos, kerékpáros és lovas túra útvonalak, ösvények, jelzések, pihenőházak) kialakítását és karbantartását, fejlesztését, valamint folyamatos párbeszéd kialakítását az állattartó, növénytermesztő és fakitermelést végző gazdaságokkal.

Szükség van a természetközeli szálláshelyekre (vadászházak, erdei vendégházak, kempingek kiépítésére), a helyi ritkaságokat bemutató szabadtéri múzeum, tanösvény, erdei iskola kialakítására.

Vadászturizmus	
Alprogram száma: 5.2.	Prioritás kategória: I.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A térség természeti értékeire építő vonzerő feltételeinek biztosítása	Speciális - a vadászatra építő - turisztikai termékek kialakítása
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Kapcsolódás a gasztro- és kulturális turizmushoz, marketing-, természeti környezetfejlesztési, gazdasági környezetfejlesztési programhoz.
A szükséglet bemutatása:	A térség jellegzetes vadállománya nemzetközi szinten elismert vonzerő, amely jelenlegi állapotának megőrzése fontos feladat. A térségbe érkező vadászcsoporthoz kapcsolódási lehetőségei korlátozottak, holott bevételek és a hosszútávú turizmusra való építés szempontjából meghatározó turistaréteg.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A vadászati lehetőségek megőrzése, a vadállomány karbantartása, a vadászatot kiegészítő szolgáltatások és szórakozási - kapcsolódási lehetőségek biztosítása.
Érintett térségek:	A kistérség vadászati lehetőségekkel rendelkező települései
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Önkormányzatok, vadásztársaságok, idegenforgalmi szervezetek
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. III n.é. Piaci bevezetés a szállás és szórakozási lehetőségek összehangolásával.
Javasolt eredménymutatók:	Az exkluzív turizmus keresleti piacának növekedése
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatos fejlesztés és piaci bevezetés.

5.2. Vadászturizmus

A vadászat jellegzetessége az egyrészt idény jellege az adott vad vadászhatósági idejének korlátai miatt, másrészt az a tény, hogy az egész évben üzhető, így folyamatos bevételforrás.

A térség sajátos és gazdag vadállománya révén csaknem minden településen működnek vadásztársaságok, amelyek egy része ugyanakkor nem képes olyan színvonalú szolgáltatást nyújtani, amelyet a főként külföldi vagy hazai módosabb vendégek igényelnek. Éppen ezért szükséges egyfajta összevonása a vadásztársaságoknak, egy szervező intézmény megalakításával, amely a kisebb erőforrással rendelkező településeknek is lehetőséget tud nyújtani vadásztársaságok fogadására.

A vendégek szívesen vesznek részt egyéb programokban is, melyek megtalálhatók a környéken, ezért például örömmel fogadják gasztronómiai túrákat, rendezvényeket (pl. ökörsütés, rétes-, palacsinta sütő verseny, nagyobb vad elejtése utáni közös főzést, stb.), de program színesítéséként besorolható egy félnapos kulturális rendezvény (múzeum vagy várrom látogatása, népművészeti fesztivál, kirakodóvásár, stb.) is. Speciális és hazai viszonylatban újdonságként hathat lovas vadászatok megszervezése is.

Szintén nincs hagyománya, de több esetben van realitás a vadászok családtagjainak való külön programok szervezése, amely által a közös és mégis független üdülés hozzásegítheti a családokat a kellemesebb kikapcsolódáshoz és szórakozáshoz.

Kerékpáros turizmus	
Alprogram száma: 5.3.	Prioritás kategória: I
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A térségbe érkező turisták számának növelése	Az egészséges életmód népszerűsítése - a belföldi turizmus arányának növelése
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Turisztikai termékfejlesztés, infrastruktúra fejlesztése, marketing gazdaságfejlesztés, mezőgazdaság fejlesztés.
A szükséglet bemutatása:	A kerékpáros turizmus közkeletűsége, az egészséges életmód híveinek növekvő tábora, az olcsóbb és aktív pihenést preferáló turisták gyarapodó száma támasztja a kerékpáros turizmus feltételeinek biztosítása iránti igényt.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A térség több településén felmerült az igény kerékpárútvonalak és kijelölt kerékpáros túraútvonalak kialakítására. Az ilyen típusú turizmus az egyik leginkább környezetkímélő formája az idegenforgalomnak, emellett fejlesztése több más forma fejlődését is maga után vonja (fitness turizmus, műemlék-látogatások, gasztroturizmus, kempingezés, stb.). A feladat a megfelelő útvonalak kijelölése illetőleg kiépítése, karbantartása, információs táblákkal való ellátása, valamint kerékpárosok számára kiegészítő szolgáltatások biztosítása (pihenő- és szálláshelyek, szervizszolgáltatás, kerékpárkölcsonzók, stb.)
Érintett térségek:	A térség összes települése
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Önkormányzatok, kerékpáros szolgáltató vállalkozók, Magyar Turizmus Rt.
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. III. né. Piaci bevezetés a szállás kapacitás összehangolásával.
Javasolt eredménymutatók:	Túraútvonalak hossza, állapota, „forgalomszámlálás” adatai, szervizhálózat kiépítettsége, kölcsonzók száma
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatosága	Folyamatosan fejlesztendő, szorosan kapcsolódik a fizikai (szállás, étkezési, szórakozás) lehetőségekhez.

5.3. Kerékpáros turizmus

Főleg a külföldiek körében népszerű a kerékpározás, de itthon is növekszik azok tábora, akik vagy start és célállomás közötti útvonalat teljes egészében biciklivel teszik meg, vagy egy bizonyos területet járnak be két keréken. Tehát egyrészt átutazó közönségre, másrészt pedig kifejezetten a térségbe érkezőkre, a helyben található látványosságok iránt érdeklődőkre lehet számítani. Mindkét csoport számára az egyik sarkalatos pont a lehető legtisztább és a közúti forgalomtól mentes útvonalakon való haladás biztosítása. Ehhez kijelölt túraútvonalakra van szükség, amelyek érintik a térség látványosságait: „Hogy megérje betérni”.

Lehetőség szerint érdemes és ajánlott vezetővel lebonyolított kerékpáros körutak szervezése, melyeket meg lehet szakítani egy-egy csárdában tett látogatással. A fejlesztéshez szorosan kapcsolódik a szolgáltatások színvonalának emelése: információs pultok és táblák, kerékpár-kölcsönzési lehetőség elsősorban vasútállomások és távolsági buszállomások mellett, és szerviz szolgáltatások. Ezekhez természetesen szállás (pl. kempingek, turistaszállók) és étkezés biztosítása is ajánlott.

Családi,- és ifjúsági turizmus	
Alprogram száma: 5.4.	Prioritás kategória: I
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A térségbe érkező turisták számának növelése.	Az ifjúsági üdültetés lehetőségeinek bővítése - a belföldi turizmus jelentőségének növelése
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Turisztikai termékfejlesztés, infrastruktúra fejlesztése, marketing.
A szükséglet bemutatása:	A jövő visszatérő turistái és a jelenlegi olcsó, ugyanakkor változatos programlehetőséget igénylő ifjúság számára jelenleg kevés a megfelelő színvonalú tábor és az elhelyezési lehetőségek is korlátozottak.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A termékfejlesztés keretében elsősorban a fogadási kondíciók javításán és a programok változatosságának biztosításán van a hangsúly. A gyermekek számára a térség jellegzetességeit bemutató akciók jelentik az igazi vonzerőt, például: természetjárás, kerékpáros és gyalogtúrák, lovaglás alapjainak elsajátítása, régi mesterségekkel való megismerkedés, sportolási lehetőségek, stb.). Emellett a nap végén kulturális eseményekben való részvétel csak emelni tudja az program fényét.
Érintett térségek:	A térség minden, gyermekeket fogadó települése
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Önkormányzatok, iskolák, turisztikai szolgáltatók, természetvédelmi szervezetek
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. III. né. Piaci bevezetés a szállás kapacitás és programlehetőségek összehangolásával.
Javasolt eredménymutatók:	Egész évben működtethető turisztikai lehetőség
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatosan fejlesztendő termék, mely szorosan kapcsolódik a fizikai (programok, szállás, étkezés) lehetőségekhez.

5.4. Gyermek- és ifjúsági turizmus

Sokszor említett jelmondat, de tény, hogy a gyermekek a jövő nemzedéke, tehát az ebben a korban szerzett tapasztalatokat később hasznosítják. Ezért mindenképpen ajánlott figyelembe venni a véleményüket, a szerzett benyomásaik alapján tett javaslataikat, értékeléseiket.

Kisebb gyermekek részére játékos csoportfoglalkozások (játszóházak, táncházak, játékkészítés természetes anyagokból, kisebb séták vagy kerékpáros körutak, pónilovaglás, stb.), a 10-12 éves koron túliak részére több helyi jellegzetesség, nagyobb mélységben való bemutatása (kézműves táborok, lovaglás, kerékpártúrák, természetjárás - növényhatározások, állatokkal való ismerkedés, múzeumlátogatások, stb.) lehetséges.

A gyermekek elszállásolása megoldható nagyobb kapacitással rendelkező, olcsóbb panziókban, turistaszállókban vagy akár iskolák, óvodák tantermeiben, nyáron ezek udvarán felállított sátrakban, az étkeztetés a tanintézmények konyhái segítségével szintén nem okoz nagy problémát. Ők elsősorban a változatos és mozgalmas programokat igénylik, tehát részükre ez a fejlesztendő terület a hangsúlyosabb.

Gyógy- és fitness turizmus	
Alprogram száma: 5.5.	Prioritás kategória: I.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A térség arculatát meghatározó természeti értékekre építő termékek kialakítása	A térségbe érkező turisták számának növelése, komplex termékek kialakítása
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Kapcsolódás a többi termékcsoporthoz, marketing-, természeti környezetfejlesztési, gazdasági környezetfejlesztési programhoz.
A szükséglet bemutatása:	A térség magasabban fekvő települései és egy pár speciális adottságokkal (pl. termálforrás) rendelkező helyek környezeti feltételei, nyugalma, tiszta levegője, háborítatlan természeti környezete mind kihasználatlan adottságok, és egyben lehetőségek a gyógy- és fitness turizmus alapjainak megteremtését illetően.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A térségben elsőként a légúti megbetegedéseket gyógyító intézmény(ek), utókezelők és gondozók (pl. Hárskút, Lókút) létrehozásának lehetőségét kell megfontolni, valamint speciális intézmények (süket gyermekek részére gyógyüdülő és iskola Bakonyoszlopon) és a Gicen a meglévő termálforrást kihasználva termálfürdő kialakítását. Az intézmények alapvető követelményei a megfelelő szálláslehetőségek kialakítása - látogatók számára is, ezen felül pedig színvonalas kiegészítő gyógyszolgáltatások biztosítása.
Érintett térségek:	A gyógyüdülésre alkalmas települések (pl. Bakonyoszlop, Gic, Hárskút, Lókút), valamint a térség egésze sportlétesítmények kialakításával
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Önkormányzatok, idegenforgalmi szervezetek, egészségügyi intézmények, érintett sport szervezetek
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. III n.é. Piaci bevezetés a szállás kapacitás összehangolásával.
Javasolt eredménymutatók:	Bővülő turisztikai termék kínálat és turista szám, az exkluzív turizmus piacának növekedése
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Fizikai környezet megteremtésével, beruházásokkal együtt fejleszthető tovább.

5.5. Gyógy- és fitness turizmus

A gyógyturizmust a térség kiemelten a légúti megbetegedések kezeléseként, valamint „utókezelő” helyként képviselheti. A gyógyüdülőhelyek alapvető funkciója mellett (szakorvosi ellátás, kúrák és gyógytornák alkalmazása) megfontolandó az „alternatív” gyógykezelés egyes formáinak (gyógymasszázs, akupunktúra és akupresszúra, speciális étrend összeállítása, gyógynövényes kezelés, stb.) felhasználása a gyógyítás elősegítése érdekében. A gyógyulás fizikai formái mellett a szellemi felfrissülést szolgálhatják közösségi, kulturális programok, a környezet nevezetességeivel való megismerkedés, stb.

A gyógyintézményekhez ajánlott a látogatók számára szálláshelyeket biztosítani, melyekhez különböző pihenési, szórakozási lehetőségek járulhatnak.

A fitness turizmus szintén erre az infrastruktúrára építhet, kiegészítve néhány más sportolási lehetőséggel (edzőterem, kerékpározás, lovaglás, gyalogtúrák, teniszezési, golfozási lehetőségek, squash, stb.). E szorosan kapcsolódó termékek fejlesztése azon a feltételezésen alapul, hogy a gyógyulás, egészségmegőrzés napjainkban az egyik legerősebb utazásra készítő tényező. A potenciális vendégek eléréséhez szükség van az orvosok, biztosítók bevonására, ami speciális marketing eszközöket is igényel.

Kulturális turizmus	
Alprogram száma: 5.6.	Prioritás kategória: I.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A minőségi turizmus egyik alapköve: a kultúra jelentőségének növelése	A térség meghatározó vonzerejére építő termékek kialakítása
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Kapcsolódás a többi termékcsoporthoz, műemlékvédő programokhoz, marketing-, épített környezetfejlesztési programhoz.
A szükséglet bemutatása:	Egyrészt a programok színesítése, számának bővítése, másrészt az átutazó vagy egynapos kirándulás résztvevőinek marasztalása
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A turisták több napig a térségben marasztalása több alternatív lehetőség, a térségben található egyéb szórakozási lehetőség összekapcsolásával biztosítható amellet, hogy a szálláshelyek számának növelésére is sor kerül. A cél lehetőleg többnapos és többfajta igényt kielégíteni képes programok szervezése. (pl. várjátékok, farsangi, húsvéti, szüreti multságok, egy-egy híres emberhez vagy történelmi eseményhez kapcsolódó programok, stb.)
Érintett térségek:	Minden kulturális programot kínáló település
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Önkormányzatok kulturális intézmények
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. III n.é.
Javasolt eredménymutatók:	A szellemi élet megélénkülése, a kulturális programok számának növekedése, az eltöltött vendégéjszakák számának növekedése
Előkészítettség, hivatkozások:	
A program folytatása, folyamatossága	A programok feltételeinek megteremtése, folyamatos fejlesztése.

5.6. Kulturális turizmus

A kulturális élet Zircen és térségében két bázisra támaszkodik, és pedig a népi hagyományokat őrző és bemutató rendezvények, melyek elsősorban a gazdag népi kultúrával rendelkező falvakban tekinthetők meg, másrészt pedig a szellemi élet és történelmi emlékek színterei (pl. Zirc, Csesznek, Bakonybél, Veszprémvarsány, stb.).

A Bakony népi kultúrájának jellegzetessége a németajkú lakosság és a magyar szokások keveredéséből kialakult hagyományok. Több településen ma is őrzik ezeket a tradíciókat. Állandó néprajzi, helytörténeti kiállításokon megtekinthetők lakosság használati eszközei, mint pl. Bakonybél, Bakonyszentkirály (kovácsműhely), Csesznek, stb. Tudományos és kulturális emlékeket a szakmúzeumokban helyezték el, melyek közül kiemelkedők Bakonybélen az erdészeti - erdőtörténeti, Zircen agrárműszaki, természettudományi és néprajzi gyűjtemények. Egyedülálló értéket képvisel a zirci Reguly Antal Múzeum és műemlékkönyvtára (XIV. századtól) és a Bakonyi Természettudományi Múzeum (egyetlen vidéki természettudományi múzeumként) és könyvtára, valamint a zirci Arborétum, amely kb. 20 ha-os területét a XVIII. század második felétől gondozzák, gyarapítják.

A fenti példák is mutatják, hogy történelmi, kulturális és tudományos emlékekben a térség nem szenved hiányt. Ebből adódóan a turizmus fejlesztése során elsődleges feladat ezen értékek bemutatása, egyedi vonzerejük iránti érdeklődés felkeltése, összekapcsolása valamilyen eseménnyel, pl. kulturális körutak szervezése révén, de elképzelhetők a tudományos intézetek és múzeumok „nyílt napjai”, népművészeti rendezvények, fesztiválok, felvonulások, utcabálok, kirakodóvásárok, stb.

A néprajzi múzeumok, gyűjtemények szervezhetnek alkotóházakat, képzőművészeti táborokat is, ahol lehetőséget lehet biztosítani egyszerűbb használati tárgyak és emléktárgyak készítésének elsajátítására (pl. háziszóttések, hímzések, húsvéti tojások, ünnepi ételek, kékfestés, vasból, agyagból és fából készült tárgyak, stb.). Azon túl, hogy a vendégnek örömforrás, nagyban hozzásegíti a térséget egy szélesebb körű pozitív megítélés kialakításához.

Oktatási turizmus	
Alprogram száma: 5.7.	Prioritás kategória: I
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A turisztikai fogadókészség feltételeinek javítása, a vendéglátó réteg felkészültségi fokának javítása	Turisztikai szakképzettség mennyiségi és minőségi fokának javítása, a turizmusban új munkahelyek teremtésének elősegítése, tanulmányi csoportok fogadó feltételeinek javítása
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Turisztikai termékfejlesztés, marketingfejlesztés, képzési és munkahely teremtő programokhoz való kapcsolódás.
A szükséglet bemutatása:	Hiányzik a felkészült turisztikai szakképzett munkaerő. A természeti környezet egyedisége, a jó levegő lehetőséget nyújt diákok részére erdei iskolák, tanulmányi kirándulások és táborok megszervezésére.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	Több település rendelkezik diákcsoportok fogadására alkalmas iskolaépülettel vagy egyéb nagyobb befogadóképességű épülettel, amelyben nyári vagy az iskolai időszak alatt megszervezhetők tanulmányi táborok. A turizmus fejlesztéséhez szakképzett munkaerőre van szükség, amelyet át- vagy továbbképzési kurzusok formájában, illetőleg távoktatási formában el lehet sajátítani. Kiemelten fontos a gyakorlati oktatás - tanulmányi gyakorlat - alkalmazása.
Érintett térségek:	Oktatási intézményeket fenntartó települések
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Érintett önkormányzatok, oktatási intézmények - Veszprémi Egyetem befektetők Oktatási Minisztérium
Időbeni ütemezés:	A fogadási feltételek kialakítása: 1999. III. n.é. Termékfejlesztés: 1999. IV. n.é.
Javasolt eredménymutatók:	Egész évben meghirdetett és működő turisztikai lehetőség
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatosan fejlesztendő termék, mely szorosan kapcsolódik a fizikai (szállás, étkezés, szórakozás) lehetőségekhez.

5.7. Oktatási turizmus

Az oktatási turizmus két válfaja kaphat figyelmet a térségben. Egyrészt nagy a vonzereje az iskolások számára, akik a tanulmányi idejük egy részét mintegy szabadságként eltölthetik valamelyik falusi iskolában, üresen álló épületben, vagy akár erre specializálódott helyen (lásd Zánkai Üdülőfaló). Természetesen az oktatás tovább folya a helyszínen, színesítve azt a helyi sajátosságokkal - természet szépsége, állatfajok, népművészet, földművelés, állatgondozás, stb. - való ismerkedéssel. A diákok fogadásához a szállás- és étkezési feltételek biztosításán túl közös programok szervezését is ajánlott tervbe venni, mint pl. gyalogos, kerékpáros túrák, lovaglás tanulása, tájékozódási versenyek, múzeumlátogatás, stb.

Az oktatási turizmus másik, nem kevésbé fontos válfaja a turisztikai szakemberképzés feltételeinek kialakítása, amely magába foglalja a szellemi foglalkozásúak (turisztikai menedzser, információs adatbázis kezelő, szoftverfejlesztő, üzletkötő, stb.) mellett a legalább egy idegen nyelvet társalgási szinten beszélő szakácsok, pincérek, szállodai alkalmazottak és vendéglősök rétegét, akik a térség sajátosságaival, valamint az üzletvezetés alapjaival is tisztában vannak. Az át- és továbbképzési kurzusok helyszínen való megvalósítása mellett a távoktatás feltételeinek megteremtésére is lehetőséget kell adni, amelyben aktív partner lehet a Veszprémi Egyetem is.

Speciális érdeklődések: lovas turizmus	
Alprogram száma: 5.8.1.	Prioritás kategória: II
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
Speciális érdeklődésű vendégek fogadási lehetőségeinek megteremtése	A lovas sport népszerűsítése, üzleti célú lehetőségeinek jobb kihasználása
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Turisztikai termékfejlesztés, marketing-, mezőgazdaság fejlesztése.
A szükséglet bemutatása:	A térség egyik meghatározó vonzereje a lehetőségekhez mérten kihasználatlan potenciállal rendelkezik, amely a térség egész gazdaságára pozitívan hatna.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A meglévő lovardák és lótenyésztők programjainak bővítése, lehetőség szerint több ló tartásának elősegítése. A kínálati piac felmérését követően szükség szerint a turisztikai célokra igénybevehető lóállomány növelésének ösztönzése, a ló tartás körülményei javításához a támogatási rendszer feltételeinek megteremtése. A turisták csalogatásához lovas túraútvonalak kijelölése és a kiegészítő szolgáltatások (szállás és étkezési lehetőségek) biztosítása.
Érintett térségek:	A lovakat tartó települések (Bakonybél, Csesznek, Eplény, Fenyőfő, Pénzesgyőr)
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Érintett önkormányzatok, érintett vállalkozások Agrárkamara
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. III. né.
Javasolt eredménymutatók:	Egész évben meghirdetett és működő turisztikai lehetőség
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatosan fejlesztendő termék, mely szorosan kapcsolódik a fizikai (szállás, étkezési) lehetőségekhez.

5.8.1. Lovas turizmus

A Bakony nevezetességei elsősorban nem a lovas kultúrához kötődnek, ennek ellenére magángazdálkodók több településen is tartanak lovakat, sőt, versenyló tenyésztés is folyik. Ez a tény annak tudható be, hogy a lovas sport vonzza a külföldi és nagyvárosban élő jómódú és állatbarát vendégeket, és az ebben rejlő üzleti lehetőséget a vállalkozók is felismerték.

A tények ismeretében hátrányos a térségre nézve, hogy ezen adottságban leledző lehetőségek kihasználatlanok. Például nincs számú a „lovas fogadó és puszta”, amely a sportoláson kívül szállást és ellátást tud nyújtani a vendégnek. Ezen kívül szükség lenne a lovas programok színesítésére is. A természeti környezet megóvása érdekében kijelölt túraútvonalakra van szükség, amelyek nem a természeti ritkaságoktól elzárva haladnának, hanem vezető segítségével szervezett túra keretében lennének ezek az értékek bemutatva az érdeklődőknek. Ugyanez vonatkozhat a sétakocsizásokra, télen lovas szánnal megtett kirándulásokra. Emellett speciális foglalkozások feltételeinek megteremtése is megfontolandó, éspedig a lovaglás oktatása gyermekek, felnőttek és mozgássérültek számára (az érintett intézmény támogatásával közös szervezés keretében), melyhez kapcsolódnia kell a lótarás fortélyainak elsajátítása is.

Maga a lovas sportlehetőségek javítása mellett szükséges hangsúlyozni a kiegészítő szolgáltatások színvonalbeli növelésére való törekvést, éspedig a szállás és az étkezési lehetőségek javítását, a specialitások hangsúlyozását.

Speciális érdeklődések: egyházi és műemlékturizmus	
Alprogram száma: 5.8.2.	Prioritás kategória: II.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A térségbe érkező turisták érdeklődési körének bővítése	A térség egyházi és műemlék értékeire építő termékek kialakítása
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Kapcsolódás a többi termékcsoporthoz, marketing-, természeti környezetfejlesztési programhoz.
A szükséglet bemutatása:	A helyben található műemlékek a népi hagyományokat és történelmi nevezetességeket mutatják be, melyek részint feltáratlanok vagy gondozatlanok, részint korlátozott irántuk az érdeklődés. Az egyházi bázist a Zirci Ciszterci Apátság képviseli, amely szűk körben jelent vonzerőt a látogatók számára. Szükség van hosszú távon piacképes termékcsoport kialakítására.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A régebbi korok megmaradt emlékei a térségben is nagy jelentőséggel bírnak, amelyek karbantartásához, állapotuk fenntartásához, a pusztuló értékek megmentéséhez mindenképpen támogatás szükséges. Ezen értékek bemutatása, a nagyközönség előtt való megnyitása a térségi vonzerők sorát gyarapítja, növelve az idelátogató turisták számát, az eltöltött idő nagyságát.
Érintett térségek:	Minden település, kiemelten a jelentősebb egyházi és műemlékeket bemutató helyek
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Önkormányzatok, idegenforgalmi szervezetek, műemlékvédelmi intézmények, egyházak
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. III n.é.
Javasolt eredménymutatók:	Bővülő turisztikai termék kínálat és érdeklődő turisták száma, az exkluzív turizmus piacának növekedése
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatos fejlesztés és piaci bevezetés.

5.8.2. Egyházi és műemlékturizmus

Zirc városát a XI. század elején alapították Franciaországból érkező ciszterci rend tagjai, melynek a környéke az önálló bakonyi királyi erdőispánsághoz tartozott - a mai Veszprém megyéhez a XV. században csatolták. A XIII. századtól létezik a Cseszneki Vár is, mint a ciszterci rend kolostorának bázisa és egyben külső behatolók elleni erődje, valamint a jádsdi Csák nemzetség által alapított bencés monostor. A török hódoltság részeként Zirc környéke szinte teljesen elpusztult, amelyben sok műemlék is eltűnt vagy nagymértékben megrongálódott. Ezért a középkorból származó emlékek csak egy kis része maradt meg napjainkig. Az egyházi és történelmi, ma már nagyjából védett műemléki épületek mellett található a térségben eredeti állapotukban megőrzött falusi házak is.

Csak ezen nevezetességek kedvéért ritkán tesz meg a turista hosszabb utat, de az éppen itt üdülők számára remek alkalom a változatosság jegyében egy-egy híres épület vagy építmény megtekintése, egy romhoz való ellátogatás.

Annak érdekében, hogy ez valóban program lehessen, egyrészt a jobb szervezésre kell odafigyelni, másrészt pedig arra kell törekedni, hogy minél több, a régi korok emlékeit őrző épület fennmaradhasson. Ennek érdekében hatékony együttműködést kell szorgalmazni a műemlék-felügyeleti hivatallal illetőleg az illetékes tárcával.

Speciális érdeklődések: gasztro-, és borturizmus	
Alprogram száma: 5.8.3.	Prioritás kategória: II.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
Speciális termék bevezetése a turisztikai piacra	A térség adottságai sokszínűségének biztosítása
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Kapcsolódás a kerékpáros, lovas turizmushoz és a többi termékcsoporthoz, természeti környezet-, marketing fejlesztési programokhoz, infrastruktúra fejlesztéséhez.
A szükséglet bemutatása:	Mint minden tájegységének, Zirc térségének is megvan a maga ízvilága, amely szélesebb körben való bemutatására jelenleg kis számban van lehetőség. Ehhez hozzájárul az északi lankás területeken kis mennyiségű bortermelés, amely ismertsége nagyon korlátozott. Ezen adottság bekapcsolása a falusi és egyéb turizmusba - a vonzerők palettájának színesítéséhez - mindenképpen ajánlott.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A csárdák, éttermek számának növelése és minőségi fejlesztése mellett a helyi specialitások propagálása, néprajzi kutató munkával az egyedi ízvilág feltérképezése, jellegzetességek bemutatása. A pékségek, magángazdaságok bevonása. A helyi specialitásokhoz pedig helyben termelt borok kínálása, esetenként borutak szervezése nagyobb fős csoportok számára.
Érintett térségek:	Minden település
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Agrárkamara önkormányzatok, vendéglátóhelyek, idegenforgalmi szervezetek
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. III n.é. Piaci bevezetés a szállás kapacitás összehangolásával.
Javasolt eredménymutatók:	Bővülő turisztikai termék kínálat és turista szám, a bortermelés és eladás volumenének növekedése
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatos fejlesztés és piaci bevezetés, a bortermelés fizikai környezetének javítása, beruházások biztosítása

5.8.3. Gasztroturizmus

A helyi népi hagyományok, melyeket a német nemzetiségi szokások színesítenek, nyomot hagytak az étkezési szokásokon is, ám a helyi specialitások a nagyközönséggel való megismertetésére kevés példa van. Ezért a cél a speciális ételeket kínáló vendéglátóhelyek (csárdák, ökörsütés, vadételek, stb.) számának növelése, a minőségi szolgáltatások elterjesztése alacsonyabb osztályú éttermek esetében is, valamint az, hogy minél több helyen csak a környékre jellemző ízeket lehessen kínálni. Ehhez nagy segítséget jelenthet a helybeli tapasztaltabb háziasszonyok megkérdezése.

A vendégvadász lehetőségeinek színesítése egy-egy bortúra útvonal szervezésével oldható meg. Tény, hogy a térség nem tartozik a boráról híres vidékek közé, de az északi lankásabb területeken néhány gazda foglalkozik szőlőtermesztéssel és borkészítéssel. A vendéglőbe való betérést programként színesítheti egy-egy pince meglátogatása, ami megoldható akár lovas fogatokon is - növelve az esemény fényét. A kényelem és szolgáltatás minőségének javításához kapcsolható a fogadásra alkalmas pincehelyiségek és szálláslehetőségek biztosítása is.

Speciális érdeklődések: incentiv turizmus	
Alprogram száma: 5.8.4.	Prioritás kategória: II
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A térségbe érkező turisták számának növelése, komplex termék kialakítása	A térségbeli vállalkozások kapcsolatainak erősítése, magas fajlagos költségű turisták elérése
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Turisztikai marketing, és szervezetfejlesztés, infrastruktúra fejlesztés, kapcsolódás a többi termékhez
A szükséglet bemutatása:	Szétaprózott, nem eléggé hatékony a gazdasági, kulturális kapcsolattartás a térség partnereivel. Rendezvények, komplex szolgáltatás-csomagok hiányában az utazók kevés időt töltenek a területen, nincsenek pénzköltésre motiváló szolgáltatások.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	Termék kialakítása: rendezvények megszervezése, technikai háttere megtermelése, kiegészítő szolgáltatások (szórakozási lehetőségek) bővítése. Infrastruktúra fejlesztése: szálláshelyek, szolgáltatások színvonalának emelése. Az üzleti-kulturális partnerek elérése, megnyerése. Interaktív utazásokhoz magas színvonalú szolgáltatások, különleges programok biztosítása.
Érintett térségek:	Az összes település, kiemelten Zirc, Csetény, Fenyőfő, Lókút, valamint a fogadásra alkalmas épületekkel rendelkező települések
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Önkormányzatok, utazási irodák, kistérségi fejlesztési szervezet, panzió-, szállodatulajdonosok és érintett intézmény tulajdonosok, turisztikai szolgáltatók
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. III. né. Piaci bevezetés a szállás kapacitás összehangolásával.
Javasolt eredménymutatók:	Egész évben meghirdetett és működő turisztikai lehetőség
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatosan fejlesztendő termék, mely szorosan kapcsolódik a fizikai (szállás, előadóterem építési) lehetőségekhez.

5.8.4. Értekezletek, szemináriumok, incentív túrák

Az üzleti (vagy hivatás) turizmus elsősorban a kistérség külső gazdasági, kulturális kapcsolataira támaszkodhat. A meglévő szálláskapacitás bővítése mellett szükség van különböző méretű szemináriumi termek kialakítására. A meglévő művelődési házi helységek és a kiépített idegenforgalmi tanyák alkalmasak lehetnek a rendezvények lebonyolítására, de a technikai háttér (hangosítás, videó, kivetítők, számítógépek) fejlesztésére szükség van.

Az üzleti találkozók, szemináriumok résztvevői a rendezvények mellé színvonalas szórakozási, étkezési lehetőségeket igényelhetnek (éttermek, éjszakai szórakozó helyek, bárók, fitness-termek, lovaglás, kerékpártúrák, vadászatok).

Az incentív túrák fogadásához ezek mellett szükség van fantáziadús, egyedi programok szervezésére, a vendégekkel való kiemelt törődésre.

Ez a típusú turizmus az egyik legjövödelmezőbb forma, hiszen a vendégek többnyire cégük számlájára utaznak, költhetnek.

Az infrastruktúrával szemben támasztott követelményei ugyan magasak, de viszonylag egyszerű a potenciális vendégkör elérése, hiszen minden kapcsolat felhasználható az üzleti turizmus fejlesztésére, csak tudatosítani kell a lehetőségeket a partnerekben.

Speciális érdeklődések: téli sportturizmus	
Alprogram száma: 5.8.5.	Prioritás kategória: II.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A térségbe érkező vendékek számának növelése, a tartózkodási idő növelése	Piaci szegmensek elérése komplex termékek révén
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Többi termékcsoporthoz, marketing-, szervezetfejlesztés, természeti környezetfejlesztés
A szükséglet bemutatása:	Nincsenek programok, rendezvények, sőt, létesítmények sem (kivéve Eplény) nagyon, amelyek képesek lennének arra hogy a térségbe a vendégeket csalogassák a téli időszakban, holott a táj egyedi vonzereje éppoly erős, mint a nyári hónapokban.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	
Érintett térségek:	Egész kistérség, kiemelten Bakonybél, Eplény, Csesznek, Fenyőfő, Tés és a többi bakonyi település
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Önkormányzatok, idegenforgalmi szervezetek, sportegyesületek és az érintett szakmai szervezetek, turisztikai szolgáltatók
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. III. n.é. Piaci bevezetés a szállás kapacitás összehangolásával.
Javasolt eredménymutatók:	Bővülő turisztikai termék kínálat és turista szám
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatos termékfejlesztés, piaci bevezetés.

5.8.5. Téli sportturizmus

Bakonyban a téli sportoknak komoly hagyományai vannak, erről tanúskodnak a század elejétől 1945-ig létezett sí- és korcsolyaegyletek. Manapság azonban egy-két helytől eltekintve (pl. Eplény), ahol a gyakorlatban működnek a sípályák, a vendéglátó és szálláshelyek, csupán a lehetőség adott, vagyis a környezet, a fogadó feltételek hiányoznak.

Első lépésként biztosítani kell a sífutásra alkalmas útvonalakat (nyáron gyalogos és kerékpáros utak), lehetőleg összekötve minél több települést, amelyeket lovas szánvaló közlekedésre is igénybe lehet venni. Ezen kívül pedig szánkó és lesikló sípályák kialakítását is ajánlott megfontolni olyan terepeken, ahol nincs tervbe véve fásítás, és alacsony mértékű az erózió veszélye.

Az említett lehetőségek megvalósításával már külön támogatás nélkül is megszorodnak a sípályák és útvonalak közelében a vendéglátó helyek, presszók, büfék, ahol egytálélt, helyi specialitást, forralt bort, stb. kínálnak. Feltehetően növekszik a szálláshelyek száma is, ahol a jómódú vendégkör mellett pl. turistaszállókban a hazai, szűkebb költségvetéssel rendelkező turisták is megpihenhetnek.

A téli sportok színesítése érdekében szabadtéri rendezvények meghirdetése ajánlható, pl. tábortűz és ökörsütés, játékos vetélkedők, sífutó és lovas szán verseny, a Mikulás körútja, vízkereszti nyitóbál, stb.

Speciális érdeklődések: várturizmus	
Alprogram száma: 5.8.6.	Prioritás kategória: II
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
Speciális érdeklődésű vendégek fogadási lehetőségeinek megteremtése	A Cseszneki Vár történelmi jelentőségének növelése, üzleti célú lehetőségeinek jobb kihasználása
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Turisztikai termékfejlesztés, marketing és infrastruktúra fejlesztése.
A szükséglet bemutatása:	A térség egyik leginkább kihasználatlan vonzereje a Cseszneki Vár: hiányoznak a vonzó szórakoztató és ismeretterjesztő programok, hiányos a fogadó infrastruktúra, nincs megfelelő hírverés.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	Programszervezés: a vár történelmét alapul véve kiállítások, várjátékok, vásárok, népzenei fesztiválok, társasági összejövetelek (pl. divatbemutatók) rendezése. A tulajdonviszonyok tisztázását követően az építmény állagának megóvása, a nagyközönség fogadásához étkezőhelyek, ajándéktárgy árusítás, a környezet tisztántartásának biztosítása.
Érintett térségek:	Csesznek és környéke
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Érintett önkormányzatok, Műemlékvédelmi Hivatal Nemzeti Örökség Minisztériuma
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. III. né.
Javasolt eredménymutatók:	Egész évben meghirdetett és működő turisztikai lehetőség
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatosan fejlesztendő termék, mely szorosan kapcsolódik a fizikai (szállás, étkezési) lehetőségekhez.

5.8.6. Várturizmus

A Cseszneki Vár a fekvése és könnyű megközelítése folytán (82-es út mellett) a térség egyik leginkább vonzó és ehhez mérten a legkevésbé kihasznált adottsága. A Nagyvázsonyi Vár példájához hasonló fejlesztésekre Ceszneken eddig valószínűleg azért nem került sor, mivel rendezetlenek a tulajdonviszonyok és a hatáskörök (a helyi önkormányzat és a műemlékvédelmi hivatal, illetőleg a Nemzeti Örökség Minisztériuma).

A Vár területén megrendezésre kerülő programok (idegenvezetés több nyelven, lovagi tornák, korabeli ételek, eszközök készítése, stb.) kötődhetnek a történelmi emlékekhez, személyekhez (pl. tatárjárás, török hódoltság, Rákóczi féle szabadságharc, a lakosság újratelepítése, napóleoni háború, a szabadságharc, stb.).

A programok kiegészítőjeként meg kell szervezni a Vár állagának megóvását és fokozatos helyreállítását, valamint a környezetének tisztántartását és tartatását, büfé, presszó, ajándéktárgybolt üzemeltetését is.

**Speciális érdeklődések: bánya és barlangturizmus, raftig és „túlélő”
turizmus**

Alprogram száma: 5.8.7.	Prioritás kategória: III
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
Speciális érdeklődésű vendégek fogadási lehetőségeinek megteremtése	A Dudari bánya bezárása utáni hasznosítás és speciális élmény szerzése, meglévő barlangok hasznosítása szakmai turisták számára, irányított, de rendkívüli élményt igénylők programjainak szervezése
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Turisztikai termékfejlesztés, marketing és infrastruktúra fejlesztése.
A szükséglet bemutatása:	A térség egyik országosan is egyedülálló lehetősége lenne a Dudari bánya bezárás utáni turisztikai hasznosítása, hasonlóan a meglévő barlangokhoz. Ezeknek együttesen nemzetközi vonzerejük is lehetne. A kistérség megfelelő rafting helyeinek feltérképezése.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A tulajdonviszonyok tisztázását követően az építmény állagának megóvása, a nagyközönség fogadásához a feltételek megteremtése. Bányatúrák, múzeum szervezése, bemutatása, ajándéktárgy árusítás, a környezet tisztántartásának biztosítása. A barlangokba szakmai turisták részére túrák szervezése. Rafting és „túlélő” túrák szervezés a Bakony megfelelő helyein.
Érintett térségek:	Dudar, és a kistérség barlangjai és érintetlen de feltárható rafting túrákra alkalmas helyei (sziklamászás, vadvíz, erdő mélye repülés ernyővel stb.)
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Érintett önkormányzatok, Bányakapitányság Környezetvédelmi Minisztérium Utazásszervezők
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. III. né.
Javasolt eredménymutatók:	Egész évben meghirdetett és működő turisztikai lehetőség
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatosan fejlesztendő termék, mely szorosan kapcsolódik a fizikai (szállítás, étkezési) lehetőségekhez.

5.8.7. Bánya és barlangi rafting, „túlélő”turizmus

A Dudari bánya bezárása után a felső szinti járatok megőrzése, kialakítása nagyközönség számára történő bemutatásra. (Természetesen nem tömegturizmus, hanem speciális érdeklődések kielégítésére, betartva a szükséges és meghatározandó szabályokat.

Ki kell alakítani egy múzeumot a bánya történetéből, szerszámaiból, ásványaiból, a munka végzésének folyamataiból és változásából.

Emlék és ajándéktárgyakat kell kialakítani a témához illesztve.

Programokat lehet szervezni szintén a témához illeszkedően.

A barlangi és rafting turizmus keretében elsősorban a szakmai közönséget megcélözva fel kell tárni a meglévő barlangok, túrautak és vízfolyások bemutatathatóságát, korlátait, feltételeit.

Meg kell szervezni a bemutathatóságot és programokat kell szervezni a témához illeszkedően ill. kísérőprogramokat a résztvevők és a családtagok részére is.

A programok kiegészítőjeként meg kell szervezni a bánya és a barlangok és a természet állagának megóvását és fokozatos helyreállítását, valamint a környezetének tisztántartását és tartatását, büfé, presszó, ajándéktárgybolt üzemeltetését is.

A vendégfogadás tartalmi szempontból történő fejlesztése mellett a formai elemek javításáról is gondoskodni kell. Ebbe a körbe tartozik a fogadóterületek környezeti minőségének javítása, a szálláslehetőségek fejlesztése, valamint a turisztikai szolgáltatások bővítése, a meglévők színvonalának javítása mellett.

1. Az életszínvonal növekedésével a kirándulók a számukra idegen környezetben is elvárják a kényelmet, melyhez az ápolt környezet, az udvarias kiszolgálás és minőségi (problémamentes, a turista igényeit szemelőtt tartó) szolgáltatás is hozzátartozik.
2. A térségben a következő szállástípusokban képzelhető el nagyfokú modernizálás: a hagyományos szállodai forma (szállók, panziók, igény szerint apartmanok), fizető vendéglátás (a falusi turizmus erre a formára támaszkodik szolgáltatásaival) és a főleg nyári időnyben űzhető és népszerű táborozási - kempingezési forma.
3. A helybeliek és az idelátogatók számára egyaránt fontos az ápolt, szép környezet, a település arculatához illő épületek és egyéb létesítmények megléte. Ennek megvalósítása érdekében nem is annyira az anyagi forrásokon van a hangsúly, hanem az összefogáson.

A felsorolt hiányosságok alapján a következő szükségletek fogalmazódnak meg:

- ⇒ a programok fényét emelő színvonalas szolgáltatások számának növelése, a meglévők minőségi javítása,
- ⇒ a különböző céllal és minőségi elvárással érkező vendégek fogadására alkalmas szálláslehetőségek biztosítása,
- ⇒ kulturált és környezetvédelmi szempontból megfelelő települési környezet kialakítása.

Program prioritások

Prioritási kategória	Az alprogram száma	Az alprogram neve:
I.	6.1.	Turisztikai szolgáltatások fejlesztése
	6.2.	Kereskedelmi szálláshelyek bővítése és színvonalának emelése
	6.3.	Turisztikai oktatás továbbfejlesztése
II.	6.4.	Települési környezet fejlesztése
	6.5.	Turisztikai minőségbiztosítási rendszer kialakítása
	6.6.	Egységes turisztikai menedzser szervezet felállítása

Turisztikai szolgáltatások fejlesztése	
Alprogram száma: 6.1.	Prioritás kategória: I.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A térségbe érkező turisták számának növelése	A térségben a minőségi turizmus alapját jelentő színvonal megteremtése
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Kapcsolódás az összes termékcsoporthoz, marketing-, gazdasági környezetfejlesztési programhoz
A szükséglet bemutatása:	A térség hiányos felszereltségű, kevés kivétellel nem megfelelő színvonalú szolgáltatással rendelkezik.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A ma meglévő szolgáltatások (étkezés, szórakozás, sportolási és pihenőhelyek) a már kialakult turisztikai centrumok fogadóhelyein kívül nem tudják az igényelt színvonalat kínálni a turisták számára, tehát ezek minőségi javítását kell előtérbe helyezni, valamint a szolgáltatások sokszínűségének fokozása érdekében új lehetőségek nyújtásához is megfelelő támogatást kell biztosítani.
Érintett térségek:	A térség minden települése, kiemelten az idegenforgalmi szempontból érintett és szóba jöhető létesítményeket.
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Önkormányzatok, turisztikai szolgáltató szervezetek és vállalkozók, Kereskedelmi és Iparkamara, Kézműves Kamara, BÖSZ és vállalkozásfejlesztési központ
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. III n.é. Piaci bevezetés a szállás kapacitás összehangolásával.
Javasolt eredménymutatók:	Bővül a turisztikai és egyéb szolgáltatások száma, az exkluzív turizmus piacának növekedése
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatos bővítés és minőségi javítás, a beruházásokkal együtt fejleszhető tovább.

6.1. A turisztikai szolgáltatások fejlesztése

A meglévő és ezután kijánlásra kerülő programok nem élvezhetők igazán akkor, ha a hozzá kapcsolódó szolgáltatások színvonala nem éri el a kívánt szintet. Az alapvető kívánalmak, mint megfelelő szálláshelyek, étkezési lehetőségek és a jó közlekedési feltételek, tehát ezen igényeken túl a turisták kiegészítéseket is kívánnak, mint gépkocsi szerviz és üzemanyagtöltő állomások, vásárlási lehetőségek (szuvenír és háztartási cikkek egyaránt), pénzügyintézetek elérhetősége, orvosi és fogorvosi ellátás, vagy akár számítógépes kapcsolat, de ebbe a kategóriába tartozik az udvarias kiszolgálás és a nyelvtudás is.

A turizmusfejlesztéshez ezért szorosan kapcsolódik a többi gazdasági ág párhuzamos fejlesztése, kiemelve a helyi vállalkozók számára szervezett gazdasági jellegű tanfolyamokat és tanácsadást, valamint a szakszerű vendéglátás elsajátításához való tudnivalók oktatását - beleértve a külföldi vendégekkel az alapfokú kommunikáció feltételeinek megteremtését.

Kereskedelmi szálláshelyek bővítése és színvonalának emelése	
Alprogram száma: 6.2.	Prioritás kategória: I.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
Komplex szolgáltatási csomaggal a vendégek hosszabb ideig maradásra bírása	A térségbe érkező vendégek szállásigényeinek kielégítése
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Turisztikai marketing, kereskedelem fejlesztése, infrastruktúra fejlesztése, programszervezés, információs hálózat fejlesztése
A szükséglet bemutatása:	A térség szálláskapacitása elsősorban néhány nagyobb településre, panzióra és a különösebb vonzerővel rendelkező helyekre korlátozódik. Kevés az olcsóbb szálláshely, a községekben kivehető szoba vagy apartman, a nagyobb csoportokat fogadni tudó szálláslehetőség, stb.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A helyi hagyományokra építve, a vendégek igényeinek figyelembe vételével a térség minél több településén és tanyájának megfelelő színvonalú szálláslehetőségek biztosítása. Az ilyen irányú vállalkozók részére az önkormányzatok oldaláról megfontolandó vállalkozói és működési kedvezmények biztosítása. A szállásadóknak a hatékonyság növelése érdekében mindenképpen tartaniuk kell a kapcsolatot a megszervezésre váró térségi információs hálózattal, többek között a turisták felmerült igényeinek feltérképezése céljából.
Érintett térségek:	A kistérség minden települése
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Turisztikai vállalkozók, szállásadók, érintett szakmai szervezetek, turisztikai szolgáltatók
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. II. n.é.-től folyamatosan
Javasolt eredménymutatók:	Bővülő szállás kínálat és növekvő turistaszám
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatos bővítés és minőségi javítás.

6.2. Kereskedelmi szálláshelyek bővítése és színvonalának emelése

A térség szállodai kapacitása mindenképpen bővítése szorul. A széleskörű rendezvény-csomagok kidolgozásával és piaci bevezetésével, amelyek többnapos változatos programokat ígérnek, megnő az igény a szállásadók szolgáltatásai iránt is. A beruházások megkezdése előtt mindenképpen érdemes megfontolni, hogy frekvenciát, jó megközelíthetőséget, az adott rendezvény vagy létesítmény közelsége, megfelelő infrastruktúrális szint, reklámlehetőség szempontjából melyik az ideális terület a létesítmény számára. Új épületek emelése nem feltétlenül szükséges, az elhagyott és elhanyagolt épületek átalakítások után szintén igénybe vehetők. A nagyobb férőhelyes épületek esetében ajánlatos számításba venni, hogy az műszakilag megfeleljen nagyobb közösségi rendezvény megtartására, vagy oktatási célú programok, kiállítások, divatbemutatók szervezésére is.

A falusi turizmus megszervezése a közösség és az egyén számára egyaránt nagy haszonnal járó tevékenység. Kiegészítő jövedelemként vagy „főállásban” a lakosság egy részének biztos megélhetési forrást jelent. Az ilyen irányú vállalkozásokat beruházásra ösztökéli az önkormányzat részéről a „beindulás” időszakában bevezetett adókedvezmények biztosítása.

Sátortáborok és lakókocsis kempingezések számára kiváló lehetőségek vannak több település szélén. A már meglévő kempingek fejlesztésével párhuzamosan az új helyek kialakítása során biztosítani kell a kiegészítő szolgáltatásokat, és figyelembe kell venni, hogy a létesítmény közelében sokszínű szórakozási lehetőség álljon rendelkezésre. A turisták jelentős része hódol eme természetközeli, önellátó üdülési formának, éppen ezért minél több látogató idecsalogatásához a vállalkozóknak érdemes kihasználni a lehetőséget.

Települési környezet fejlesztése	
Alprogram száma: 6.3.	Prioritás kategória: II.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A turisták és a térség állandó lakossága közérzetének javítása	A települések belterületeinek megóvása, minőségének javítása
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Turisztikai marketing, infrastruktúra fejlesztése
A szükséglet bemutatása:	A kényelmesebb és igényesebb, ugyanakkor környezetbarát életforma meghonosítása
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A települések arculatának megtervezése és kialakítása során (faluszépítés) figyelembe kell venni a természeti környezet és a lakosság igényeit is. A faluszépítés összefogja a zöldterületek, parkok gondozását, virágos ágyások kialakítását, a köztéri hulladékgyűjtők és az illemhelyek számának növelését és környezetbe illő formáinak elterjesztését. A helyi lakosságot és a szolgáltatókat egyaránt „be kell oltani” a környezetkultúra magasabb színvonala iránti igényével. Egy idő után természetes állapot kell, hogy legyen a környezetbarát imázs, amelyet a környezettudatos polgárok alakítják.
Érintett térségek:	Az egész kistérség, kiemelten a turisztikai szempontból érintett helységek
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	önkormányzatok, érintett szakmai szervezetek, környezetmérnökök bevonásával turisztikai szolgáltatók és civil szervezetek
Időbeni ütemezés:	Termékfejlesztés: 1999. II. n.é.-től folyamatosan
Javasolt eredménymutatók:	Létesítmények száma, zöldterületek száma, gondozottsági foka, javuló közérzet a lakosság és a turisták körében
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatos bővítés és minőségi javítás.

6.3. A települések környezetének javításához szolgáltatások fejlesztése

Az ápolts és tiszta környezet éppúgy az élethez tartozik, mint a megélhetés vagy a művelődés biztosítása. A már ismert és köztudott nyugati példák a térség számára is egyfajta útmutatóként szolgálhat, hiszen a legszerényebb adottságokkal bíró község (vagy tanya) vonzereje is többszörösére nő, amennyiben képes rendezett és gondozott településképet nyújtani.

A településkép javításához virágos és tiszta utcák, parkosított főterek, fából, vasból vagy kőből készített utcabútorok (világítóttestek, padok, útirányjelző és információs táblák, hulladékgyűjtők, stb.) felszerelése javasolt. Ehhez vállalkozók felkutatása (pl. fakitermelők és feldolgozók, kovács, stb.) és megbízása, az állandó ápoltság eléréséhez pedig például munkanélküliek foglalkoztatása lehetséges. A lakosság hajlandóságát ösztönözheti egy helyi verseny megfelelő díjazással az ápolts porták számának szaporodása érdekében.

Turisztikai minőségbiztosító rendszer kialakítása	
Alprogram száma: 6.4.	Prioritás kategória: I.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A minőségbiztosítással a várható turisták bizalmának elnyerése, tájékoztatása a különböző szolgáltatások színvonaláról.	A térségbe érkező vendégek garantált és választható minőségű szolgáltatásokról történő tájékoztatása.
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Turisztikai marketing, kereskedelem fejlesztése, programszervezés, információs hálózat fejlesztése
A szükséglet bemutatása:	A térség szállás-, szolgáltatás, rendezvény és egyéb kapcsolódó turisztikai szolgáltatásainak felmérése, minősítése, folyamatos ellenőrzése, a minősítő és ellenőrző szervezet felállítása, folyamatos tájékoztatás az eredményekről. A vállalkozók segítése a kívánt minőség elérésére és megtartására stb.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A meglévő minősítési rendszerek összehangolása és továbbfejlesztése után egységes minősítő és minőségbiztosító rendszer bevezetése. A minősítések elvégzése a koncepcióban leírtak szerint. A folyamatos ellenőrzés megszervezése. A folyamatos tájékoztatás biztosítása. A vállalkozók szakmai segítése a kívánt cél elérésében.
Érintett térségek:	A kistérség minden települése
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	Turisztikai vállalkozók, szállásadók, érintett szakmai szervezetek, VKIK turisztikai szolgáltatók
Időbeni ütemezés:	2000-től folyamatosan
Javasolt eredménymutatók:	Bővülő szállás kínálat és növekvő turistaszám
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatos bővítés és minőségi javítás.

6.4.

Turisztikai minőségbiztosító rendszer bevezetése

A cél, hogy a magyar és nemzetközi turisták részére speciális szolgáltatásként egy garantált színvonalat nyújtó idegenforgalmi hálózat alakuljon ki.

Ennek alapja már működik a vendéglátóhelyek esetében, ahol a Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara minősíti az egységeket.

Minősítési rendszerük továbbfejlesztésével, és támogatásával, valamint a minőségbiztosítás bevezetésével egy egységes megyei ill. térségi rendszer alakulhat ki, mely akár egy országos rendszer alapja is lehet.

A hálózat tagjai csak megfelelő színvonalú, megyei minősítést elnyert vállalkozások lehetnek, akik kiérdemlik a turisták szimpátiáját és megbecsülését, vállalják a minősítési követelmények betartását.

A hálózatba jelentkező cégek minősítése a minősítő szervezet által kidolgozott speciális, minőségellenőrzési rendszer szerint történik.

A rendszer konform kell, hogy legyen az ISO-9000 -el, és rövidtávon, el lehetne érni, hogy **hivatalos ISO minősítésnek is elfogadható** legyen a komplex idegenforgalmi minősítések területén.

A minőségellenőrző rendszer minősítési része három lépcsős lehet:

- A minősítés első lépéseként audit tevékenység keretén belül az 1sz. mellékletben részletezett tartalmú ellenőrző lista kerülne felvételre szakvéleményekkel ellátva.
- Majd egy állandó szakértői csapat a leadott bírálatok és kitöltött vizsgálati kézikönyv, valamint saját tapasztalatai alapján előterjesztést tesz a végső zsűri részére.
- Az előkészített bírálatok alapján egy nemzetközi, szakmailag elfogadott szakértőkből álló grémium (a kamara keretein belül), a ítéli oda az általuk megfelelő színvonalat elérteknek a minősítést.

Minden fázisba az érintett szakmai szervezetek, **kamarák** és az idegenforgalom állami irányító szervezetei, a megye és a RIB delegálhatnának tagokat.

A rendszer szerinti ellenőrzés, átvilágítás mindazon cégeket, szervezeteket érinti, akik ezt **önként vállalják**. A vállalkozókat ebben az önkéntességben az (is) motiválhatja, hogy bekerüljenek egy címjegyzékbe - kalauzba amelyik a legfontosabb PR és marketing információkat tartalmazza, és mely alapján készülhet a nemzetközileg terjesztett marketing kiadvány.

A minősítés szakmai csoportonként történik.

Az ellenőrző auditon belüli eseti visszaellenőrzéseket maguk a vendégek és a be nem jelentett ellenőrök végzik el, akik észrevételeiket közvetlenül a minősítő szervezethez juttatják el. A minősítésre méltatlanná vált szolgáltatók pl. a magyar és külföldi autókлубok rendszeresen megjelenő újságaikban, az interneten és a Magyar Turizmus Rt. és a kamarák kiadványaiban azonnal meghirdetésre kerülnek.

A minősítési folyamat során feltárt hiányosságok kiküszöbölésére a minősítő szervezet a vállalkozók részére komplett programot és szükség esetén kivitelezői, minősített beszállítói, ajánlati jegyzéket is szolgáltat.

A minősítettekről rendszeresen, nagy példányszámú, színes több nyelvű marketing kiadványt érdemes megjelentetni. Terjesztése a turisták által leglátogatottabb helyeken lehetne.

A kiadványban található egységeket felkereső vendégek részére garantálni kell azt, hogy ha ezen egységeket választják pihenésük, időtöltésük, étkezési, szórakozási helyük céljaként, akkor joggal lehetnek biztosak abban, hogy mind a szolgáltatásban, mind a felajánlott, felszolgált anyagok tekintetében, az árképzést is beleértve, a legjobb színvonalú szolgáltatást, emberi kapcsolatot kapják.

A rendszer lényege, hogy a nyugati turisták által már megszokott, ismert rendszer szerint történjen az adatok összeállítása és közlése is, és amit a belföldi és EU-béli turisták is elfogadnak.

Egységes turisztikai menedzser szervezet felállítása	
Alprogram száma: 6.5.	Prioritás kategória: I.
Az alprogram célja:	
Általános cél:	Konkrét cél:
A meglévő turisztikával is foglalkozó szervezetek együttműködésének és fejlesztésének kialakítása.	A BÖSZ a VKIK és a Zirc-Inform turisztikai szervező tevékenységének összehangolása, egységes önfenntartó menedzser szervezet felállításának elősegítése.
Kapcsolódás más stratégiai célokhoz	Turisztikai marketing, kereskedelem fejlesztése, programszervezés, információs hálózat fejlesztése
A szükséglet bemutatása:	A meglévő szervezetek (BÖSZ, VKIK, Zirc-Inform) munkamegosztásának pontosítása, egységes fejlesztési terv kidolgozása, együttműködés bővítése.
Az alprogram tartalma, rövid leírása:	A meglévő szervezetek feltárják a párhuzamosságokat, hiányokat. Együttes szervezet és feladatfejlesztést hajtanak végre. Közös munkatervet és marketing PR stratégiát dolgoznak ki. Közösen fejlesztik szervezetüket, és idővel egy szervezetté állnak össze. Témákra projektmenedzsereket vesznek fel. Segítik az önkormányzatok, vállalkozók, szolgáltatók munkáját, segítik a turisták tájékozódását, megteremtik a turisztikai alpinfrastruktúrát.
Érintett térségek:	A kistérség minden települése
Érintett szervezetek, a megvalósulás mechanizmusa:	BÖSZ VKIK Zirc-Inform önkormányzatok, turisztikai vállalkozók, szállásadók, érintett szakmai szervezetek, VKIK turisztikai szolgáltatók
Időbeni ütemezés:	2000-től folyamatosan
Javasolt eredménymutatók:	Bővülő fejlesztési lehetőségek, megvalósuló fejlesztések, hatékony munkavégzés, önfenntartás erősödése.
Előkészítettség, hivatkozások:	Működő állami, regionális és megyei támogatások, pályázatok
A program folytatása, folyamatossága	Folyamatos bővítés és hatékonyság javítása.

6.4.

Egységes turisztikai menedzser szervezet felállítása

A program megvalósításának fő koordinátora a térségfejlesztési társulás operatív szervezete lehet.

Így a BÖSZ operatív szervezetét fejleszteni kell létszámban és eszközökkel is.

Ennek több feltétele van :

- Be kell gyűjteni a térség információit és naprakészen kell tartani. Itt a turisztikai információkat a Zirc-inform végzi és végezheti. Ezt kell kiegészíteni önkormányzati és üzleti információkkal és ez együtt lehetővé teszi egy pl. a vezetékes hálózatokon működtethető interaktív információs hálózat gyors kiépítését és önfenntartását.
- Fel kell venni projektmenedzsereket, akik felelősek az egyes szakmai területek fejlesztéséért. A projektmenedzserek fizetését pedig jól előkészített projektek pályázásával, beindításával lehet megalapozni. Pl.: Megpályázott támogatásokból el lehet készíteni a kistérség túrakerékpár útvonalát a teljes kiegészítő szolgáltatási, program, és szolgáltatási háttérrel együtt. El lehet készíteni a szükséges térképet leírásokat, táblarendszereket, közmunkával a túraútvonal kialakítását, fenntartását. A célterület belföldi és testvértelepülési érdeklődőivel próbatúra kell szervezni, majd megfelelő marketing tevékenység után mint piacérett projektet meg kell hirdetni profitorientált szervezetnek történő eladásra.
- Az ebből befolyt összegből lehet újabb projektmenedzsereket felvenni.
- Hasonlóan folytatni a fejlesztést addig, amíg a kistérség fejlesztése szempontjából legfontosabb kvalifikált projektmenedzserekkel nem rendelkezik a kistérség.
- A várható teljes létszám kb. 10 év. Ennek felbővülési ideje kb. 8 év.
- A projektmenedzserek nonprofit irodaként működve segítik az önkormányzatokat szakmai, pályázati anyagokkal, információkkal, konkrét szakmai anyagok készítésével és a projektek menedzselésével. Hasonlóképpen megbízást vállalhatnak információ terjesztésben, karbantartásban, pályázatok készítésében, szervezésben stb., melyek befolyt összegeiből az iroda önfenntartó lehet. Erre már hazai példák is vannak.
- A kistérségi menedzseriroda alapja már csírájában megvan. Ezt kell továbbfejleszteni a BÖSZ, VKIK, és Zirc-Inform együttműködésével

A munka során felhasznált forrás anyagok

Természetkímélő gazdálkodás terve (Hatvani Attila-Horváth Viktor)

Magyarországi Települések Védett Természeti Értékei (Dr. Tardy János)

A fenntartható mezőgazdaság lehetőségeinek közgazdasági elemzése (ICUN)

Zirc és kistérsége hosszútávú területfejlesztési terv (Magyarország Fesztivál Kft.)

Lengyel Márton :A turizmus Általános elmélete.

(Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. Bp. 1994.)

Prof.Dr.Claude Kaspar : Turisztikai alapismeretek

(Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. Bp. 1992.)

TURIZMUS BULLETIN I. és II. évfolyamának számai.

Heti Turizmus 1997 - 1999 évi lapszámai.

KSH Veszprém Megyei Igazgatóság statisztikai táblázatai.

Magyar Turizmus RT **TURIZMUS MAGYARORSZÁGON 1997** c. kiadványa.

Magyar Turizmus RT : **Marketingterv 1999.**

Miniszterelnöki Konferencia és Parlamenti Nyílt Nap a Turizmusról

Jegyzőkönyv 1996.május 10.

Dr.Jandala Csilla: A turizmus közgazdasági elemzésének módszerei

(Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft Bp.1992.)

Napi Gazdaság Turizmusfejlesztés c. melléklete 1998.június 25.

A BÖSZ által szervezett szakmai értekezletek, összejövetelek jegyzőkönyvei.

A Zirci Tourinform Iroda kiadványai.

MELLÉKLET

SZABAD TURISZTIKAI CÉLRA HASZNOSÍTHATÓ INGATLANOK ZIRC TÉRSÉGÉBEN

Ingatlan neve	Helye	Mérete	Közművesítettsége	Hasznosítási lehetőség	Egyéb	Tulajdonos
Külterület	Jásd		víz a közelben, villany 400 m-re	üdülőövezet: kemping, sportlétesítmények		magántulajdon
Turistaház	714 hrsz,Bakony-szentlászló, Sárdosi u. 24.	522 m ²	víz, csatorna, telefon a közelben			önkormányzat
Volt evangélikus iskola	31/3 hrsz,Bakony-szentlászló, Vak B. u. 6.	1407 m ²	víz, csatorna, telefon a közelben		falu centrumában van	önkormányzat
Sárdosi 20 db házhelyek	Sárdos	16260 m ²	többségük teljes	más célra is		önkormányzat
Orvosi rendelő	Fenyőfő		víz, csatorna, telefon a közelben	vállalkozási tevékenységre	ha a rendelő átköltözne a volt iskolai épületbe	önkormányzat
Külterület	Fenyőfő, 088/8-8, 088/13-16, 088/26, 088/29-30, 088/32 hrsz	1 Ha 1457 m ²	már meglévő rendszer bővítése esetén	üdülőövezet	belterület lesz részben védett környezetben	önkormányzat
Tervezett házhelyek	Fenyőfő 060/1,	3 Ha 7170 m ² gyeper	már meglévő rendszer	üdülőövezet	belterület lesz részben védett	önkormányzat

	060/2 hrsz gyep	1 Ha 7615 m ²	bővítése esetén		környezetben	
Külterület	Bakonybél 0214 hrsz	8 Ha	víz, villany, szennyvíz 200- 500 m	üdülőövezet	belterülethez közel,tájvédelmi körzetben	önkormányzat
Külterület	Bakonybél 018/1.a,0137,0141 0135, 018/1.d, 0193.b hrsz	110 Ha	víz, villany, szennyvíz 200- 500 m	üdülőövezet	belterülethez közel,tájvédelmi körzetben	magánszemé-lyek
Telkek	961, 903 hrsz Bakonybél	3,7 Ha	víz, villany 100 m	üdülőövezet	belterülethez közel,tájvédelmi körzetben	önkormányzat
Volt TSZ major	010, 011 hrsz, Bakonynána	9 Ha - 2500 m ² beépített	víz, villany	mezőgazdasági jelleg	külterületi lakásoktól 400 m	Valler Imre Csetény
Üdülőöve- zetnek kialakított terület	552,553, 500-575 hrsz Bakonynána	6 Ha	nincs	üdülőövezet	erdőszerű, 2 patak vezet keresztül	önkormányzat, magánszemé-lyek

Ingatlan neve	Helye	Mérete	Közműve- sítettsége	Hasznosítási lehetőség	Egyéb	Tulajdonos
Beépítetlen terület	1007 hrsz, Zirc belterület, Petőfi u. 1.	1042 m ²	közművek a közelben	kereskedelmi, idegenforgalmi, szolgáltató tevékenys.		önkormányzat
Beépítetlen terület	1006 hrsz, Zirc belterület Kossuth u. 2.	1294 m ²	teljes	kereskedelmi, idegenforgalmi, szolgáltató tevékenys.	1007-es ingatlannal együtt is megvásárolható	Bakony MGTSZ Zirc
Üdülőtellek	Tés, külterület			idegenforgalmi célra		önkormányzat
Legelő	Borzavár, külterület 0102/9 hrsz	15 Ha 52 m ²	közmű a közelben	idegenforgalmi célra		önkormányzat
Legelő	Borzavár, külterület 0102/6 hrsz	6093 m ²	közmű a közelben	idegenforgalmi célra		önkormányzat
Legelő	Porva, külterület 013/1 hrsz	1 Ha 7321 m ²	víz+villany a közelben	idegenforgalmi célra	porvai vendégház a közelben	önkormányzat
Legelő	Porva, külterület 013/2 hrsz	3 Ha 8237 m ²	víz+villany a közelben	idegenforgalmi célra	porvai vendégház a közelben	önkormányzat
Üdülőtellek 10 db	Porva, belterület	kb. 9500 m ²	teljes közmű a közelben	idegenforgalmi célokra		önkormányzat
Bányagödör	Dudar, külterület 0146/2 hrsz	10 Ha	út, villany, ivóvíz, csatorna a közelben	sport, közművelődési, közoktatási célra		részarány tulajdon
Terület	Dudar, Külterület 0117 hrsz	30 Ha	villany, út, csatorna, ivóvíz a közelben	sport, turisztikai, vadászati célokra		magántulajdon
Ingatlan neve	Helye	Mérete	Közműve- sítettsége	Hasznosítási lehetőség	Egyéb	Tulajdonos

			sítettsége			
Területek	Dudar, külterület 033, 040-045 hrsz	3,5 Ha	villany, út, csatorna ivóvíz a közelben	agrár, turisztikai célokra		magántulajdon
Beépítetlen terület	Nagyesztergár 4 hrsz.	1090 m ²	közművek a közelben	kereskedelmi szolgáltató tevékenység		önkormányzati
Házhelyek	Nagyesztergár Katona J. u. Ányos P. u.	1200 m ²	részben közművesített			önkormányzati
Purgly-kastély	Negyesztergár Belterület		részben közművesített	üdülésre alkalmas		önkormányzati

Ingtalan neve	Helye hrsz.	Mérete m²	Egyéb AK értéke	Tulajdonos
Belterületi földrészlet	Lókút 51 hrsz.	6068	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 80 hrsz.	4824	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 83 hrsz.	5809	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 96 hrsz.	3748	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 121 hrsz.	5665	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 127 hrsz.	3003	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 157 hrsz.	676	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 227 hrsz.	2273	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 238 hrsz.	4082	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 239 hrsz.	4294	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 242 hrsz.	4305	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 244 hrsz.	3989	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 267 hrsz.	51	mezőgazdasági tevékenység	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 342 hrsz.	3032	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 347 hrsz.	860	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 413 hrsz.	1284	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati
Belterületi földrészlet	Lókút 448/9 hrsz	4222	mezőgazdasági művelésű	önkormányzati

Ingtalan neve	Helye hrsz.	Mérete m²	Egyéb AK értéke	Tulajdonos
szántó	Lókút 075 K	4,9941	104,38	önkormányzati
legelő	Lókút 052	19,7284	142,78	önkormányzati
legelő	Lókút 054 A	4,0883	11,45	önkormányzati
legelő	Lókút 054/ 1M	1,6264	6,18	önkormányzati
legelő	Lókút 054/ 1N	0,3069	1,17	önkormányzati
legelő	Lókút 054/ 1C	12,6196	69,75	önkormányzati
szántó	Lókút 048 A	14,1675	100,58	önkormányzati
legelő	Lókút 054 F	2,6380	12,80	önkormányzati
legelő	Lókút 057 A	22,6837	127,03	önkormányzati
legelő	Lókút 057 C	0,4503	1,71	önkormányzati
legelő	Lókút 032 B	4,8611	13,61	önkormányzati
legelő	Lókút 030 A	1,2029	3,37	önkormányzati
legelő	Lókút 030 C	0,7643	2,14	önkormányzati
szántó	Lókút 028 A	3,9304	58,17	önkormányzati
legelő	Lókút 026	7,1875	19,92	önkormányzati
legelő	Lókút 024	5,1493	14,42	önkormányzati
legelő	Lókút 021	1,2146	3,40	önkormányzati
szántó	Lókút 018	0,3086	2,90	önkormányzati
legelő	Lókút 017	2,4631	9,36	önkormányzati
szántó	Lókút 013	0,0616	0,32	önkormányzati
legelő	Lókút 063	11,7671	74,40	önkormányzati
legelő	Lókút 034	0,8770	3,33	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalú 445	1490	út, víz, villany, gáz, telefon	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalú 442	673	út, víz, villany, gáz, telefon	önkormányzati
beépítetlen	Olaszfalú	1103	út, víz, villany, gáz,	önkormányzati

belterület	483		telefon	
beépítetlen belterület	Olaszfalu 494	1079	út, víz, villany, gáz, telefon	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalu 500	1079	út, víz, villany, gáz, telefon	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalu 502	1079	út, víz, villany, gáz, telefon	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalu 535	6739	út, víz, villany, gáz, telefon	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalu-Felsőpere 681	2841	út, víz, villany, telefon	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalu- Felsőpere 682	2374	út, víz, villany, telefon	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalu- Felsőpere 673	1043	út, víz, villany, telefon	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalu- Felsőpere 695	2331	út, víz, villany, telefon	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalu- Felsőpere 652	4036	út, víz, villany, telefon	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalu- Felsőpere 653	2944	út, víz, villany, telefon	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalu- Felsőpere 713	4756	út, víz, villany, telefon	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalu- Felsőpere 694	2926	út, víz, villany, telefon	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalu- Felsőpere 692	4554	út, víz, villany, telefon	önkormányzati
beépítetlen belterület	Olaszfalu- Felsőpere 704	2156	út, víz, villany, telefon	önkormányzati
faluház	Olaszfalu	150 Eszmei érték 2 MFt	út, víz, villany, gáz, telefo	önkormánazati

SZÁLLÁSJEGYZÉK A MAGAS-BAKONYBÓL

Település	Név	Távolsága Zirc-től	Cím / telefon	Ár (Ft/éj)	Megjegyzés
Bakonybél	Bakony Hotel	18 km	Bakonybél -8427 Füredő u. 57. (88)461-046	-	96 szoba
Bakonybél	Gerence Fogadó	18 km	Bakonybél - 8427 Füredő. u. 59. (88)461-042	-	36 fős
Bakonybél	Monimpex Külker. Üdülő	23 km	Bakonybél - 8427 Deák F. u. 31. (60)395-186	-	-
Bakonybél	Alíz Panzió	18 km	Bakonybél - 8427 Pápai u. 108. (88)461-046	-	-
Bakonybél	Pinto Ranch & Sled Dog Point	22 km	Bakonybél, külterület Bejelentkezés: (60)339-498	-	Western lovas és kutyaszánhajtó központ a Magas-Bakony szívében
Bakonybél	Tamás Panzió	16 km	Bakonybél - 8427 Jókai u. 62. (88) 461-121	3.000- 4.000/ szoba	7 szobás (2,4 és 6 fős szobák), 24 férőhelyes. A szobákban zuhanyzó, WC és kábel TV. Étterem, automata tekepálya, darts, billiárd.
Bakonypéterd	Pajkos Csikó Fogadó	20 km	Bakonypéterd - 8436 Petőfi u. 1. (30)959-23-59	-	-
Csesznek- Gézháza	Hubertus Fogadó	8 km	Csesznek-Gézháza (20)924-52-81	700-3900	5 szoba, 15 fő elszállásolására ill. 40 fős turistaszálló.
Bakonyszent- lászló	Ősfenyves Turistaház	22 km	Bakonyszentlászló - 8431 Ady E. u. 16-18. (96)322-809	-	A Győri Meteor Rt. kezelésében lévő, 38 fős
Eplény	Ámos Vendégház	7 km	8413 - Eplény Veszprémi u. 66/A (30)957-26-11	3950 - 7900 /szoba ill. lakosztály	A 20 fős, 2-3-4 ágyas összkomfortos szobákkal rendelkező vendégház mellett 6500 m ² -es parkban szalonnasütő, bográcsfőzőhely, játékok is találhatóak. Étkezés igény szerint.
Eplény	Enikő Panzió	7 km	8413 - Eplény Gyöngyvirág u. 1. (30)927-35-14	3600	30 fős befogadóképesség, 2 ágyas, pótágyazható szobák fürdőszobával. Erdei környezet, friss levegő, családi vendéglátás.
Eplény	Kökényes Fogadó	7 km	8413 - Eplény (88)402-853	1500/fő	Hideg, meleg ételek, hangulatos környezet, kényelmes szálláslehetőség
Eplény	Bányai Család	7 km	8413 - Eplény Veszprémi u. 23 (30)993-04-74	-	5-4-2 ágyas apartmanok, tágas udvar, erdővel határos hegyoldali kert
Fenyőfő	Eppinger Vendégház	15 km	8432 - Fenyőfő Kossuth u. 21. (88)466-061	2000/fő	4 db 20 m ² -es, 2 ágyas szoba, faulusias vendéglátás, reggeli ill. konyahasználat lehetőségek
Hárskút	Kerekerdő Vendégház	10 km	(1)261-55-56 (30)940-73-61 www.relief.hu/ kerekerdo	1100	2 db 2 ágyas szoba ill. 1 db 2 ágyas + 1 db 3 ágyas szoba, mindkét házban társalgó, étkező, konyha, zuhany, WC. 6 éves korig 75%, 6-12 éves korig 50% kedvezmény. Ház bérlete 4000 ill. 5000 Ft
Hárskút	Augusztin-tanya Kulcsosház	14 km	8442 - Hárskút Augusztin-tanya	-	24 fős, sátorozási és főzési lehetőség, olcsó árkategória.

			(88)327-608		
Hárskút-Pénzesgyőr	Ráktanya Kulcsosház	15 km	Veszprém-Kádárta - 8411 Lánczi u. 18 (88)458-319 (60)493-659	450	Három különálló helyen összesen 34 ágygal rendelkeznek (10-12-12). Konyha, fürdőszoba. WC az épületen kívül.
Jásd	Fűrészmalom Turistaház	15 km	8424 - Jásd Vargáné Tóth Ágota Kossuth u. 38. (1)420-95-43	nagyon olcsó	35 fős, főzési lehetőséggel, az ár ágynevelőhasználatot nem tartalmaz
Lókút	Hilwa Üdülőház	8 km	Lókút - 8425 Bem u. 6. (96)471-150	12 500/ház	6-8 fős
Lókút	Maurer Lovas Panzió	8 km	Lókút - 8425 Bem u. 58. (88)445-027	5000	14 fős
Olaszfalu-Felsőpere	Schwaben Haus	6 km	Olaszfalu-Felsőpere Varga László (20)936-14-01	1500	3 szoba, úszómedence, lovaglási lehetőség, kérés esetén étkezés biztosítása
Pénzesgyőr	Vendégházak	10 km	8426 Pénzesgyőr Fogl Lajosné gondnok Fő u. 44. 88/448-059,448-003	-	8 faház, 1 faházban 3-4 férőhely, a házakban ebédlő, vizesblokk
Pénzesgyőr	Sörényes Udvarház	10 km	Pénzesgyőr - 8426 Simon Ágnes Kőrös u. 252. (60)410-894 (88)448-039	-	Luxus minőségű, 4-4 fő elhelyezésére alkalmas lakosztályok, a kertben szalonnasütőhely, játszótér, pince. Lovaglási lehetőség, kezdőknek is!
Porva - Csesznek	Károlyháza Turistaház	7 km	Porva -Csesznek - 8429 (96)314-424	-	A Győri ETO kezelésében lévő, 26 fős. Az erdő közepén található, vasúton és gyalogosan, kerékpárral megközelíthető
Porva-Csesznek	Vasútállomás-Turistaszállás	8 km	Porva-Csesznek - 8429		Az erdő közepén található, vasúton és gyalogosan, kerékpárral megközelíthető
Porva-Szépalma	Hotel Szépalma	10 km	8420 - Zirc Pf. 1. (88)468-888 (88)468-889	6000-9500	XVII. századi Eszterházy kastélyból kialakított ***-os szálloda, csodálatos környezetben, magas szintű szolgáltatással, 67 vendég fogadására alkalmas
Réde	Major Fogadó és Lovasudvar	20 km	Réde Lesalja major (34)374-022	-	Erdővel övezett, csendes, családi hangulatú fogadó, 10 apartman, lovaglási lehetőség.
Település	Név	Távolsága Zirc-től	Cím / telefon	Ár (Ft/éj)	Megjegyzés
Zirc	"Borbála" Turistaszálló	-	Zirc - 8420 József A. u. 4. (88)414-320	700-800	70 fős, 2 és 4 ágyas fürdőszobás ill. közös fürdőhelyiségekkel rendelkező szobákkal. Két társalgó színes televízióval, konyha, étkező.
Zirc	Erdőalja Panzió	-	Zirc - 8420 Pintér-hegyi erdősor (88)414-148	1000	120 + 18 fős panzió, a 4 ha-os, erdőszéli parkban 24 db kétszobás faház apartman, a kőházban 9 db kétágyas szoba

Zirc	Jeskó Panzió	-	Zirc - 8420 Kossuth L. u. 28 (88)414-390	3300-4800	10 db kétágyas, 3 db háromágyas, 3 db négyágyas szoba zuhanyzóval és WC-vel
Zirc	Király Vendéglő és Fogadó	-	Zirc - 8420 Kossuth L. u. 68 (88)416-189 (30)956-32-83	-	20 fő elhelyezésére alkalmas, családi fogadó. Igényesen berebdeztetett, fürdőszobás, televízióval ellátott szobák.
Zirc- Tündérmajor	Tündérmajor Üdülő	3 km	Zirc - 8420 Tündérmajor Üdülő (88)414-800	750-1750	128 fős, a 7 ha-os ősparkban úszómedence, futball- és kosárlabda pálya, kerti tornaszerek

Javaslat magas-bakonyi kerékpáros és lovas túrautak kijelölésére

Lovas túrautak:

Ezek kijelölésénél a fő szempont az volt, hogy igazodjanak a már létező lovas központokhoz, lovas panziókhoz, ezeket érintsék. Így a jövőben megnyíló lovas fogadók már egy létező lánchoz illeszkedhetnének.

Természetesen alapvető követelmény, hogy az út lovakkal könnyen járható legyen, lehetőleg minél látványosabb tájakat érintsen. Igyekeztem arra is odafigyelni, hogy a kijelölt útvonalak egymással jól kombinálhatók legyenek. Olyan területeken, ahol ma még az átlagosnál is kisebb lenne a várható lovas forgalom, a túrázók a kerékpáros utakat is használhatnák, követhetnék. Lássuk mindezt részleteiben!

L1-es jelzésű út. Az út Felsőperpusztától indul, délről megkerüli Olaszfalut, majd a Kakas-hegyen át vezet a kedvelt kirándulóhelyre, a Három-hegyre. Innen Zirc határában, a Kukorica-földeken keresztül halad Tündérmajoron át Pálhálásra. Itt megtekinthető egy csodálatos fenyves fasor, benne egy Mammutfenyővel, majd az út tovább halad Pálinkaházpuszta irányába, végül találkozik az **L2** és az **L3** jelű utakkal. Az út könnyen járható, főleg rét, legelő területeken halad.

L2-es jelzésű út. Az út az **L3-mal** lényegében egy körutat is alkothatna. Pénzesgyórt köti össze a Zircet megkerülő **L1-gyel**. Az út nagy részében erdőben halad, de jól járható. A piros turistajelzést követi.

L3-as jelzésű út. Az út az L1 keleti végétől indul. Kezdetben a piros kereszt turistajelzést követi, majd egy nyiladékon át jut át a Király kúti-erdőn, hogy aztán innen Lókút felé vezessen tovább. Innen a falut dél felől kerüli meg, majd Hárskútra ér. A régi földúton át lehet tovább haladni Pénzesgyőr felé, ahol az **L2-vel** találkozik az út.

L4-es jelzésű út. Az út lényegében csak egy rövid leágazás a piros kereszt illetve a **KER1** felé.

Kerékpáros túrautak:

KER1-es jelzésű út. Az út illeszkedik a Zirc-Veszprém vasútvonalhoz, a Cuha-völgyön keresztül halad. Mivel a vasútvonalon kerékpár szállítására is mód van, népszerű célpontja lehet ez a távolabbról érkezőknek is. Az út Zircről Fenyőfőig haladna, bármikor megszakítható lenne vasúti csatlakozással. Az út minősége nem teljesen kifogástalan, ezért inkább a terepkerékpár kedvelőinek ajánlható. A **KER1** lovas útnak is alkalmas.

KER2-es jelzésű út. Az út a **KER1** leágazásaként egy körút tételét teszi lehetővé. Az út a Hódos-éren át halad Porva irányába, majd innen kis forgalmú műúton Borzaváron át Zircre vezet. Jól járható, de hasonlóan a **KER1-hez** ez is inkább a terepet kedvelőknek ajánlható. Lovasok is jól használhatják, ha a műutas rész helyett a kék jelzésű turistautat választják.

KER3-as jelzésű út. Az út festői tájakon, kis forgalmú műúton halad Zircről Bakonybélen át a Gerence-völgybe. Itt megtekinthető az Odvaskő-barlang, de útközben Bakonybélben is érdemes megállni. Szaggatottal kérdőjelezve jelöltem egy lehetséges kapcsolódó utat, melyen át Bakonybélből a Kőrös-hegyre juthatunk, vagy tovább haladhatunk Porva felé. Az út nagyon szép és jó minőségű, de erdőgazdasági tulajdon, így a kerékpáros használat megelőző egyeztetések után jöhet csak létre.

KER4-es jelzésű út. Az út Vinyétől halad kis forgalmú műúton át Bakonyszentlászló felé. Innen a Bakonygyirót pincesorához, vagy Veszprémvarsányba lehetne eljutni. A **KER1-hez** hasonlóan mód van a vasúti csatlakozásra.

KER5-ös jelzésű út. A Zircről a Cseszneki várhoz kirándulóknak ajánlható az igen nagy forgalmú 82-es főút kiváltására. Nem veszélyesen nagy forgalmú úton át halad Nagyesztergár felé, majd Dudarnál Bakonyoszlop irányába fordul. Itt az út kis leágazással csatlakozik Sövénykúthoz, ahonnan a lovasok is választhatják az út további részét. Cseszneki leágazás után Bakonyszentkirályon át erdei úton Vinyére érkezhetünk.

KER6-os jelzésű út. Zircről Olaszfalun át igen kis forgalmú úton halad Bakonynánára, majd onnan Tésre. Itt a szélmalomok megtekintése után Szápáron és Csetényen át csatlakozik Dudarnál a **KER5-höz**.

Egyéb javaslat:

Mivel a Zircről észak felé haladó piros túra vonala ma már az elkészült szennyvíztisztító miatt cseppet sem látványos, érdemes lenne ezt kiegészíteni egy erdei sétákra is alkalmas kissé keletebbre vezető úttal. Ezt **P+-szal** jelöltük. Az út végén megtekinthető a kardosréti temetőben Ányos Pál sírja.

A piros jelzés Alsóperepusztán át haladó részét érdemes lenne összekötni Bakonynánáig a kék jelzéssel. Ezt **Z-vel** jelöltem.

MELLÉKELTEN LÁSD A TÚRAÚTVONAL TÉRKÉPJAVASLATOKAT